

De Oorlog in Zuid-Afrika.

(Vervolg van blz. 661.)

C. HET ONTZET VAN KIMBERLEY.

Reeds vroeger zagen wij, hoe LORD METHUEN de opdracht ontving naar Kimberley op te rukken, dat volgens ingekomen berichten in gevaar scheen. De bedoeling was, deze plaats met eenig marinegeschut te bewapenen, het garnizoen met $1\frac{1}{2}$ bataljon infanterie te versterken, den voorraad levensmiddelen aan te vullen, een aantal inboorlingen en non-combattanten (± 11.000) te verwijderen en vervolgens naar de Oranjerivier terug te keeren.

BULLER scheen veel gewicht aan Kimberley te hechten; volgens zijne verklaringen vooral wegens de beteekenis dezer stad voor de naturellen. Zeker moeten hier staatkundige of andere redenen hebben voorgezet, want uit een strategisch oogpunt is deze tocht volkomen onbegrijpelijk.

Van den beginne af had men zorg gedragen de Oranjerivierbrug te beschermen. Zoo bevonden zich hier op 1 November: het 9^e Regiment lansiers, de 62ste en $\frac{1}{2}$ 75ste batterij veldartillerie, 4 cieën. van I. Loyal North Lancashire Regt. en 4 cieën. van I. Royal Munster Fusiliers. Het station De Aar werd beschermd door de 18e en $\frac{1}{2}$ 75ste batterij veldartillerie, II. King's Own Yorkshire L. I., $\frac{1}{2}$ II. Royal Berkshire Regt. ¹⁾ (en I. Northumberland?)

Van dezé troepen werd een gedeelte ter beschikking van METHUEN gesteld, daar ook zijne divisie verbrokkeld was. Wij krijgen voor zijne colonne de volgende ordre de bataille:

- a. de geheele 1ste Brigade onder COLVILE;
- b. eene gecombineerde 9e Brigade (étappetroepen, enz.) onder FETHERSTONHAUGH (later POLE-CAREW), bestaande uit: I. Northumberland Fusiliers, II. Northamptonshire Regt., II. K. O. Yorkshire L. I., $\frac{1}{2}$ I. Loyal N. Lancashire Regt. ²⁾ en 2 cieën. van I. R. Munster Fusiliers ³⁾;
- c. een marinedetachment (400 man) met 4 12-ponders der marine;
- d. de 18^e en 75ste veldbatterij;
- e. het 9^e regiment lansiers, 1 eskadron (± 120 man) Rimington Guides, eenige N. S. Wales-lansiers en 3 cieën. bereden infanterie;
- f. twee compagnieën genietroepen en een gepantserde trein.

¹⁾ Blauwboeken II, blz. 172.

²⁾ Eerst den 23sten Nov. beschikbaar.

³⁾ Bestemd voor bezetting van Belmont.

Totaal 8.000 man te voet, 900 te paard en 16 kanonnen.

De treinen waren, hoewel beperkt, toch nog 8 KM. lang. Men hoopte overigens den spoorweg te benutten, en dezen gaandeweg te herstellen.

Van de Boeren aan deze zijde van het oorlogstooneel wist men zeer weinig, doch achtte hen zeker niet in staat een snellen marsch der Engelschen te stuiten.

Eene verkenning, op 9-10 November uitgevoerd door 2 eskadrons lansiers, 1½ cie. bereden infanterie en eene batterij onder Kolonel GOUGH, toonde aan, dat bij Belmont ± 300 Boeren hadden post gevat. Deze werden door de afgezeten ruitery in front aangegrepen, terwijl de bereden infanterie zou omvatten. Bij deze manoeuvre kwam de afdeeling plotseling op zeer korten afstand onder enfileerend vuur en verloor in een oogenblik al hare officieren. ¹⁾ Het gevolg was, dat spoedig hierop aan Engelsche zijde alle overtollige en zichtbare onderscheidingsteekenen werden afgeschafte, evenals de officierssabel. Hierin is zeker iets goeds en met name de sabelscheede (zooals wij die dragen) is een onding, doch men vergete niet, dat het bezit van al te weinig onderscheidingsteekenen in het gevecht ook nadeelen medebrengt ²⁾, terwijl men gewoonlijk het juist schieten des vijands, als oorzaak der groote verliezen aan officieren, te hoog aanslaat.

De genoemde verkenning had overigens weinig resultaten.

Op 12 November aanvaardde METHUEN het commando en ongeveer eene week later was alles voor den opmarsch gereed. Het terrein scheen den Boeren weinig voordeelen te zullen bieden, daar het tamelijk vlak en open zijnde, hun de geliefkoosde hoogtestellingen slechts op enkele punten verschafte.

Hunne hoofdkrachten waren niet bij de hand. Kimberley was sinds 15 October ingesloten door de Hoopstad-, Boshof- en Bloemfontein-Commando's onder DU TOIT en eene afdeeling Transvalers onder DE LA REY (totaal ± 4000 man). Ook Mafeking had sterke Transvaalsche Commando's tot zich getrokken. Het gevolg was, dat, ofschoon men o. a. uit de nieuwsbladen wist, dat eene poging tot ontzet van Kimberley zou geschieden, nog slechts kleine afdeelingen naar de bedreigde zijde waren verplaatst, toen de opmarsch der Engelschen reeds was begonnen.

Zoo was het Commando onder v. D. MERWE bij Belmont op 16 November tot ± 1200 man aangegroeid met 2 kanonnen en een pompom. Meer oostelijk bevond zich het Boven-Modderrivier Commando (± 250 man)

¹⁾ Het begin van een oorlog toont steeds die groote verliezen aan officieren, doordien deze het voorbeeld geven, waarnemen, terwijl de troep zich dekt, en ook, zich te weinig aan dekken gewend hebben, daar zij steeds onderwijzend optraden. Later worden die verliezen minder, ook omdat het aantal officieren dan zooveel geringer is.

²⁾ Zie: „Dagorder van LORD ROBERTS, 5 Febr. 1900”. (Kriegsgesch. Einzelschr., Heft 33, blz. 111.)

onder FOURIE. ¹⁾ De Vrijstater PRINSLOO werd met het bevel belast en liet op de hoogten bij Belmont stelling nemen.

METHUEN begon zijn marsch in den vroegen morgen van den 21sten November en bereikte den 22sten na twee kleine marschen (van 16 KM.) Thomasfarm, ongeveer 4 KM. ten zuidwesten van het station Belmont.

VIII. Belmont.

De Belmont-kopjes, 30—60 M. hoog, liggen ten oosten van de baan; de z.g. *Mont Blanc* vormt het hoogste gedeelte. De hellingen zijn vrij steil, terwijl tal van rotsblokken het stelling nemen begunstigen. Volgens RUNCK ²⁾ was er weinig geschied om het weerstandsvermogen der stelling te vergrooten, de Engelschen vermelden echter loopgraven.

Den 22sten kwamen de bereden troepen der Engelschen nog in contact met de Boeren, terwijl ook een artilleriestrijd ontbrandde. METHUEN verkende niet persoonlijk, doch deed van het waarschijnlijke gevechtsveld eene schets vervaardigen, die echter zeer ruw en onnauwkeurig was, vooral wat de afstanden betreft. Voorts werd het aanvalsplan ontworpen en wel als volgt: de 9^e Brigade zou door een nachtmarsch den Tafelkop naderen en uit het Westen aangrijpen, gelijktijdig zou de 1ste Brigade Gunhill uit het Zuiden beklimmen. Vervolgens moest de 9^e Brigade, zwenkende om de 1ste, als spil, de Boeren van den *Mont Blanc* verdrijven. Daar het geheel het karakter droeg van eene overvalling bij het aanbreken van den dag, kon de taak der artillerie slechts bescheiden zijn.

Wij zien hier weder de gewone fouten: onvoldoende verkenningen, gemis van reserves. En vooral deze laatste waren hier te meer noodzakelijk, daar de gegevens omtrent den vijand schaars waren en de inleidingsgroep, de voorhoede, wegens het overvallend karakter van het plan ontbrak.

Ten ruim 2 uur v.m. verlieten de troepen het bivak, de 9^e Brigade volgde voorloopig de spoorbaan, terwijl de 1ste Brigade bij Gangershut de baan zou kruisen. Dit laatste veroorzaakte eenig tumult en oponthoud, daar de patrooncaissons en waterkarren eerst na het doorkappen van de ijzerdraadafsluitingen den spoorweg konden passeeren. Het was dan ook 3²⁰ v.m. eer de brigade zich hier kon ontwikkelen, doch toen zij de 700 M. had afgelegd, die haar volgens de schets van Gunhill moesten scheiden, bleek deze nog wel één KM. verwijderd.

De brigade was ontwikkeld met 2 bataljons in eerste linie, tirailleurs en ondersteuningstroepen verspreid met 5 pas tusschenruimte. Het begon licht te worden, toen de brigade op $\pm 400 \times$ van Gunhill het eerste vuur kreeg, echter zonder veel uitwerking. ³⁾

¹⁾ Volgens BADENHORST „Uit den Boerenoorlog” hadden nog 600 man aanwezig kunnen zijn, die voor eene omtrekking waren uitgezonden.

²⁾ Aus dem Freiheitskampfe der Buren.

³⁾ Blauwboeken II, blz. 421.

De aanval werd dan ook krachtig doorgezet tot in den dooden hoek aan den voet des heuvels, waarna de bestorming vrij eenvoudig was. Binnen een half uur na het eerste schot was Gunhill vermeesterd, de Boeren hadden het punt tijdig ontruimd en openden thans het vuur van den Mont Blanc. Nu kwam ook (4²⁰ v.m.) de 18^e batterij met vuur steunen, weldra gevolgd door de marinekanonnen, terwijl de rechtervleugel door een eskadron lansiers, eene compagnie bereden inf^{ie}. en de Rimington Guides werd gedekt.

Middelerwijl was de 9^e Brigade eveneens in gevecht getreden. Hier was II. Northamptonshire Regt. nog in de duisternis achter I. Scots Guards geschoven, had dit bataljon voor vijand gehouden en daarop gevraagd; wel een bewijs, hoe gevaarlijk elke gecombineerde aanval bij nacht is.

Ook de Tafelkop was weldra genomen. De 75ste bij. steunde hier de infanterie bij het verdere gevecht, terwijl de linkerflank door de overige lansiers en de bereden inf^{ie}. werd gedekt.

De bevelhebber der 9^e Brigade was intusschen gewond, van hoogere leiding werd niets meer bespeurd ¹⁾ en zoodoende werd het gevecht, dat zich verder in oostelijke richting verplaatste, „a soldiers battle”.

De tweede linie der 1ste Brigade had zich ook meer naar het Oosten verplaatst en greep het zuidelijk uiteinde van den Mont Blanc aan, op krachtige wijze ondersteund door de art^{ie}., die tot op \pm 1200 M. naderde, en door het omvattend voorwaarts gaan der troepen van Gunhill.

Tegen 7³⁰ v.m. ontruimden de Boeren hunne stellingen ²⁾ en trokken op Ramdam terug, hierbij gesteund door een detachement Transvalers van DE LA REY, dat juist het slagveld naderde. De vervolging, beproefd door de bereden troepen op den rechtervleugel, leverde zeer weinig resultaten op, zelfs vielen deze nog in eene hinderlaag. Volgens METHUEN's en COLVILLE's verklaringen had men hier voor eene vervolging over rijdende art^{ie}. en veel meer cavalerie moeten kunnen beschikken, doch zag nu het Boerenleger en den terugtocht, zonder er veel tegen te kunnen doen, daar de veldart^{ie}. niet tijdig naar boven te brengen was. De voeling ging dan ook geheel verloren.

De aanvallers hadden 4 officieren en 71 minderen aan dooden, 21 officieren en 199 minderen aan gewonden verloren; de Boeren waarschijnlijk 14 dooden, 40 gewonden en 25 gevangenen. Bovendien lieten deze vele wagens en munitie achter.

¹⁾ Wel zien wij METHUEN enkele malen ingrijpen in de brigades en troepen dirigeeren, een onvermijdelijk gevolg van het alles uit de hand geven. Zie ook LANGLOIS: „Enseignements de deux guerres récentes”, blz. 136.

²⁾ BADENHORST zegt: „Onze commando's waren niet voorbereid, zoodat wij slechts een derde onzer sterkte ter beschikking hadden. Onze nederlaag was alleen te danken aan ons talmen, gepaard met gebrek aan tucht en het buitengewoon snel ageeren van LORD METHUEN. Ook bleken enkele officieren aan onze zijde niet tegen hunne taak opgewassen”.

De Engelsche troepen keerden na het gevecht weer in het bivak bij Thomasfarm terug en bleven daar ook den volgenden morgen. De gepantserde trein en eenige bereden patrouilles gingen intusschen naar Graspan vooruit en wisten te melden, dat daar slechts 400 Boeren met 2 kanonnen stonden. Inderdaad bevond zich hier DE LA REY, die den 23sten met 700 man was aangekomen en den spoorweg over eenige honderden meters had vernield. Op zijn verzoek had ook J. PRINSLOO zich hier aangesloten met \pm 1200 man, doch met achterlating van een Commando (\pm 400 man), dat meer in het Zuiden bleef. Aan geschut beschikte men thans over 4 kanonnen en 2 pompoms.

Op bovengemeld bericht besloot METHUEN slechts met de 9^e Brigade en de bereden troepen naar Graspan op te rukken om den vijand van daar te verjagen, en de Gardebrigade, met het oog op de geleden verliezen, den volgenden dag te sparen. De geheele divisie werd in den middag van den 24sten nog verplaatst naar Swinkspan, met achterlating van de Munster's en de Scots Guards als bezetting van Belmont (dit laatste bataljon, wyl Belmont bedreigd scheen te worden door het bovengemelde Commando).

IX. Enslin.

De Engelsche bevelhebber vermoedde, dat een optreden met bereden troepen en artillerie op de flanken des vijands al voldoende zou zijn om dezen te nopen tot eene ontruiming van zijne stelling. De 9^e Brigade moest de artillerie dekken en n. b. de stelling aanvallen „als dat noodig was”. ¹⁾ Dit was dus zeer zeker eene ernstige onderschatting.

Den 25sten ten 3³⁰ v.m. marcheerde de 9^e Brigade met de bereden troepen uit het bivak, de 1ste Brigade volgde eerst drie uur later met de treinen. ²⁾ De marinebrigade had de eereplaats aan het hoofd, het scheepsgeschut, op trucks, begeleidde op den spoorweg de linkerflank, voorafgegaan door den gepantserden trein.

De cavalerie werd weldra met vuur begroet, toen zij trachtte de stelling der tegenpartij te verkennen en om de vleugels voort te dringen.

Beschouwen wij de positie in hoofdtrekken. Eene heuvelrij, \pm 3 KM. lang, werd door de spoorbaan gesneden; naar het Westen verliep zij langzamerhand, doch aan de oostzijde was het eindpunt een heuvel van 60 M. hoogte. Eene afzonderlijk bezette groep kopjes, meer naar het Noordoosten, moest den oostvleugel tegen eene omvatting dekken. In de stelling zelf kon men geheel ongezien de verdedigers verschuiven, wat te meer gewenscht was, daar enkele Boerenafdeelingen, al of niet op last, in het laager bij Ramdam waren achtergebleven, ³⁾ zoodat de bezetting slechts \pm 1300 man telde.

¹⁾ Volgens het rapport van LORD METHUEN d.d. 25 November.

²⁾ Zij moest ten 4 uur volgen en stond toen ook gereed, doch de treinen waren eerst ten 6³⁰ marschvaardig.

³⁾ RUNCK beweert, dat zij weigerden aan het gevecht deel te nemen, hetgeen echter in strijd schijnt met het later optreden van een gedeelte dezer manschappen op den oostvleugel, waarover later.

Ten 6 uur v.m. waren de marinekanonnen uitgeladen en openden deze het vuur op 4500 M.; ¹⁾ spoedig werden zij bijgestaan door de 75ste bij., die op 3600 M. vuurde. Daar echter weldra bleek, dat de uitwerking zich deed wachten, ging deze artillerie tot \pm 2250 M. vooruit en kwam in vuurstrijd met de Boerenartillerie. Het gros der cavalerie was op den rechtervleugel met de 18^e bij. op ongeveer gelijken afstand.

De infanterie won middelerwijl voortdurend terrein, wederom ontwikkeld in ijle liniën. Op het front van de stelling rukten de Northumberland's en Northampton's langzaam aan; ² cieën. van het eerstgenoemde bataljon dekten de artillerie. Wij kunnen dit beschouwen als de vasthoudende groep. De rest der brigade werd bestemd voor een omvattenden aanval op den oostvleugel, zij verplaatste zich hiertoe buiten bereik van het geweervuur in schuinsrechtsche richting. Het is echter duidelijk, dat deze beweging niet ongezien kon geschieden, zoodat de Boeren een gedeelte hunner krachten naar deze zijde konden verschuiven.

De hoofdaanval werd nu gedaan door de marinebrigade (245 man) en eene cie. Lancashire's, de eerste met 4 \times , de laatste met 8 \times tuschenruimte. In totaal hadden hier 330 man een front van 1500 M. Rechts achter- en uitwaarts volgden de Yorkshire's met de bedoeling te overvleugelen. De artillerie overstelpte de kopjes hiertegenover met GKT.kogels, de 18e bij. verschoot zelfs 500 projectielen.

Met sprongen van 60 à 70 pas ging de aanval voorwaarts, eerst op \pm 600 M. werd het eerste vuur ontvangen. De krachtige steun der artillerie maakte echter het voortzetten van den aanval gemakkelijk en hoewel vooral de zeelieden vele verliezen leden, vermoedelijk door het minder benutten van dekkingen, werden de hoogten bereikt en genomen. De verdedigers hadden geenszins het voornemen tot het uiterste stand te houden, zoodat de stelling tijdig was ontruimd. Uit achtergelegen stellingen werd nog eenigen tijd gevuurd om den terugtocht te dekken, doch omstreeks 9³⁰ v.m. waren de Engelschen meester van het terrein.

Wij moeten thans nog even teruggaan naar de Gardebrigade. Toen METHUEN ten 7³⁰ v.m. van zijne cavalerie bericht kreeg, dat zich op zijn oostflank een sterk Commando bevond, heliografeerde hij aan COLVILE den last van zijn marschweg af te buigen naar het Z.O. ³⁾, om aldus het gevaar voor een flankaanval te keeren. De cavalerie kon namelijk hiertoe niet in staat worden geacht, daar zij reeds op ernstige wijze was afgewezen en ook bij voorkeur voor de vervolging beschikbaar moest blijven. De Gardebrigade, tot 2 bataljons ingekrompen ³⁾ — een

¹⁾ Zie o.a. het zeer belangrijke rapport van Luit^{l.} DEAN.

²⁾ METHUEN erkent zelf in zijn rapport, dat het beter ware geweest, stond te seinen: „Kom mij ondersteunen”. Elke splitsing van krachten kan toch noodlottig zijn.

³⁾ De Scots Guards waren, wel is waar, van Belmont aangetrokken, doch moesten ter beschikking van den Divisie-C^{t.} blijven.

bataljon bleef bij de treinen — verscheen eerst op het gevechtsveld, toen het gevecht reeds was afgelopen.

Van de vervolging kwam niet veel te recht en met name op den westvleugel belette Majoor ALBRECHT, commandant der Boerenartillerie, op bloedige wijze eene poging der Engelschen om het teruggaand geschut te nemen. Zelfs lezen wij van onverwachte aanvallen op de vervolgers.

De Britsche verliezen bedroegen 3 officieren, 14 minderen gedood, 6 officieren en 162 minderen gewond; het meerendeel hiervan kwam op rekening van de marinebrigade. De tegenpartij had waarschijnlijk 21 dooden en 40 gewonden.

In dit gevecht werd aan de zijde der Boeren beter gestreden dan bij Belmont ¹⁾; hunne ontmoediging sproot in hoofdzaak voort uit het gevoel van hunne artilleristische minderheid. De stemming der beide gouvernementen schijnt intusschen, blijkens gewisselde telegrammen, na deze gevechten niet erg rooskleurig te zijn geweest, doch gelukkig waren nu versterkingen van Mafeking in aantocht.

PIET CRONJÉ toch, had van de regeering der Z.A. R. de opdracht ontvangen om met 3000 man, 2 kanonnen en 1 pompom van Mafeking naar de bedreigde zijde op te rukken. Den 19^{en} November waren de transporten begonnen; een groot deel dezer burgers was te voet. Het geheel moest per spoor naar Edenburg worden gebracht en verder marcheeren. CRONJÉ zelf snelde zijne Commando's vooruit en bevond zich, slechts door enkelen vergezeld, den 25sten 's avonds te Koffiefontein. Den 26sten vereenigde hij zich met de afdeelingen van DE LA REY en J. PRINSLOO; gedurende den nacht trokken de Commando's over Jacobsdal naar de Modderrivier en werden hier nog den volgenden dag door achtereenvolgens verschijnende afdeelingen Transvalers (\pm 1200 man) en versterkingen van het belegeringskorps om Kimberley aangevuld. Overigens hebben slechts ruim 1000 Vrijstaters deelgenomen aan het op den 28sten geleverd gevecht, zoodat hier reeds een vrij sterk verloop moet hebben plaats gehad.

Keeren wij thans naar de Engelschen terug. Deze waren den 25sten nog voortgerukt tot Enslin en hadden hier het bivak betrokken. De volgende dag werd voor rustdag bestemd en tevens tot aanvulling der munitie benut; de aanvoer van water, dat in de nabijheid slechts in geringe hoeveelheid voorhanden was, leverde geweldige bezwaren op.

Ofschoon wij dan ook zeer goed gevoelen, welke moeilijkheden de Engelsche bevelhebber ondervond, schijnt het ons toe, dat hij door de kleine marschen, die zijne divisie heeft afgelegd en het inlasschen van

¹⁾ Toch lezen wij in BADENHORST: „Een treurig oogenblik was het daarentegen toen ik voor het eerst ook zag, dat generaal DE LA REY zijn sjambok moest gebruiken om tusschen de burgers te slaan, ten einde hen in 't gevecht naar voren te drijven”. De drastische middelen konden ook hier niet worden gemist.

rustdagen, zichzelf van de voordeelen heeft beroofd, die zijne overwinningen hem hadden kunnen verschaffen. De factor „tijd” is in den oorlog van het hoogste belang.

X. Modderrivier.

De stelling der Boeren.

De stelling, waarin de Boeren zouden beproeven aan METHUEN'S opmarsch weerstand te bieden, was zeker eene der meest ongewone in de krijgsgeschiedenis en geheel afwijkend van de tot nu toe gekozen stellingen.

De beddingen van de Rietrivier en de daarin mondende Modderrivier zijn namelijk, evenals die der meeste rivieren in den Oranje-Vrijstaat, zeer diep ingesneden. De waterspiegel bevond zich zelfs in deze dagen ongeveer 9 M. beneden het niveau van het terrein, dat glad en effen is en bijna geen boomgroei bezit. Van af de rivier loopen echter flauwe hellingen, geheel begroeid, ter breedte van 15 à 200 M. opwaarts en eindigen met een vrij steilen overgang van 2 à 3 M. in dit open terrein. De toppen der op deze helling groeiende boomen komen meerendeels niet of slechts even boven den rand uit. Stechts enkele populieren en kleine boschjes in het voorterrein braken de eentonigheid van het landschap en met name de renbaan bood een schootsveld, dat het ideale nabijkwam.

De rivierbedding verschafte alzoo den Boeren niet slechts eene gedekte opstelling voor hunne handpaarden, doch ook eene volkomen gedekte gelegenheid tot verplaatsing, zelfs tot overgang van de rivier over de driften of den dam bij Rosmead (de spoorbrug was vernield). Enkele treden in den rand uitgesneden deden eene loopgraaf ontstaan, waarboven de schutter alleen het hoofd behoefde te toonen.

Op de landtong tusschen beide rivieren stond het Island Hotel, een speeltuin met schaduwrijke boomen, een geliefd punt voor de bewoners van Kimberley. Ten westen daarvan lag het dorpje Rosmead.

Het gros der Boeren nam in de rivierbedding, en wel ten zuiden van de rivier, stelling (zie schets); enkelen in de toppen der boomen. Het gedeelte tusschen Rosmead en de spoorbrug werd door J. PRINSLOO met de Vrijstaters, het centrum door DE LA REY, de oostvleugel door de Commando's onder ANDRIES CRONJÉ bezet. Het geschut bleef ten noorden van de rivier in afzonderlijke opstellingen, verbeterd door het kappen van schietsleuven (waarschijnlijk 5 KRUPP's en 4 pompoms). In totaal bevonden zich hier nu \pm 2200 man op 6 KM. front.

Het is duidelijk, dat de zwakte dezer stelling lag in hare flanken. De westvleugel eindigde in eene boerderij en kraal, de oostvleugel in de bocht van de Rietrivier. Eene omtrekking was echter op beide vleugels mogelijk en vooral Bosmansdrift noodigde hiertoe, als het ware, uit. Men was echter aan Boerenzijde als steeds overtuigd, dat de Engelschen aan den spoorweg zouden blijven, en de uitkomsten hebben dit inderdaad aangetoond.

De opmarsch der Engelschen.

In den morgen van den 27sten verliet de Britsche colonne Enslin en bereikte, na een marsch van 22½ KM., Klokfontein en Witkoplaagte op ongeveer 9 KM. van de rivier. De cavalerie en de bereden infanterie, verspreid over eene strook van ± 12 KM., verkende het terrein in de marschrichting en naderde de Modderrivier tot op 2 à 3 KM. Hier werden zij echter bevuurd en verloren enkele manschappen. Toch waren hunne berichten vrij verdienstelijk, daar zij meldden: „de Boeren stroomden uit alle richtingen naar de Modderrivierbrug, vooral van de zijde van Jacobsdal, en worden begeleid door convooien”. Heel veel meer kan men in open terrein al niet verwachten, als de cavalerie te paard en dus op grooten afstand blijft, tenzij zij ver uithaalt en om de vleugels en in den rug met doortastende patrouilles gaat verkennen. En dan nog heeft men alle kans, dat de berichten *niet of te laat* komen. Wel had echter deze verkenning blijvend moeten zijn. Thans keerde de cavalerie naar het bivak terug en verloor alzoo de verkregen voeling weder.

In den middag ging METHUEN zelf met een gedeelte van zijn staf verder naar het Oosten op verkenning en zag slechts de groene lijnen, ter plaatse waar de rivieren stroomden, de open vlakke en in de verte de heuvels van Magersfontein en Spijtfontein. Boodschappers uit Kimberley hadden hem gemeld, dat de Boeren op deze hoogten een laatsten tegenstand zouden bieden. Deze berichten combineerende met zijne eigen verkenning, waarbij hij niets ontdekt had, onderstelde hij nu, dat de Boeren, welke hem door zijne cavalerie gemeld waren, wel is waar bij de Modderrivierdrift de rivier waren overgegaan, doch met het plan naar Spijtfontein door te marcheeren. Op dezen gedachtengang werd nu het plan voor den volgenden marsch opgebouwd en wel: de Northampton's, de Marine en de pioniers zouden aan de spoorbaan blijven, terwijl de rest der divisie, met 5 dagen proviand, over Jacobsdal de Modderrivier kruisende, op Abonsdam moest marcheeren, een marsch van ± 50 KM. Van Abonsdam kon men de Boerenpositie bij Spijtfontein flankeeren en alzoo vermoedelijk onder gunstige omstandigheden Kimberley pogen te ontzetten.

Doch nog gedurende den nacht bracht een kaffer opnieuw het bericht, dat de vijand zich aan de rivier bevond. De flankmarsch op Jacobsdal scheen nu den Engelschen bevelhebber niet zeer aanlokkend meer toe, zoodat hij besloot naar de Modderrivier op te rukken en, eerst na zich hiervan te hebben meester gemaakt, den bedoelden marsch uit te voeren.

Volgens alle berichten was, zoowel de Rietrivier als de Modderrivier, overal doorwaadbaar; men deed echter geen poging om zich hiervan te overtuigen. Voorts ontbrak ook hier weder eene behoorlijke kaart; slechts eene schets van de spoorbrug over de Modderrivier, met het oog op eene verdediging van dit punt door eene compagnie infanterie, was ter beschikking. Hierop kwamen echter niet eens de beide rivieren voor. Geen wonder dan ook, dat METHUEN dit schetsje later als „komisch” betitelde.

Wij zullen hieronder zien, wat het gevolg was van dit onvoldoend kaarten-materiaal.

De aanval.

Het was 4⁴⁵ v.m., toen de 9^e Brigade, nu gecommandeerd door Generaal-Majoor POLE-CAREW en versterkt door I. Argyll and Sutherland Highlanders, ¹⁾ het bivak verliet. De 1ste Brigade moest den marsch een half uur later beginnen. Beide marcheerden recht op de Modder-rivierbrug aan, welk punt METHUEN door een omvattenden aanval met beide brigades wilde forceeren. De cavalerie was reeds vooruit en meldde spoedig, dat hare patrouilles op \pm 1200 M. hevig waren beschoten en dat de omgeving van de brug sterk bezet was. Of dit bericht den bevelhebber niet heeft bereikt, dan wel of hij er geen waarde aan hechtte, is onzeker. Het terrein, waardoor de infanterie marcheerde, scheen geheel verlaten.

Oorspronkelijk nam de divisie bij vergissing de richting op Bosmansdrift en deze beweging noodzaakte de Boeren reeds nu eenig teeken van leven te geven. P. CRONJÉ, die van uit het Island Hotel den opmarsch gade sloeg, maakte zich namelijk eenigszins ongerust over de thans gevolgde marschrichting, waaruit eene ernstige bedreiging voor zijn oostflank kon voortvloeien. Hij zond daarom ijlings een KRUPP-kanon en een pompom naar het Oosten, om den doortocht van de Bosmansdrift te bemoeilijken en trok hierbij een groepje Boeren aan.

Deze verplaatsing werd waargenomen door de 18^e batterij, die terstond in de richting van de drift galoppeerde en op 3600 M. het vuur op den vijand opende. De beide Boerenkanonnen beantwoordden dit eenigen tijd en trokken daarop eenige honderden meters terug.

Typisch is de conclusie, welke METHUEN nu trok. Zijns inziens was dit kleine Commando het zelfde, dat hem gemeld was, als standhoudende aan de rivier. Het moest dus worden beschouwd als eene achterhoede, die, na den terugtocht der Boeren op Spijtfontein te hebben gedekt, thans zelf op Jacobsdal uitweek.

Ten eenen male was hem voorts onbekend, dat de Rietrivier zoo dicht langs zijn rechterflank stroomde, integendeel geloofde hij zeker, dat deze stroom recht oostwaarts, langs de populieren, vloeide en de waargenomen vijandelijke afdeeling zich ten zuiden ervan bevond.

Op deze onderstelling, door geene enkele verdere verkenning aangevuld, werd nu de dispositie opgemaakt.

De Gardebrigade moest, in een breed front oprukkende, richting nemen op de populieren en de genoemde achterhoede des vijands verdrijven; zij werd op den rechtereuleugel begeleid door de cavalerie.

Deze brigade nam 3 bataljons in eerste linie, I. Coldstream Guards volgde in tweede linie.

Links hiervan, ten westen van de spoorbaan werd de 9^e Brigade op

¹⁾ Dit bataljon was juist per spoor van de Aar aangekomen.

gelijksoortige wijze ontwikkeld, de Northumberlands, Yorkshire's en Lancashire's in eerste linie, de Hooglanders en de pioniers daarachter. Rimington's Guides dekten de linkerflank, terwijl de Northampton's achterwaarts met het transport volgden. ¹⁾ De ontwikkeling der 9^e Brigade geschiedde meer met het oog op eventueel achtergebleven vijandelijke patrouilles en om de rivier, die immers overal doorwaadbaar geacht werd, in een breed front (± 8 KM.) te kunnen overschrijden, dan wel wegens eenig gevaar, dat men op dien vleugel duchtte. Het geheel zou bij het station worden verzameld, waar tevens gerust en gegeten zou worden. Zelfs wees METHUEN zijn adjudanten in de verte het huis reeds aan, waar het hoofdkwartier zou worden gevestigd.

Het was 8 uur geworden en de Gardebrigade was met hare voorste verspreide linie op ± 1000 M. van de rivier gekomen, toen plotseling een hevige infanterievuur uit de geheele rivierbedding losbarstte.

De hinderlaag was boven verwachting gelukt, al ware het zeker verkiezelijk geweest nog iets langer met het openen van het vuur te wachten. Ook nu waren de verliezen in de eerste oogenblikken echter nog vrij groot. Alles viel plat neer en trachtte zich te beschutten achter de enkele mierenhoopen en de lage struiken, welke de eenig aanwezige dekking vormden. Een ware kogelregen gierde over de vlakte. De 9^e Brigade vond nog eenige dekking in het terrein, doch de Gardebrigade, die zich juist voor de renbaan bevond, was in veel ongunstiger omstandigheden. Eene enkele zwerm granaten uit een pompom vernietigde hier de bediening van den Maxim der Scots, zoodat deze dien dag verder als een somber monument, geheel verlaten, op het slagveld stond.

De Scots Guards hadden intusschen de beweging naar rechts begonnen, om den oostvleugel der Boeren te omvatten, doch nu wachtte hun eene nieuwe verrassing: zij stuitten op de Rietrivier. Deze stroomde hier tusschen steile begroeide oevers en was diep en modderachtig. De oevers, waren niet door den vijand bezet, doch werden uit noordelijke richting eenigszins geënfileerd. Na eenige vruchteloze pogingen om de rivier over te gaan, kwam dit bataljon, grootendeels kruipende, tot achter het reservoir.

Zonderling genoeg had men ook thans de Bosmansdrift nog niet ontdekt, ofschoon een diep karrespoor er heen leidde.

Toch begreep COLVILE zeer goed, dat hier door eene omvattende beweging hulp kon verschaft worden en gelastte daarom I. Coldstream Guards stroomopwaarts eene drift te zoeken.

Inderdaad bereikte de bataljons-ct. met eene patrouille zwemmende den anderen oever, doch daar het onmogelijk scheen op deze wijze geheele afdeelingen over te brengen, gaf men het plan op en trachtte nu den aanval frontaal door te voeren.

Met kleine sprongen slaagde men er nog in den linkervleugel der brigade een honderd meter vooruit te brengen; iets beter gelukte het

¹⁾ De marinebrigade bewaakte den spoorweg.

den rechtervleugel door het inwerpen van een gedeelte van I. Coldstream Guards terrein te doen winnen. Doch nu nam het vuur der Boeren zoodanig in hevigheid toe, terwijl ook hun geschut krachtig begon te werken, dat verdere pogingen onuitvoerbaar schenen en de bataljons uren lang onder de gloeiende zon aan hunne plaats gekluisterd bleven. Wel was het vuur niet zeer werkzaam, hetzij de Boeren het juiste vizier niet hadden ¹⁾, dan wel veelal ongericht vuurden, doch elke beweging werd onmiddellijk met eene hagelbui van kogels begroet, waarop dan het vuur weer verminderde en soms zelfs bijna geheel ophield.

Enkele groepjes kropen nog langs de oevers van de rivier vooruit, doch het gros lag bewegingloos, of had zich met de bajonet eenigszins ingegraven, een deel viel zelfs in slaap. Het transport van gewonden of munitie was vrij wel onmogelijk. ²⁾

De cavalerie, op den rechtervleugel, bepaalde zich tot waarnemen; eene cie, bereden infanterie had zich ten zuiden van Bosmansdrift in gevecht begeven met een Boerencommando, dat van Jacobsdal was gekomen en zich ten oosten van de Rietrivier had ontwikkeld, en moest later door de cavalerie worden bijgestaan, om zich uit dit gevecht los te maken. Beschouwen wij thans den linkervleugel.

De 9e Brigade, die iets gunstiger terrein had, was doorgedrongen tot 550 à 900 M. van de vijandelijke loopgraven. Zij had vooral veel te lijden van echarpeerend vuur, afgegeven door de Boeren, die ten zuiden van de rivier bij Rosmead waren opgesteld. POLE-CAREW besloot daarom allereerst deze groep omvattend aan te grijpen en bestemde hiertoe een deel van het reserve-bataljon. De beweging was reeds ingeleid, toen \pm ten 11 uur LORD METHUEN op dit gedeelte van het slagveld verscheen en deze poging vergezellen. Inderdaad gelukte het nu aan de Hooglanders in vereeniging met 2 cieën, Yorkshire's en de Lancashire's de Boeren ³⁾ van hier te verdrijven, waarop deze deels naar het Westen verdwenen, deels tijdig op den noordelijken oever teruggingen. Een drom soldaten, van verschillende bataljons en cieën, dooreengemengd, drong vervolgens onder leiding van POLE-CAREW tot aan de rivierbedding vooruit en trachtte deze op dit punt te overschrijden.

Gedurende alle deze gebeurtenissen had de artillerie zich uitstekend gedragen. Bij het begin van den strijd waren de twee batterijen achter het centrum geplaatst. Aanvankelijk stonden zij op \pm 2200 M. van de

¹⁾ Eerst toen eene verdwaalde kudde geiten door de Engelsche linie liep, konden de Boeren hierop het goede vizier bepalen.

²⁾ v. LINDENAU „Was lehrt uns der Burenkrieg“, blz. 27: „Nachdem 29 Munitionsträger erschossen waren, gab man es auf, Patronen heranzubringen“. Deze wijze van aanvullen is dan ook wel zeer verouderd. Vergelijk Infantry Drill 1896, blz. 157.

³⁾ Dit was het Hoopstad-Commando. RUNCK zegt van commt GREILING: „Er räumte gewissenlos seine wichtige Position“.

rivier en daar hun geen doel was aangegeven, beschoten zij het Island Hotel, het station met de omliggende gebouwen en de boomenrij langs de rivier. Dit was alzoo vrij wel munitieverspilling. Later gingen zij tot \pm 1500 M. vooruit, doch daar ook nu nog bleek, dat zij niet in staat waren het infanterievuur uit de loopgraven merkbaar te verzwakken, gaf de artilleriecommandant de 75ste batterij opnieuw bevel tot voorwaarts gaan. Onder een hevig vuur draafde de batterij naar voren en nam stelling in de tirailleurlinie der Coldstream's op ongeveer 1000 M. van de rivier. Kort daarop verrichtte de 18e batterij de zelfde beweging en beide gaven nu een hevig vuur af op de vijandelijke positie, waar de Boeren echter, èn door hunne goede dekkingen èn door hunne ijle formatie, weinig verliezen leden. Wel werd een groot deel der Boerenpaarden getroffen.

De 75ste batterij verschoot bijna 1100 projectielen, doch verloor in het geheel slechts 3 officieren, 11 man en 25 paarden. ¹⁾ Zij leverde hier het bewijs, dat de artillerie ook tegenover de moderne vuurwapenen niet behoeft te schromen op, voor haar, kleine afstanden op te treden, indien de algemeene toestand dit eischt. Zij moge dan een deel van hare beweegbaarheid verliezen, te vernietigen is zij niet, waar de batterij in zichzelf eene zoo groote reserve bezit. Voor schildenartillerie zal dit zeker in nog hoogere mate gelden. ²⁾

De 4 marinekanonnen kwamen tegen 9 uur v.m. ten westen van de spoorbaan in batterij en voegden hun vuur bij het andere. De Boerenkanonnen deden het mogelijke, doch vooral de KRUPP's, die met zwart kruut vuurden, werden herhaaldelijk tot zwijgen gebracht. Ten 2 uur n.m. was de munitie dezer artillerie ongeveer uitgeput.

Tegen 11 uur v.m. kreeg eene sectie van de 18^e batterij den last ten westen van de baan (zie vroeger) de 9^e Brigade te steunen. Een uur later nam deze sectie hier nog meer voorwaarts stelling en werkte mede bij de pogingen, om bij Rosmead de rivier te overschrijden. Lancashire's en Hooglanders trachtten haar hier te doorwaden en daar aan de overzijde eerst kleine, daarna sterkere groepjes Vrijstaters teruggingen, gelukte het na eenige vergeefsche pogingen de overzijde te hereiken.

De Engelschen drongen in Rosmead door en begonnen den vijandelijken vleugel op te rollen. Eenige gevangenen werden gemaakt, doch van een gevecht in de huizen was geen sprake. Onder persoonlijke

¹⁾ In den namiddag ging zij wegens munitiegebrek terug, iets wat af te keuren is, doch bewijst, dat de batterij hare bewegelijkheid op dezen afstand niet had ingeboet.

²⁾ Meermalen bleek ons, dat een optreden, als door de SÉNARMONT bij Friedland geschiedde, of door OSMAN PASCHA's artillerie bij den grooten uitval uit Plewna op 10 Dec. 1877, weinig bekend was of althans onvoldoende werd op prijs gesteld. De artillerie is thans door vredesschietproeven „ingeschüchttert” en dit is te betreuren, want o. i. blijft het woord van HOHENLOHE van waarde: „zuletzt musz sie doch mit'ran”.

leiding van POLE-CAREW kwamen nu ook fracties van de Yorkshire's, Northumberland's, enz. langzamerhand aan de overzijde.

Op dit oogenblik (\pm 2 uur n.m.) verscheen aan Engelsche zijde eene onverwachte versterking en wel de 62ste batterij, die den weg van de Oranjerivier af (\pm 75 KM.) in 28 uur had afgelegd. Bij het aanbreeken van den dag van Belmont vertrokken, had deze batterij ten 11³⁰ v.m. Honeynest Kloof bereikt en was toen, afwisselend de manschappen naast de stukken loopende of het geheel in snellen gang rijdende, op het geschutvuur toegesneld. Weldra bevonden ook deze stukken zich ter hoogte en op den linkervleugel van de andere en openden het vuur.

Middelwyl trachtte nu POLE-CAREW met 300—400 bijeengeraapte manschappen naar het Oosten voort te dringen, doch zonder succes. Een klein deel der Vrijstaters, gesteund door de burgers van DE LA REY, hield hardnekkig stand, zelfs werden de Engelschen door een tegenaanval uit het Noorden verrast. Wel is waar werd deze afgeslagen, doch aan voorwaartsgaan viel niet te denken. Het terrein toch, waarover men moest voortdringen, werd door het geschut- en infanterievuur van de eigen troepen ten zuiden van de rivier met projectielen overstelpt, terwijl versche troepen, gesloten reserves, niet ter beschikking kwamen. Slechts $\frac{1}{2}$ cie. Coldstream's, de cieën. pioniers en eenige Rimington's Guides sloten zich nog bij de omvatting aan, doch het is wel duidelijk, dat er meer vereischt werd, om hier de overwinning te behalen. CRONJÉ en DE LA REY wendden van hunne zijde het bijna onmogelijke aan om de stelling te behouden, PRINSLOO daarentegen onderscheidde zich minder gunstig en schijnt zelf het meest voor den terugtocht te hebben gevoeld. Ook het Bloemfontein-Commando onder RAAF gedroeg zich weinig verdienstelijk.

In ieder geval bleef het gevecht op dezen vleugel verder stationnair. De Engelschen versterkten zich ter plaatse met het voornemen, in geen geval het overgangspunt weder prijs te geven.

Ten 4¹⁵ n.m. was METHUEN gewond en had aan COLVILE hiervan bericht gezonden, alsmede den last het bevel over te nemen. De Gardebrigade begon reeds terrein te verliezen, een deel der uitgeputte manschappen had zich achter het reservoir verzameld en tegen 5 uur n.m. begon ook de linkervleugel van deze brigade, onder dekking van het artillerievuur terug te gaan. III. Grenadiers Guards had alle munitie verschoten, I. Coldstream Guards 126.000 patronen of \pm 160 per man.

Hoe gaarne ook COLVILE, zoowel als POLE-CAREW, de beslissing nog had willen zoeken, dit werd door de algemeene verwarring en uitputting onmogelijk gemaakt. De duisternis viel en het gevecht nam een einde. ¹⁾

Van een nachtelijken aanval zag COLVILE, die niets anders wist, dan dat men Rosmead vermeersterd had, te recht af; hij besloot eerst in den vroegen morgen den strijd te hervatten, door zijne geheele brigade,

¹⁾ Op dit oogenblik kwam I. Highland Light Infantry per spoor aan.

met achterlating van een bataljon bij het reservoir, naar Rosmead te verplaatsen.

Aan Boerenzijde was ten 8 uur n.m. een krijgsraad gehouden. Hier werd, zeer tegen den zin van DE LA REIJ, beslist de positie te ontruimen, daar deze door den afval der Vrijstaters onhoudbaar was geworden. Men kon dan op de, van Jacobsdal komende, versterkingen teruggaan.

Wij sluiten ons gaarne aan bij de meening van DE LA REIJ, dat het behouden der positie de Engelschen zou hebben gedwongen, ook wegens het watergebrek, op de Oranjerivier terug te gaan, doch wij moeten daartegenover toegeven, dat de verdediging den volgenden morgen onder zeer ongunstige omstandigheden zou zijn begonnen.

Ten 10 uur n.m. begon de terugtocht vrij ongeregeld, zoodat aanvankelijk zelfs het geschut werd achtergelaten; eerst te Jacobsdal werd halt gemaakt.

Vroeg in den volgenden morgen marcheerde de Gardebrigade naar Rosmead; ten 4³⁰ v.m. opende het marinegeschut het vuur weder. Toen echter geen vijandelijk geschut of geweer antwoordde, bleek het weldra, dat de tegenstander het slagveld verlaten had. De onbesliste slag was hierdoor, evenals eertijds Eijlau, in eene overwinning veranderd.

De Britsche verliezen bedroegen 4 officieren en 66 minderen gedood, 20 officieren en 393 minderen gewond, alzoo ongeveer 7 %.

Het totale verlies der Boeren bedroeg ongeveer 80 man, waarvan het meerendeel nog bij het teruggaan over de rivier en het ontruimen der Vrijstaatsche stellingen gevallen was; hunne artillerie had slechts 8 man verloren.

President STEIJN was over de houding zijner burgers in dit gevecht weinig gesticht, evenmin als de Transvalers, en toonde dan ook weldra met het woord en met de daad zijne ontevredenheid. Eenige commandanten werden door andere vervangen.

Onze critiek betreft vooral den Engelschen bevelhebber.

1. De verkenningen vóór het gevecht waren absoluut onvoldoende; noch van het terrein, noch van den vijand was men eenigszins op de hoogte. Waar de bereden troepen bij hunne verkenning op den 27sten slechts 2 man verloren, kan men moeilijk zeggen, dat hier het uiterste is beproefd. METHUEN tracht dit te vergoelijken door op den slechten toestand der paarden te wijzen.

2. Achteraf beschouwd, was zeker de marsch over Jacobsdal beter geweest. Men zou daarbij, wel is waar, den vijand in de flank hebben gehad, maar een vijand, die tot nog toe niet offensief was opgetreden, en men had dezen dan, óf zelf in de flank kunnen vallen, óf reeds door de manoeuvre tot ontruiming der stelling gebracht.

3. Het, reeds bij den aanvang, naast elkaar ontwikkelen der beide brigades, ontnam den bevelhebber terstond elke reserve. Ook hier ontbrak, als zoovele malen, de inleidingsgroep. Had men enkele bataljons ter beschikking gehad, zeer zeker ware de poging van POLE-CAREW, die echter van METHUEN had moeten uitgaan, veel eer met succes bekroond.

Van gevechtsleiding zien wij geen spoor, de bevelhebber dwaalt over het slagveld en verschijnt zelfs in de tirailleurlinie. Dit moge heldhaftig zijn, gewenscht is het slechts bij uitzondering.

4. De artillerie deed wat zij kon, doch werd zonder overleg gebruikt. Het ware zeker beter geweest, de omvatting met alle kracht door haar te doen steunen. De thans aangewende poging, met 3 vlakbaanbatterijen eene ijle, ingegraven linie van 6 KM. breedte te schokken, kon slechts weinig resultaten opleveren.

Op de gevechtsvormen der infanterie komen wij later nog terug.

Volgens de verhalen hadden in deze dagen twee Garde-officieren de volgende samenspraak. „It seems to me”, zeide de een „that our leaders find out the strongest position of the enemy and then attack him in front”, waarop de ander antwoordde: „It appears to me, that they attack him first and find out his position afterwards”.

Si non è vero, è ben trovato!

(Wordt vervolgd.)

Hoe ontwikkelt de Vestingartillerie meer gevechtskracht?

DOOR

R. REITSMA,

Eerste-Luitenant aan de Artillerie-Schietschool.

Om zich een juist beeld te vormen van de taak der Vestingartillerie, dient men de handelingen na te gaan van aanvaller en verdediger, reeds van af het oogenblik, dat eene stelling wordt ingesloten. Nemen wij aan, dat eene vijandelijke macht niet in hare voorwaartsche beweging is gestuit en tot voor eene linie is genaderd, dan zal, zoodra hare verkennende afdeelingen op weerstand zijn gestuit, een evenwichtstoestand intreden tusschen de aanvallende en verdedigende krachten. Er zal een afstand zijn buiten de stelling, waar de overmacht van den aanvaller zich doet gelden, er zal zich eveneens eene lijn van overmacht vormen aan de zijde van den verdediger. Tusschen deze twee lijnen ligt eene neutrale strook, eene zône van voorloopig evenwicht, waar de eene partij zijn kracht nog niet heeft getoond en waar zijn tegenstander geen voldoende weerstandsvermogen meent te kunnen ontwikkelen.

Hoewel mag worden verondersteld, dat de aanvaller over meer levende strijdkrachten beschikt en bovendien de gelegenheid heeft om tegenover de weermiddelen van den verdediger eene evenredige hoeveelheid aanvalsmaterieel te plaatsen, mag hieruit geenszins de gevolgtrekking worden gemaakt, dat gedurende de insluiting het overwicht aan de zijde van den aanvaller zal blijven.

Wel is waar, kan bijna iedere handeling, gunstige toestand of omstandigheid van den verdediger door eene gelijksoortige tactiek van den aanvaller worden nagevolgd, waardoor het voordeel daarvan voor den verdediger geheel of gedeeltelijk verdwijnt, doch voor dezen bestaat één toestand, die hem een zeer groot voordeel aanbiedt, en die niet door den aanvaller kan worden overgenomen, namelijk het rustig afwachten in gevechtsvaardigen toestand. De aanvaller is verplicht tot het offensief en zal zich als doel *moeten* aanbieden gedurende den opmarsch tot aan de laatste weerstandslijn van zijn tegenstander, wiens krachten toenemen, naarmate zijn vijand meer nadert, en die ieder gunstig oogenblik afwacht, om het initiatief aan zijne zijde te doen overgaan.

In zijne afwachtende houding zullen zich aan den verdediger een overmaat van doelen voordoen, vijandelijke massa's van levend en dood materieel, die weerloos zijn, van af het oogenblik dat zij binnen het bereik van zijn vuur komen, tot dat, waarop zij zich in gevechtsformatie hebben opgesteld. Dan echter ontwikkelt het tot dusverre weerlooze doel zelf kracht en zal het aan den verdediger al of niet gelukken daarop overmacht te verkrijgen; in den regel ten koste van verliezen, die vermeden hadden kunnen worden.

Het is dus voor den verdediger een dure plicht dit eenige, maar groote voordeel volkomen tot zijn recht te laten komen; hij grijpe met alle energie ieder deel van den vijand met zijn vuur aan en trachte dit onschadelijk te maken, nog voor het oogenblik daar is, waarop het zijne bestemming heeft bereikt, nog voor dat dit doel ook zijn doel zal kiezen. Wenscht de verdediger ieder doel onder vuur te nemen, dan bedenke hij wel: het aantal doelen is groot; de tijd, die aan het vuur op ieder doel besteed kan worden, is kort.

Van de twee krachten, welke den verdediger hiervoor ten dienste staan, heeft de artillerie boven de infanterie het groote voordeel, dat zij van uit eene eenmaal gekozen opstelling onmiddellijk haar vuur kan openen op elk punt, binnen haar schootsveld gelegen, en er dus voor haar geen tijd verloren gaat, doordien zij zich moet verplaatsen, tot haar doel zichtbaar is, zoodat dit laatste langer aan artillerievuur dan aan het vuur der infanterie is blootgesteld. Ook kan de artillerie de vijandelijke krachten reeds onder vuur nemen op terreinen, waar de infanterie zich wegens den te grooten afstand tot de stelling niet mag wagen; zij kan dus haar vuur brengen op een grooter aantal doelen en beschikt over meer tijd voor het vuur op ieder doel afzonderlijk. Omdat de artillerie op elk gewenscht oogenblik en op elk gewenscht terrein vuur kan brengen, kan ook van haar worden verwacht, dat zij ten allen tijde hulp zal bieden, vóór het te laat is, aan die krachten, welke op het punt zijn te bezwijken. Doordien het in hare macht staat, om haar vuur ieder oogenblik te kunnen concentreeren, is het haar mogelijk overmacht op haar doel te verkrijgen.

Om de artillerie in staat te stellen haar hoofdrol bij de verdediging goed te vervullen, dient de infanterie haar met alle krachten daarin behulpzaam te zijn. Zij zal de artillerie de gelegenheid moeten schenken haar vuur rustig af te geven, door haar te beveiligen tegen die enkele vijandelijke afdeelingen, welke aan het artillerievuur zijn ontsnapt of hierdoor niet voldoende zijn geschokt. De infanterie zal door haar weerstand deze afdeelingen tegenover zich ophoopen en opnieuw aan de artillerie als doel aanbieden.

Reeds van af het begin van den strijd zal voor de artillerie eene overmaat van arbeid zijn weggelegd, eene taak, die alleen is te volbrengen, indien ieder Vestingartillerist zich bewust is, dat in de snelheid van handeling de groote kracht van zijn Wapen schuilt. Met dit beginsel voor oogen zal de artillerie den kamp aanvangen; het zal blijken,

dat zij daardoor de macht bezit, de lijn van evenwicht aan haar tegenstander voor te schrijven.

Het personeel in de batterijen zal in de meeste gevallen geen inlichtingen omtrent een doel kunnen geven; het vuur op gedekte doelen is regel, bij uitzondering zal de batterijcommandant zelf zijn doel kunnen zien. Men verdeele dan ook hier den arbeid; het zien en het geven van inlichtingen late men over aan anderen, het bedienen van het geschut is het werk van het personeel in de batterij; men verkrijgt hierdoor zekerheid, dat goed wordt gezien en dat het geschut snel wordt bediend.

Het personeel, waaraan de verkenningsdienst wordt opgedragen, zal er voor moeten zorgen, dat aan de artillerie onverwijld wordt medegedeeld, waar eene vijandelijke macht haar rayon van vuuruitwerking binnentreedt, benevens het juiste tijdstip, waarop het vuur moet worden geopend of gestaakt.

Aangenomen mag worden, dat de afstand, waarop nog van voldoende vuuruitwerking sprake kan zijn, voor het positiegeschut op 5000 M. gelegen is. Het is dus voor den verdediger van belang reeds op dezen afstand een krachtig vuur te kunnen afgeven; hoe verder de verdediger de lijn van zijne overmacht buiten de linie houdt, hoe meer ruimte hem overblijft voor offensieve bewegingen en hoe langer de weg is door den aanvaller af te leggen onder het bereik van het artillerievuur, wanneer het hem mocht gelukken tot tegen de linie te naderen.

Wegens het convergeeren van de richtingen, waarin vuur moet worden gebracht, zal door het positiegeschut op een afstand van 5000 M. geen overmachtig vuur kunnen worden afgegeven. Het is noodzakelijk dit te versterken door gemakkelijk verplaatsbaar geschut, dat zoover vóór de lijn van weerstand wordt opgesteld, dat het op 5000 M. voor de linie met het zwaardere geschut kan samenwerken.

Voor deze mobiele vestingartillerie zullen bij uitstek geschikt zijn de kanonnen van 8 cM. St., die vermoedelijk over een niet te langen tijd, als zeer bruikbaar materieel, aan de vestingartillerie zullen worden toegevoegd. Worden deze 2000—3000 M. voor de linie opgesteld, dan is het mogelijk om doelen op 6000 M. voor de linie onder een vrij krachtig vuur te nemen en is op 5000 M. tevens de steun van het positiegeschut verzekerd, wanneer de lichtere vuurmonden ontoereikend blijken om het doordringen van den aanvaller te verhinderen.

Om voorbereid te zijn, wanneer het aan enkele afdeelingen gelukt zich aan het artillerievuur te onttrekken en zich binnen den afstand van 5000 M. vast te zetten, zal de verdediger geschikte punten in het terrein versterken, waar een energieke weerstand zal worden geboden. Hier zal de infanterie den doorgedrongen vijand afwachten en door het bieden van een hardnekkigen tegenstand de tegenover haar staande troepen noodzaken zich in gevechtsformatie te ontwikkelen. Deze geven dan aan de artillerie een zeer geschikt doel en hiermede de kans het verloren terrein te herwinnen, want de tegenstand van de infanterie moet wel

krachtig, doch behoeft slechts van korten duur te zijn, omdat na enkele oogeblikken de artillerie ingrijpt.

De uiterste afstand, waarop deze versterkte punten, als dorpen, boschranden, enz. zich voor het positiegeschut bevinden, mag niet meer bedragen dan 4000 M. De artillerie is dan in staat een krachtig vuur af te geven, wanneer de aanvaller dat punt tot op 1000 M. is genaderd; hier zullen samenwerken het positie- en het mobiele geschut, waarvan het vuur nog versterkt zal worden door het snelvuurgeschut en het geweer.

Verplaatsen wij ons nu op het terrein verder dan 6000 M. voor de linie, dan zullen op een afstand van minstens 8000 M., waar de aanvaller voldoende overwicht heeft, zijne kantonnementen, opslagplaatsen voor materieel, laboratoria, enz. te vinden zijn.

Mocht zich het geval voordoen, dat zij gelegen zijn binnen het bereik van het mobiele geschut, dan kieze men ook hier het juiste oogeblik, men neme n.l. geen kantonnementen en opslagplaatsen onder vuur, wanneer deze in gebruik zullen worden genomen, doch men kieze die punten als doel, wanneer daar eene groote hoeveelheid van de aanvalsmiddelen is opgehoopt.

Nemen wij aan, dat de beveiligingstroepen van den aanvaller aanvankelijk 1500 M. voor de kantonnementen zijn geplaatst, dan zal de verkenningsdienst van den verdediger zich tot aan deze lijn uitstrekken. Onmiddellijk na de insluiting zal deze dienst reeds een ruim arbeidsveld vinden; na een korten tijd van stilstand zal de aanvaller zijn offensief hervatten, hij zal zijn troepen voorwaarts doen dringen en brengen binnen het bereik van het artillerievuur; op dat oogeblik geven de verkenners het sein, dat de taak der verdedigende artillerie aanvangt.

Op verschillende punten wordt de lijn van het voorloopig evenwicht verbroken door vijandelijke afdeelingen, bestaande uit infanterie en gesteund door snelvuurbatterijen, welke tot opdracht zullen hebben de troepen van den verdediger terug te werpen en zich in het terrein vast te zetten. Gelijktijdig is te verwachten, dat de aanvaller op 6000 à 7000 M. van de linie batterijen van verdragend geschut zal opstellen; op een dergelijken afstand zullen hier en daar luchtballons opstijgen om de stelling te verkennen en bekend te worden met die plaatsen, waar de aanvaller een krachtig vuur kan concentreren. Tegenover de oprukkende afdeelingen van den aanvaller zal de verdediger zijne infanterie en veldartillerie in actie doen treden; deze troepen zullen in opdracht hebben de voorwaartsche beweging van den aanvaller te belemmeren, zij dienen den verdediger hoofdzakelijk om eene hindernis voor de voorwaartsche beweging van den aanvaller te vormen; hun streven moet dus meer zijn om tijd te winnen, dan om ten koste van groote verliezen te trachten zelf voordeelen op hun tegenstander te behalen. Wordt de aanvaller door die troepen een oogeblik tot staan gebracht, dan komt de artillerie van den verdediger in werking, zij moet de vijandelijke afdeelingen dermate verzwakken, dat de infanterie

gelegenheid vindt om tegen de door dit vuur gedemoraliseerde krachten offensief op te treden.

Voordat de vijandelijke colonnes de zône van het voorloopig evenwicht zijn binnengetreden, zullen deze in den regel reeds door de verkenners zijn waargenomen, zij moeten die doelen met het oog volgen en er voor zorg dragen, dat de artillerie hiermede in kennis is gesteld op het tijdstip, dat deze colonnes haar vuurrayon binnenrukken. Is eene afdeeling eenmaal binnen het bereik van het artillerievuur, dan zullen de verkenners *elke* plaatsverandering daarvan moeten mededeelen, opdat een eenmaal ter bestrijding aangewezen doel voortdurend onder vuur gehouden kan worden.

Waarschijnlijk zal ook reeds in de eerste periode van den strijd het aantal doelen zoo groot zijn, dat de mobiele artillerie in krachten te kort schiet, om overal voldoende vuur te brengen; in geen geval zal echter het vuur over te veel doelen verdeeld mogen worden; men blijve het beginsel getrouw om ieder doel, dat onder vuur wordt genomen, ook aan te vallen met overmacht.

Het streven moet er op gericht zijn een groot aantal projectielen in den kortst mogelijken tijd op het doel te brengen; concentreeren van het vuur uit meerdere batterijen is even noodzakelijk, als het snel schieten uit iedere batterij afzonderlijk.

Alleen op deze wijze wordt met ieder doel in den kortsten tijd afgerekend; men dient snel te handelen, om tijd beschikbaar te krijgen voor andere afdeelingen en batterijen, die in hunne voorwaartsche beweging nog niet zijn gestuit.

Wellicht zijn er punten, waar vijandelijke troepen tot het uiterste zijn opgehouden door de infanterie, die nog slechts enkele oogenblikken weerstand kan bieden, en waar hulp dus dringend noodig is. Hier mag geen tijd verloren gaan, want de beslissing in dezen strijd hangt hoofdzakelijk af van de artillerie en of deze enkele minuten vroeger of later haar vuur opent.

Er zullen berichten inkomen, dat enkele batterijen snelvuurgeschut oprukken; ook deze bieden een zeer geschikt doel voor de artillerie, daar zij weerloos blootgesteld zijn aan haar vuur; de uitwerking zal groot zijn, mits er snel gehandeld wordt, want na een korten tijd is deze colonne misschien aan het oog der verkenners ontsnapt. Op een ander punt treedt deze artillerie weer te voorschijn en komt in stelling, zeker niet met het oogmerk uren lang op deze plaats te blijven. Laat de artillerie van den verdediger dan van deze schoone gelegenheid partij trekken en haar vuur onmiddellijk op dit doel concentreeren, want deze oogenblikken zijn zoo gunstig, omdat aanstonds dat zelfde doel kleiner is in omvang, doch grooter in kracht.

Elders wordt door den aanvaller een luchtballon gereed gemaakt; achter de gezichtsdekking wordt de half gevulde ballon voor de verkenners zichtbaar en nagenoeg op het zelfde oogenblik is dus ook de artillerie hiermede bekend. Ook nu kan het artillerievuur beslissen, of

de ballon al of niet zal opstijgen. Snelheid van handelen is ook hier een noodzakelijk vereischte, want door te wachten, wordt dit doel, wel is waar, zichtbaar voor de batterijen, doch dan is die zichtbaarheid meer in het voordeel van den aanvaller, dan van den verdediger.

Zoodra het eerste schot uit het mobiele geschut wordt gehoord, is dit ook het sein voor het positiegeschut om zich gereed te houden; het ingrijpen van de zwaarste vuurmonden kan reeds onmiddellijk noodig zijn, om het vuur op 6000 M. te versterken. Het personeel in de zwaardere batterijen moet dan ook, even goed als dat van het mobiele geschut, in staat zijn binnen enkele minuten het vuur te openen, onverschillig op welk punt binnen hun vuurrayon dit wordt verlangd. Er zal dikwijls steun worden gevraagd en onmiddellijk hulp moeten worden geboden, elke tijdverspilling is meer dan roekeloos, en staat gelijk met het steunen van den vijand, want het plotseling ingrijpend vuur der tusschenbatterijen en permanente opstellingen kan beslissen, of de verdediger zijne overmacht in deze eerste periode van den strijd al dan niet zal behouden. Wijkt de aanvaller voor het artillerievuur terug, dan is reeds veel gewonnen; zoo hij al niet van een verder voortrukken afziet, zal hij, kort na de eerste, eene tweede poging wagen en wellicht aan de artillerie ook een tweede succes verschaffen. Meer troepen zullen door den aanvaller in het vuur worden gebracht en meer zal van de verdedigende artillerie worden gevergd, doch die grootere inspanning wordt ook beter beloond, omdat hare uitwerking toeneemt, naarmate een grooter aantal vijandelijke afdeelingen tot doel kan worden gekozen. Bij deze tweede poging zal het aan enkele dier afdeelingen gelukken de linie dichter te naderen, doch ook deze worden opgewacht door artillerievuur; zij bevinden zich thans binnen den afstand, waarop de verdediger steeds machtiger wordt en de krachten van den aanvaller verminderen.

Kunnen alle doelen niet te gelijker tijd door den verdediger onder vuur worden genomen, dan wordt de keuze van het doel bepaald door de vraag: welke vijandelijke opstelling is voor den verdediger het gevaarlijkst; de artillerie kieze dan ook in de eerste plaats tot doel de levende strijdkrachten, en wel diegene, welke op den kortsten afstand van haar staan.

Nu een groot gedeelte van het geschut van den verdediger reeds in werking is, zal de aanvaller zeker alle pogingen in het werk stellen, om bekend te worden met de plaats van de batterijen, die zijn voorwaarts rukken zoo vertraagden en die zoo talrijke offers van hem eischen. Van uit luchtballons zal het den aanvaller zeer waarschijnlijk gelukken althans enkele batterijen, van die in voorste linie, aan zijn eigen artillerie aan te wijzen, met de opdracht deze hinderlijke vuurmonden voorgoed het zwijgen op te leggen. Enkele verkenners van den verdediger melden dan ook reeds de plaats, waar eene dier vijandelijke batterijen zich heeft opgesteld, andere deelen mede, dat oprukkende batterijen door hen zijn waargenomen. Het geldt hier voor de artillerie van den verdediger weer gebruik te maken van een gunstig oogenblik;

hier mag niet worden gedraald, want het is van het hoogste belang de manschappen en paarden buiten gevecht te stellen, nog vóór het eerste schot uit die batterij gevallen is.

De batterijcommandanten van den verdediger moeten weten, dat alleen dan resultaten te verwachten zijn, indien alle voorbereidende maatregelen voor het vuur binnen enkele minuten zijn afgelopen; door ondoortastend handelen dragen zij de schuld, dat, niet alleen enkele batterijen in 1ste linie onschadelijk worden gemaakt, doch ook dat het nu voor de vijandelijke infanterie mogelijk is geworden de stelling belangrijk dichter te naderen. Door deze infanterie worden ook enkele andere batterijen veldartillerie genoodzaakt te wijken, zij zullen eene meer achterwaartsche opstelling moeten zoeken en daar opnieuw den strijd beginnen. Bij dit terugtrekken wordt wederom de hulp gevraagd van de artillerie, zij kan deze batterijen redden, zij kan de vervolgende infanterie terugwerpen, doch alleen, indien een goed gericht vuur onmiddellijk wordt geopend, want ook nu bedraagt het tijdsverschil tusschen het oogenblik, waarop bijstand wordt gevraagd, en dat, waarop die moet worden verleend, slechts enkele minuten.

Nu de vijandelijke infanterie de linie dichter kan naderen, zal de aanval tegen de vooruitgeschoven versterkte punten weldra worden ondernomen. De verdediger zal trachten hier opnieuw een evenwichtstoestand te doen intreden, de doorgedrongen vijandelijke afdeelingen, versterkt door meer troepen en meer geschut, zullen bij die versterkte punten op een hardnekkigen tegenstand stuiten. Die tegenstand zal werkelijk hevig moeten zijn, omdat zij, die deze versterkte positie verdedigen, weten, dat de artillerie op de vijandelijke massa's, die tegenover hen staan, eene enorme uitwerking kan hebben, eene uitwerking, die grooter wordt, naarmate langer weerstand wordt geboden, en die tot gevolg zal hebben, dat op deze plaats de oorspronkelijke overmacht van den aanvaller verandert in onmacht. Hier moet de artillerie zich in al haar kracht doen gelden en door samenwerking van het mobiele en het positiegeschut het verloren terrein aan haar tegenstander ontwringen.

Thans is het oogenblik daar, dat het vuur van alle batterijen dringend noodig is, doch nu wordt aan de artillerie duidelijk, wat zij reeds heeft verloren, en van hoeveel waarde het ware geweest den aanvaller op groteren afstand te houden. Want achter de infanterie, aan welke het gelukt is voorwaarts te dringen, heeft de aanvaller meerdere batterijen opgesteld en het vuur gericht tegen de forten, die voor hem zichtbaar zijn; dit zijn batterijen, waarvan de verdediger het bestaan zeker weet, doch alleen de plaats niet. Ook voor de verkenners is het hoorbaar, dat deze batterijen in werking zijn, doch, niettegenstaande hun rusteloos zoeken, is het hun niet mogelijk inlichtingen te verstrekken. Zij waren vroeger in de gelegenheid alle doelen op 6000 M. aan te wijzen, doch ook zij hebben terrein verloren en stuiten nu reeds op 4000 M. tegen een ondoordringbaar cordon van bewakers.

Gedurende den strijd om deze versterkte punten zal de verdediger

niet meer kunnen rekenen op den steun der vuurmonden van de forten, waartegen door den aanvaller een krachtig vuur zal worden onderhouden; juist op het oogenblik, dat dit materieel voor den verdediger van zooveel waarde zou kunnen zijn, is het voor hem onbruikbaar, omdat het bedienen van dat geschut door vijandelijk vuur wordt verhinderd. Niettegenstaande dit belangrijk verlies zal toch door de artillerie met de overige vuurmonden de zelfde taak moeten worden verricht; door snelheid van handelen zal zij den steun der uitgevallen vuurmonden trachten te vervangen.

Nu breekt het tijdperk aan, dat aan de batterijen telkens andere doelen moeten worden aangewezen; na eenige minuten te hebben gevuurd op eene tirailleurlinie, zal hare hulp worden ingeroepen tegen oprukkende infanteriecolonnen, enkele oogenblikken later voor het beschieten van in stelling komende snelvuurbatterijen. Hier zijn doelen in overvloed, doch daarvan is alleen voordeel te trekken, indien de artillerie in staat is, in korten tijd haar slag te slaan; het zal van haar afhangen, of deze belangrijke steunpunten voor den verdediger behouden blijven, dan wel of opnieuw terrein wordt verloren.

Gelukt het den aanvaller om den verdediger uit deze punten terug te werpen, dan zal het artillerievuur onmisbaar zijn om de terugtrekkende troepen in bescherming te nemen; om de verliezen bij de vervolging te beperken, zal de artillerie ook nu haar vuur in korten tijd op vele punten moeten brengen. Zij zal het gemunt hebben op het veldgeschut van den aanvaller en alle krachten aanwenden om deze vuurmonden ten minste voorloopig te doen zwijgen, om hierdoor den terugtochtsweg voor de infanterie veilig te maken. Zoodra die snelvuurbatterijen hun vuur staken, wordt haar vuur geëischt om de vervolgende infanterie tot staan te brengen; vuursnelheid is ook hier eene levensquaestie, door het onmiddellijk openen van het vuur worden niet alleen de verliezen beperkt, doch tevens wordt aan den aanvaller de gelegenheid ontnomen, de terugtrekkende infanterie op den voet te volgen en zich dicht bij de linie vast te zetten.

Ten gevolge van het ontruimen van de steunpunten is ook het mobiele geschut van den verdediger genoodzaakt eene opstelling te zoeken, dicht bij het positiegeschut. Door deze verplaatsing zullen die vuurmonden zich tijdelijk onttrekken aan het vuur der aanvalsbatterijen en vinden zij eene schoone gelegenheid hunne krachten te beproeven op veldwachten en voorpostendetachementen. Deze artillerie zal de infanterie steeds behulpzaam zijn bij iedere offensieve beweging en voor deze troepen door haar vuur den weg moeten banen; zij zal in staat moeten zijn ieder oogenblik plotseling op te treden, zoodra het aan de infanterie gelukt is eene vijandelijke troepenmassa tegenover zich op te hoopen. Zonder snelheid in het bedienen der vuurmonden is van een offensief optreden weinig resultaat te verwachten, er moet vlug en juist worden geschoten, want alleen hierdoor kan artillerievuur een werkelijke steun zijn voor de infanterie. Bij dergelijke offensieve bewegingen zullen de

verkenners der artillerie in de voorste liniën zijn en zich deze plaats ten nutte maken, om doelen te zoeken en gegevens te verkrijgen omtrent batterijen en veiligheidstroepen van den aanvaller.

Terwijl om de versterkte punten werd gestreden, zal de aanvaller meerdere batterijen hebben aangevoerd, en deze dichter bij de linie kunnen plaatsen, nu zijne beveiliging reeds tot 3000 M. van de stelling is vooruitgeschoven. Deze batterijen zullen het niet alleen gemunt hebben op de forten, doch ook op de tusschenbatterijen, waarvan zeker enkele door het voortdurend vuren aan den aanvaller bekend zijn geworden. Er zal thans een vinnige artilleriestrijd beginnen, want ook de verkenners van den verdediger zijn er in geslaagd de plaats van meerdere aanvalsbatterijen op te sporen.

Door concentratie van vuur uit vele batterijen zal de verdediger trachten overmacht te verkrijgen op ieder doel, desnoods achtereenvolgens, wanneer te weinig vuurmonden beschikbaar mochten zijn, om met alle vijandelijke batterijen te gelijk den strijd te aanvaarden.

In deze periode van de insluiting zal ieder batterijcommandant zich bewust moeten zijn, dat die artillerie in het voordeel is, welke het eerste goed gerichte schot afgeeft, en ook in het voordeel zal blijven, indien zij gedurende den strijd met grootere snelheid haar vuurmonden bedient dan hare tegenpartij.

Hiervan zal het voor den verdediger afhangen, of zijne verliezen aan personeel en aan geschut al of niet van grooten omvang zijn. Is dit wel het geval, dan heeft de aanvaller ook een belangrijk deel zijner artillerie niet meer voor den geschutstrijd noodig, doch kunnen deze vuurmonden het vuur der batterijen versterken, die de opdracht hebben de infanterie van den verdediger te noodzaken dichter op de stelling terug te trekken. Te gelijk met het terugtrekken der infanterie is ook voor het mobiele geschut het oogenblik gekomen, om weer van opstelling te veranderen; zij zullen zich achterwaarts moeten verplaatsen en wel in de lijn, waar de laatste weerstand zal worden geboden. Nu de artillerie van den verdediger niet meer in staat is het vijandelijk geschut te beheerschen en geen verdere verliezen kan doorstaan, is voor haar een eerste vereischte de nieuwe plaats dezer batterijen voor den aanvaller geheim te houden en haar vuur niet, dan tegen eene groote winst, aan hem te toonen; zij zullen alleen te veel opdringende infanterie tot doel kiezen en hunne krachten sparen tot den storm. Voor dezen laatsten weerstand heeft de verdediger al zijn geschut beschikbaar; de batterijcommandanten weten, dat zij ieder oogenblik de opdracht kunnen ontvangen onmiddellijk vuur te brengen op een, hun nu nog onbekend punt; iedere minuut, die aan het vuur ten goede komt, is ook thans van bijzonder veel beteekenis.

Van al het geschut, dat nog intact is, worden eenige batterijen aangewezen om vuur te brengen op korten afstand, terwijl andere bestemd zijn voor het flankeren der forten; wellicht zullen in deze laatste periode nog batterijen worden verplaatst, om zich aan het

vijandelijk vuur te onttrekken, doch deze beweging mag de gevechtsvaardigheid van die artillerie slechts gedurende korten tijd verminderen. Van uit hunne nieuwe gedekte opstelling moeten deze batterijen in staat zijn op het eerste signaal vuur te brengen op die terreinstrooken, waar hulp dringend noodig is; zij moeten enkele oogenblikken, nadat zij op hunne nieuwe standplaats zijn aangekomen, gereed staan voor het afgeven van ruit- of flankementsvuur.

Indien iedere batterij dan werkelijk, niettegenstaande de toevallige opstelling, onmiddellijk een goed gericht ruit- of flankementsvuur kan afgeven, dan bestaat er ook geen reden, voor die taak afzonderlijke vuurmonden te bestemmen en deze van af het begin der insluiting aan de artillerie te onttrekken. Zij hadden den verdediger groote diensten kunnen bewijzen, doch zij zijn werkeloos gebleven; zij waren steeds gedekt opgesteld op de zelfde plaats, waardoor alleen kans werd verkregen, dat de aanvaller met hunne opstelling onbekend bleef; doch het zou ook kunnen zijn, dat de aanvaller de plaats van die vuurmonden wel kende en hij de bediening daarvan onmogelijk maakte, juist op het oogenblik, dat de verdediger daarvan zulke groote verwachtingen koesterde.

Nu wij den aanvaller reeds tot zoo dicht voor de linie hebben laten naderen, rijst de vraag: welke is de reden, dat de artillerie van den verdediger niet bij machte bleek den aanvaller op grooteren afstand te houden, waarom vervulde zij haar hoofdrol op zoo onbevredigende wijze? Het eenige antwoord op deze vraag is: omdat die artillerie voortdurend te laat kwam met haar vuur, zij was te laat in het begin en ook nog bij het einde van den strijd. De mobiele vestingartillerie was niet in staat om van achter gedekte opstellingen kanonnen snel te richten en vuur te brengen noch op de infanteriecolonnen in beweging, noch op stilstaande batterijen; zij kon geen gebruik maken van het eenige voordeel van den verdediger, want zij stond wel in gevechtsvaardigen toestand af te wachten, doch zij is blijven wachten, en kon haar vuur niet tijdig openen; de enkele maal, dat die batterijen gereed waren met hunne voorbereidende maatregelen, bleek het doel reeds verdwenen te zijn. Evenmin als het mobiele geschut, hebben ook de zwaardere batterijen hun plicht gedaan en het voordeel van den verdediger recht laten wedererven. De tijd, die het kostbaarste was, is door de artillerie besteed aan het meten en uitzetten van hoeken op kaarten en beddingen; er is een ruim gebruik gemaakt van rooiharken, richtvlakken en tangentenbogen, maar de projectielen zijn onaangeroerd gebleven. In den regel was de batterijcommandant eerst na zooveel tijd gereed om het eerste schot af te geven, dat het vuur op het aangewezen doel reeds geëindigd had moeten zijn.

Door niet onmiddellijk haar vuur te openen, is de artillerie oorzaak geweest, dat de vijandelijke batterijen rustig oprijden en in stelling komen konden; door hare langzaamheid droeg zij de schuld, dat uitstekende stellingen door de infanterie met verlies van vele offers moesten

worden prijsgegeven; door de tijdroovende wijze, waarop de voorbereiding van het vuur plaats had, werd dat vuur telkens te laat op de aanvalsbatterijen geopend en bleven deze dan ook in het voordeel. De vuurmonden, waarvan zulk eene groote kracht had kunnen uitgaan, hebben den aanvaller weinig geschaad en zijn voor den verdediger van weinig nut geweest.

Ofschoon deze veronderstelling niet zeer bemoedigend klinkt, zal zij wellicht eene reden zijn, den toestand goed onder de oogen te zien. Laat ieder Vestingartillerist waardeeren, dat er in de laatste jaren zoo veel is tot stand gekomen in het belang der grootere strijdvaardigheid van ons Wapen, door het geven van goede reglementen en voorschriften, doch men aarzele ook niet nog overgebleven leemten en gebreken aan te wijzen, daar, waar zij zich voordoen, en de bouwstof te leveren voor verbetering.

(Wordt vervolgd.)

Besparing van arbeid.

In een opstel in de(n) Militaire(n) Spectator van Maart j.l., getiteld: „Eenige opmerkingen omtrent de oefeningen, de uitrusting en de verpleging der Fransche Infanterie”, heb ik gemeend o. a. te moeten wijzen op de betrekkelijk geringe werkzaamheden van administratieven aard bij de Fransche compagnie infanterie, o. a. blijkende uit de omstandigheid, dat èn sergeant-majoor èn fourier, dagelijks, hetzij in den voor-, hetzij in den namiddag de practische oefeningen bijwoonden. Ik wensch onmiddellijk hieraan toe te voegen, dat mij verzekerd werd, dat zulks geen nadeeligen invloed uitoefende op het administratief beheer en dat ik geenszins den indruk gekregen heb, dat ten gevolge van zoodanige regeling, het administratief personeel weinig ingenomenheid betoonde met zijn werkring.

Wanneer men nu weet, dat 2½ à 3 uur arbeid per dag, in gewone tijden, voldoende is, om de verschillende registers, staten, enz. bij te houden, orders op te nemen en de bescheiden, voor den volgenden dag benodigd, samen te stellen, dan zal men moeten toegeven, dat er op een compagniesbureel niet overdadig veel werk behoeft verricht te worden, zoodat er ruimschoots gelegenheid voor het personeel bestaat om ook aan practische diensten te kunnen deelnemen.

Voor het opmaken der driemaandelijksche verantwoording, en onmiddellijk nadat de indeeling der recruten had plaats gehad, was de compagniescommandant gerechtigd zijn bureelpersoneel respectievelijk 8 en 14 dagen vrij van uitrukkende diensten te geven.

Waar de bovenomschreven toestand zoo geheel afwijkt van dien, welken wij in ons leger kennen, in het bijzonder bij onze compagnieën infanterie, heb ik getracht de oorzaken op te sporen, welke er naar mijne meening toe leiden, dat voor ons administratief personeel geen tijd overblijft, om, al ware het slechts eene enkele maal per week, aan eene of andere oefening deel te nemen.

Indien men eene vergelijking maakt tusschen het aantal zuiver administratieve bescheiden, door eene Fransche en eene Nederlandsche compagnie dagelijks, wekelijks, maandelijks, enz. in te dienen, dan zijn geen groote verschillen merkbaar in de hoeveelheid af te leveren werk, alhoewel het getal stukken, vooral „jaarlijks” en op „onbepaalde tijden” in te dienen, aan onze zijde grooter is. Hiertegenover staat echter, dat het effectief der Fransche onderdeelen gemiddeld veel aanzienlijker is (± 110), wat toch bij het opmaken van vele bescheiden van grooten in-

vloed moet zijn. Hoeveel tijd nu benoodigd zou zijn, om de verschillende stukken op te maken, of welke staten, die in beide legers ongeveer het zelfde inhouden, eenvoudiger of minder omslachtig zijn ingericht, is door mij moeilijk uit te maken, omdat daartoe eene zeer grondige kennis van administratie noodig is, wat met mij niet het geval is.

Nu vermeen ik echter, dat al ware de zuiver administratieve arbeid bij onze compagnieën van grooteren omvang dan die bij de gelijksoortige eenheden van het Fransche leger, dáárin niet de hoofdoorzaak moet gezocht worden van het „gebrek aan tijd”, waarover door onze sergeant-majours steeds geklaagd wordt. De redenen moeten gezocht worden in het uitvoeren van overtollig schrijfwerk en in de dienstregeling. Zij bestaan waarschijnlijk in:

1°. het overschrijven van tal van nota's, circulaires, aanschrijvingen, enz., welker afschriften bij de compagnie noodzakelijk moeten opgelegd blijven. Wel is dat aantal niet zoo groot meer als in vroeger jaren, en kan dikwijls volstaan worden met het aantekenen van den korten inhoud, doch niettegenstaande die vereenvoudiging moet er toch nog heel wat in het circulaire-boek ingeschreven worden.

Van 1 Januari—1 April van dit jaar zijn er bijv. bij eene compagnie 60 pagina's (groot formaat) van genoemd register verbruikt. Volgens bekomen inlichtingen kan men gemiddeld niet meer dan drie pagina's per uur inschrijven, zoodat in drie maanden 20 uren copieerwerk zijn verricht. In Frankrijk werden de meeste stukken, zoodra zij op het regimentsbureau aankwamen, gehectographeerd en in zooveel exemplaren afgedrukt, als in verband met den inhoud noodig werd geoordeeld. Waren het zeer belangrijke bescheiden, dan kon elk officier desnoods een exemplaar ontvangen. De moeite, aan het hectographeeren verbonden, scheen niet bijzonder groot te zijn of liever geen talrijk personeel te behoeven (dit was minder in aantal dan op onze regimentsbureelen), terwijl de kosten van aanschaffing en onderhoud van het benoodigde materieel ruimschoots opgewogen werden door de besparing van arbeid op compagnies- en bataljonsbureelen.

2°. de wijze, waarop het dagelijksche rapport wordt gehouden, ingevolge de bepalingen vervat in art. 82 van het Reglement op den Inwendigen dienst. Bij het 66ste Regt. van het Fransche leger hield de commandeerende officier in den regel om half tien 's morgens rapport en dat in verband met het eindigen der morgenoefeningen, welke gewoonlijk niet langer duurden dan tot 10 uur. De regimentscommandant was derhalve in de gelegenheid dagelijks bij den morgendienst tegenwoordig te zijn.

Op zijn „rapport” verscheen niet één sergeant-majoor of diens plaatsvervanger, maar van elk bataljon de adjudant-onderofficier (van den staf van het bataljon). Mocht de regimentscommandant omtrent eene of andere zaak meerdere inlichtingen wenschen te ontvangen, dan deed hij den sergeant-majoor ontbieden (c.q. onmiddellijk na diens terugkomst met den troep in het kwartier). Stagnatie in den dienst op het rapport had in het laatste geval niet plaats, omdat, zooals ik reeds

opmerkte, de oefeningen in den regel vóór 10 uur waren afgeloopen.

Vóór den aanvang van het „rapport” waren alle orders uitgegeven door het „Plaatselijk commando”, „Brigade-commando”, enz. en die van het regiment, ingevolge het diensttableau, bekend en door de zorg van het regimentsbureel, waarvan de „major” — d. i. de hoofdofficier, die in tijd van oorlog het reserve-bataljon commandeert — chef is, verzameld en gehectographeerd in zooveel exemplaren, dat aan elk officier en bovendien aan ieder bataljons- en compagniesbureel een afdruk kon uitgereikt worden. Aangezien het rapport meestal om 10 uur geëindigd was en de orders onmiddellijk daarna werden uitgereikt, konden de bataljons- en compagniescommandanten, die allen op dat uur in de kazerne aanwezig waren, hunnerzijds de noodige bevelen geven, zoodat om 10½ uur bij elke compagnie de dienst voor den volgenden dag bekend was.

(Indien de onderdeelen niet alle gehuisvest zijn in de kazerne, waar het rapport wordt gehouden, dan worden de orders door wielrijders overgebracht.)

Hoe geschiedt nu deze dienst bij ons?

Volgens het Reglement op den Inwendigen dienst, moeten de sergeant-majours of hunne plaatsverangers door den bataljons-adjutant van de week verzameld worden éénigen tijd vóór den aanvang van het rapport. Als wij nu „dien tijd” eens gemiddeld op ½ uur stellen, en wij nemen aan, dat het rapport en het opnemen van orders \pm ½ uur duren, dan neemt de dienst op het rapport \pm 1 uur per dag in beslag, d. i. per jaar 300 uur (het jaar op 300 dienstdagen stellende).

Dit is zeker een minimum-cijfer, want hierbij is aangenomen, dat het regimentsbureel voor allen dicht bij de hand is, wat lang niet in alle garnizoenen het geval is. Indien toch hier te *Arnhem* art. 82 I. D. naar de letter moest opgevolgd worden, dan zou een sergeant-majoor dagelijks minstens 2 uur noodig hebben voor zijn dienst op het „rapport”, alzoo per jaar \pm 600 uur. De dienst wordt per bataljon evenwel waargenomen door een adjudant-o.offr.; een bewijs, dat de sergeant-majours ook best gemist kunnen worden dáár, waar de afstand tusschen de plaats, waar rapport wordt gehouden, en de kazerne niet zoo groot is, als in dit garnizoen.

Wanneer men nu nagaat, dat de orders van het rapport dikwerf nog in het „net” worden geschreven en dat zeker tweemaal daags eene conferentie van de sergeant-majours op het bataljonsbureel wordt gehouden, tot het in ontvangst nemen van bevelen, betreffende den garnizoensdienst, welke niet bekend waren op het uur van rapport, om bataljonsorders over te schrijven of om op de hoogte gesteld te worden van verschillende corveeën enz., die de compagnieën zullen hebben te geven, dan kan men zonder overdrijving gerust aannemen, dat met den rapportdienst en het opnemen van bevelen \pm 600 uur per jaar gemeoid zijn.

3°. de wijze van beheer der deponeerkamers en de veel omvattende

werkzaamheden, verbonden aan het in orde maken van kleeding en uitrusting der lichten, die met groot verlot vertrekken.

Ofschoon de regeling van het verstrekken en opleggen van kleeding en uitrusting in het Fransche leger geheel afwijkt van die, bij ons leger in zwang, zoo zijn toch bij elke compagnie groote kleedingstukken gedeponeed voor allen, die tot het actieve leger behooren.

Die groote kleeding („collection de guerre et parade”) bestaat uit eene kapotjas (tuniek voor onderofficieren), een pantalon, een képi en een paar schoenen.

Onze zoogenaamde pakjes bestaan daar niet, doch de compagniescommandant moet zorgdragen, dat op zijn „magasin particulier” eene hoeveelheid nieuwe uitrustingsstukken aanwezig is, voldoende om daarmede de uitrusting te completeeren in geval van mobilisatie van de tot het actieve leger behorende manschappen.

Bovendien zijn daar gedragen kleeding en ondergoed opgelegd, om manschappen te equiperen, die voor herhalingsoefeningen onder de wapenen komen.

De arbeid op de deponeerkamers te verrichten is dus ginds van veel geringeren omvang en niettegenstaande dat, beschikt de compagniescommandant over zijn „caporal-fourier”, met het toezicht op het magazijn belast.

Ten slotte wensch ik er nog op te wijzen, dat in Frankrijk steeds zorg wordt gedragen voor het in voorraad hebben van gedrukten; worden modellen gewijzigd of nieuwe ingevoerd, dan worden deze onmiddellijk, in de noodige exemplaren, door middel van veldpers of hectograaf afgedrukt en aan de compagnieën uitgereikt.

VAN RAPPARD.

Toelatingsexamen tot de Hoogere Krijgsschool in 1904. Tactiek.

(Met 2 platen.)

Op het in April j.l. gehouden toelatingsexamen tot de Hoogere Krijgsschool werden voor de tactiek een tweetal vragen ter schriftelijke uitwerking gegeven, behandelende een concreet geval op een gegeven terrein.

Wij willen trachten van die tactische vraagstukken hier eene oplossing aan te geven op den grondslag van onze reglementen en voorschriften, zonder daarmede echter in de verste verte te willen te kennen geven, dat dit de eenige goede oplossing zou zijn. Op tactisch gebied voeren vele wegen naar Rome. Wij willen er voorts in het bijzonder op wijzen, dat het op het examen zeker niet mogelijk zal zijn geweest om de vragen in den gestelden tijd (1 uur per vraag) zoo uitvoerig te behandelen, als wij gemeend hebben, het hieronder te moeten doen.

De hierbij gevoegde schets dient slechts ter oriëntteering. De welwilde Lezer, die in deze studie belang stelt, verzuime daarom niet de stafkaart zelve ter hand te nemen.

Vraag II. ¹⁾

Algemeen Denkbeeld.

(Stafkaart, blad Eindhoven.)

Na een gevecht ten zuiden van *Eindhoven* trekt de Noordpartij in noordelijke richting terug. De Zuidpartij vervolgt.

Onderstelde toestand bij de Zuidpartij.

Op den 12^{en} April marcheert de hoofdcolonne over *Eindhoven* en *Son* in noordelijke richting; eene rechter-nevencolonne over *Geldrop—Nunen—Lieshout—Zondveld*. Men wil den vijand krachtig aanvallen.

Op het oogenblik dat de infanteriespits der rechtercolonne zich bevindt bij *Pl. 12*, ten noorden van *Lieshout*, ontvangt de Commandant der voorhoede dier colonne bericht, dat de vooruitgezonden cavalerie (2 eskadrons) bij de *Veghelsche hut* en bij de *Heihoef* door infanterievuur werd afgevozen en dat zij hare verkenning voortzette over de *Erpsche heide*.

Even later verneemt men hevig artillerievuur in de richting der hoofdcolonne.

¹⁾ Vraag I was eene zuiver theoretische vraag, luidende: „Welke is de invloed „van de invoering van het snelvuurgeschut met kanonterugloop op het tactisch gebruik der artillerie te velde”.

GEVRAAGD:

- a. Indeeling van de voorhoede der rechtercolonne op dit oogenblik.
 b. In welke formatie denkt de voorhoedecommandant over de *Lieshoutsche Heide* te trekken en welke overwegingen leiden hem tot de keuze dier formatie.

De sterkte dier voorhoede bedraagt:

- 2 bataljons Infanterie,
 1 peloton Cavalerie,
 1 Pioniercompagnie.

Alvorens aan de uitwerking van eene dergelijke vraag te beginnen, is het van het hoogste belang zich goed in den toestand in te denken en de verschillende gegevens van den onderstelden toestand te overwegen.

Ter beantwoording van het sub *a* gevraagde moet men bedenken, dat de voorhoede werd ingedeeld te Geldrop, of wellicht nog vroeger; dat de formatie dus zoodanig moet zijn, dat zij toelaat daarin minstens 20 KM. te marcheeren. Voorts, dat men te doen heeft met een terugtrekkenden vijand, dien men vervolgt, en dat eigen zelfstandige cavalerie vooruit is. Men moet niet uit het oog verliezen, dat men slechts voorhoedecommandant is en dus geene regelingen behoeft te treffen, die tot de taak van den commandant der rechtercolonne behooren.

Ter beantwoording van het sub *b* gevraagde moet men bedenken, dat men in verband optreedt, dat men als voorhoedecommandant den vloten marsch der hoofdmacht zooveel mogelijk moet bevorderen. De beweging heeft een duidelijk uitgesproken aanvallend karakter, dat nog verscherpt wordt door de mededeeling, dat men in de richting der linker-vleugelcolonne artillerievuur verneemt.

Voorts behoort tot de voorbereidende maatregelen, bij het bewerken van dergelijke vragen, eene studie van de kaart. Men moet vlug trachten een overzicht te verkrijgen van die terreindeelen, welke open of bedekt zijn, en van de terreinvoorwerpen of terreinafscheidingen, die den vijand eene goede stelling zouden kunnen aanbieden.

a. Indeeling van de Voorhoede der rechtercolonne.

Fig. 1, op Plaat II, geeft aan hoe wij ons de indeeling van deze voorhoede denken gedurende haren marsch over Geldrop en Nunen tot bij Pl. 12, ten noorden van Lieshout.

Beschouwingen.

Uit den onderstelden toestand blijkt, dat twee eskadrons cavalerie zelfstandig zijn vooruitgezonden. Ingevolge het Voorschrift Velddienst § 231, 5^e alinea, is het niet noodig ook nog eene cavaleriespits in te deelen, wanneer men ten minste de redactie van § 234 niet als te bindend wil beschouwen. In front is de marcheerende voorhoede voldoende door de vooruitgeschoven cavalerie beveiligd; daarentegen is het zeker noodig om verschillende belangrijke punten in de flank tijdig waar te nemen.

Het uitzenden van infanterie-zijtroepen zou in het bedekte terrein ter
 Mil. Spect. 1904.

weerszijden van den marschweg niets geven, want wanneer men van af Geldrop deze zijtroepen afzondert, zullen zij zeker ver achter blijven, tenzij men den marsch der voorhoede zou willen regelen naar de zijtroepen, en dan komt men niet meer vooruit. De beste beveiliging zal men verkrijgen, wanneer de commandant der voorhoede met het peloton cavalerie aan het hoofd van den voortroep marcheert en dan van tijd tot tijd patrouilles uitzendt met bepaalde opdrachten. Zij rijden dan naar punten vóór en zijwaarts van den marschweg tot afstanden, afhankelijk van het terrein, en sluiten verderop weder aan. Zoo kan het goed zijn, wanneer van Broekeind ten Zuiden van Gerwen eene patrouille (a) van 4 ruiters gaat over Laar, Achterborch en Vogelenzang en bij Ginderdoor weer aansluit; eene andere patrouille (b) van 5 ruiters gaat over Kruisschot, Moleneind, oostelijk om Lieshout, Beemdkant, Donkersvoort, Heyeneind en sluit aan den zuidrand van de Lieshoutsche Heide weder aan. Eene volgende patrouille (c) van 3 man (waarvoor men wellicht wielrijders zou kunnen nemen) gaat van Lieshout over Aarle, Beek, Donkersvoort en komt even voorbij Pl. 12 weder op den marschweg. In dien geest handelt men gedurende den geheelen marsch.

De sterkte van den voortroep is in ons Voorschrift Velddienst een min of meer zwevend begrip. Volgens § 231, 2e alinea, zal hij zelden sterker behoeven te zijn dan ééne compagnie of één eskadron, doch uit de onmiddellijk daarop volgende beschouwingen blijkt wel, dat men zich ook gemakkelijk een sterkeren voortroep kan denken, immers men kan van den voortroep een peloton of eene sectie vooruitschuiven tot betere beveiliging van de rest. Inderdaad verdient het hier dan ook wel aanbeveling, om, bij eene eenigszins sterke voorhoede, den voortroep niet te zwak te maken. Te meer klemt dit, wanneer men over pioniers beschikt, die, blijkens de 7e alinea van § 231, in den regel bij den voortroep marcheerden. In het algemeen schijnt dan ook het aangeven van ééne compagnie voortroep in het Voorschrift Velddienst te schematisch voor grootere troepenafdeelingen, en zouden wij er de voorkeur aan geven, de sterkte meer te regelen naar die der geheele voorhoede (Zie HOOGEBOOM en POP, 2e deel, blz. 80). Intusschen, ook het Voorschrift Velddienst verbiedt volstrekt niet, om den voortroep sterker te maken en dat komt in dit geval dan ook doelmatig voor. De voortroep bestaat, blijkens Fig. 1, op plaat II, uit 2 compagnieën infanterie, de pioniercompagnie en een peloton cavalerie; dit laatste echter onder de directe bevelen van den voorhoedecommandant. Om dezen voortroep niet in zijn geheel aan eene plotselinge aanraking met den vijand bloot te stellen, verdient het zeker aanbeveling om ter betere beveiliging een afzonderlijk gedeelte af te scheiden en wel een peloton infanterie. Het is te betreuren, dat men voor dit deel in het Voorschrift geene benaming aantreft. Van Geldrop tot Zondveld heeft men hier en daar open heideterreinen over te trekken en vooral om die reden is het wenschelijk tusschen spits en voortroep een ruimen afstand te laten, waarin nog eene fractie marcheert.

De spits is eene groep sterk, zooals het Voorschrift, in de 4^e alinea van § 231, als normaal aangeeft; haar sterker te maken, zou b.v. aanbeveling kunnen verdienen bij het doortrekken van bosschen of in eene landstreek, waar men de bevolking niet vertrouwt. Hier is dit niet noodig.

Het waarnemen van de Zuid Willemsvaart behoort niet tot de taak van den voorhoedecommandant. Wanneer de commandant der rechter-colonne dit noodig acht, moet hij daarvoor afzonderlijke troepen bestemmen, of wel het in het bijzonder aan den voorhoedecommandant opdragen. Van het standpunt van den commandant der rechter-colonne bezien, zou het hier zeker aanbeveling verdienen om eene cavalerie-afdeeling — b.v. een peloton — te dirigeeren over Mierlo en Helmond in noordelijke richting. Cavalerie zal hier beter voldoen dan wielrijders — zelfs al beschikt men over geweerdragende wielrijders —, aangezien er te weinig goede dwarsverbindingen bestaan, waarlangs door wielrijders snel berichten kunnen worden gezonden.

Het onderhouden van de verbinding met de linker-nevencolonne behoort evenzeer tot de taak van den commandant der rechter-colonne en niet tot die van den voorhoedecommandant.

Volgens het Voorschrift Velddienst § 235, 2^e alinea, kan men, bij een sterken hoofdtroep der voorhoede, nog een deel op eenigen afstand vooruitschuiven, ter betere beveiliging van het andere deel. Dit kwam hier niet noodig voor, aangezien bij den hoofdtroep der voorhoede geene artillerie is ingedeeld. In het algemeen komt men, door ook hier nog een tusschenlid in te voegen, tot eene te ver gaande verbrokkeling van krachten, zoodat wij ons slechts bij uitzondering het geval kunnen denken, dat men hiertoe overgaat, b.v. bij zeer groot verschil in sterkte tusschen hoofdtroep en voortroep. Liever neme men dan een sterkeren voortroep en wat ruimer afstanden tusschen de verschillende onderdeelen.

De bagagetrein is natuurlijk niet bij de voorhoede aanwezig, doch bevindt zich, vereenigd met dien van de hoofdmacht, achter deze. De gevechtstrein achter elk bataljon.

b. Formatie, waarin de voorhoede over de Lieshoutsche heide trekt.

Fig. 2, op Plaat II, geeft aan hoe de voorhoede kan worden gegroepeerd voor het overtrekken van dit breede open terrein.

Beschouwingen.

Bij het vaststellen van deze formatie, moet in het oog worden gehouden, dat aan den noordrand van die heide infanterievuur is ontvangen. Of men hier te doen heeft met enkele patrouilles, dan wel met grootere afdeelingen, of misschien met eene bezette stelling, kan door de vooruitgezonden eskadrons cavalerie niet worden vastgesteld. Zij kunnen slechts mededeelen, dat er vijandelijke troepen waren en dat men oostelijk van De Heihoef door kan gaan.

De vijand gaf slechts zooveel vuur, als noodig was om de cavalerie af te wijzen. Uit de omstandigheid, dat hij niet met kanonnen op onze

cavaleriepatrouilles schoot, mag men geenszins tot de afwezigheid van artillerie besluiten. Van het punt — De Heihoef —, waar o.a. de aanwezigheid van de tegenpartij werd gesignaleerd, tot het Ooijevaarsven, waar men met de voorhoede het bedekte terrein verlaat, heeft men een afstand van \pm 1700 M. te doorloopen over totaal open terrein, waar men zoowel onder infanterievuur, als onder artillerievuur kan komen. Het zou derhalve zeker gevaarlijk zijn om in dichte formatiën, b.v. eene gewone marschcolonne, uit het bedekte terrein te deboucheeren. Zelfs de boven besproken voortroep vormt reeds een doel, dat men niet mag blootstellen aan plotseling infanterievuur op 1200 à 1500 M., nog minder aan artillerievuur.

De opdracht der voorhoede luidt om te marcheeren, richting Zondveld; men moet dus recht vooruit. Het artillerievuur, dat in de richting der linker-nevencolonne (de hoofdcolonne) wordt vernomen, wijst er op, dat deze in gevecht is geraakt. Men mag dus niet meer tijd verliezen, dan hoog noodig is, en dus niet blijven staan om met sterke infanteriepatrouilles eerst nader te verkennen. Men moet doormarcheeren, zonder zich te laten afschrikken door mogelijke verliezen, die men op deze open heide zou kunnen lijden. Doormarcheeren in eene zoodanige formatie, dat men geen gevaar loopt plotseling lam geschoten te worden, moet hier het richtsnoer zijn, en daarom zal men zich in gevechtsformatie moeten ontwikkelen.

Tegenover het vroegere, betrekkelijk langzame vuur — zooals dit b.v. in den oorlog van 1870/71 werd afgegeven — kon men dikwijls met de ontwikkeling nog wachten, tot men door vuur daartoe werd genoodzaakt, of tot men meerdere gegevens had. Het tegenwoordige infanterievuur, en vooral het vuur van het moderne snelvuurgeschut, dwingt onvermijdelijk tot ontwikkeling, wanneer de kans op verliezen aanwezig is. Nu moge men later van deze ontwikkeling spijt hebben, wanneer blijkt, dat slechts enkele patrouilles van den vijand daartoe aanleiding hebben gegeven; de nieuwere tactiek zal dit bezwaar in den koop moeten nemen, wil men niet plotseling voor zeer bloedige verrassingen komen te staan; men mag echter niet zoo ver gaan, om de open terreinen *altijd* te vermijden.

Een der verschijnselen van den modernen oorlog zal zijn, dat men gemakkelijk door zwakke vijandelijke afdeelingen tot ontwikkeling wordt gedwongen. Is men echter eenmaal ontwikkeld, en gaat men dan energiek voorwaarts, dan moet een zwakke vijand zeker spoedig wijken en men behoeft niet lang opgehouden te worden. Vandaar de noodzakelijkheid onze troepen er in te oefenen, om zich bij het ontmoeten van weerstand — zij het ook zwakken weerstand — snel te ontwikkelen en bij het overwinnen van dien weerstand weer snel in meer gesloten vorm aan te sluiten.

Stuit men daarentegen op ernstigen weerstand, dan zal men door dadelijk krachtig aan te pakken, den vijand nopen tot vertoon van krachten. Heeft de vijand aan den noordrand van de Lieshoutsche heide

eene bepaalde stelling ingenomen, dan moet dit blijken, door er met een ontwikkeld bataljon tegen op te rukken. Hierin juist moet de offensieve tendenz van deze onderstelling tot uitdrukking komen. De voorhoede zal nu aan den commandant der colonne zeer waardevolle gegevens voor zijne verdere maatregelen verschaffen — c.q. voor het in stelling brengen van de artillerie der hoofdmacht.

Uit Fig. 2 blijkt, dat van de voorste compagnie dadelijk de geheele voorste sectie wordt ontwikkeld in tirailleurs, terwijl de rest der compagnie als ondersteuningstroep volgt. De tweede compagnie verlengt rechts, de derde compagnie — uit den hoofdtroep — verlengt links; beide evenzeer met ééne sectie verspreid. De vierde compagnie volgt in tweede linie.

Van het 1ste bataljon komen dus dadelijk drie compagnieën in de voorste gevechtlinie. Aanvankelijk zullen de vleugelcompagnieën wel wat achter zijn, maar dat is niet erg. Wanneer de beide voortroepcompagnieën niet al te haastig voortrukken, zal men spoedig op ongeveer gelijke lijn kunnen zijn, iets wat bovendien niet eens noodig is.

Er wordt verondersteld, dat van elke der drie compagnieën in de voorste gevechtlinie, de voorste sectie wordt verspreid op een front van 50 M., zooals ons reglement aangeeft. Tusschen de drie tirailleurliniën moet dan ongeveer 100 M. open blijven, en dat zal misschien moeielijk zijn. Het is dan ook jammer, dat ons reglement niet toestaat om hier de voorste sectie van elke compagnie dadelijk te verspreiden op een front van 100 M. en meer (zooals b.v. het Duitsche en Fransche Reglement toestaan). Wel zouden dan bij de verdere ontwikkeling der compagnie de sectiën dooreen geraken, maar het dooreenmengen van de sectiën eener zelfde compagnie heeft zeker niet het minste bezwaar, mits de compagnie daarin is geoefend. Het geheele voorste bataljon zal op die wijze eene frontbreedte verkrijgen van 300 à 350 M.

De vraag rijst al dadelijk, of het in het onderhavige geval niet wenschelijk kan zijn om van huis uit in veel breeder front voorwaarts te gaan, b.v. met 300 à 400 M. tusschen de compagniën, en alzoo het bataljonsfront te brengen op \pm 1000 M. Zeker is daar veel voor te zeggen, omdat men dan meer kans heeft den vijand door omvatting tot het opgeven van den weerstand te dwingen, wanneer hij ten minste slechts zwak is. Toch heeft die breede ontwikkeling o. i. ook groote bezwaren. Houdt men het front van het bataljon betrekkelijk smal, dan kan de verdere gevechtontwikkeling van de hoofdmacht der rechtercolonne, zich gemakkelijk daaraan passen, wanneer ernstigen weerstand moet worden overwonnen. Verspreidt men het bataljon over een zeer breed front, dan gaat het voor het verdere gevecht al spoedig verloren, wanneer men de te zwakke vuurlinie met andere bataljons moet aanvullen; houdt men het smal, dan behoudt het zijne volle waarde. Wil men later met dit bataljon over meer breed front het gevecht sleepende voeren, dan kan men altijd nog met de ondersteuningstroepen van de

vleugelcompagnieën, de buitenvleugels verlengen en dan tot breed front overgaan. Minder gemakkelijk zal men een aanvankelijk te breed front, later kunnen versmallen.

De verkenning over breed front kan, gesteund door het meer bijeen gehouden bataljon, toch geschieden door sterke gevechtspatrouilles uit te schuiven. Deze gevechtspatrouilles kunnen zonder bezwaar eene groep sterk worden gemaakt en, zonder het reglement geweld aan te doen, kan men de manschappen van deze groepen ver uit elkaar laten marcheerren, b.v. met 3 à 4 M. tusschenruimte. Aldus handelende, verkent men op \pm 1100 M. front, en houdt toch het bataljon smal.

De ondersteuningstroepen volgen op 300 M. (volgens punt 475, Inf. II, aanvankelijk ongeveer 400 M.) Met het oog op de dieptewerking van de GKT. schijnt echter 300 M. wel voldoende, terwijl men met 400 M. toch vermoedelijk niet ontkomt aan de dieptewerking van den oorlogsbundel van het geweervuur. Het is bovendien niet zeer waarschijnlijk, dat het eerste artillerievuur op de tirailleurlinie zal worden gericht, zoodat men wellicht dezen afstand zonder bezwaar nog zou kunnen verkorten.

De formatie der ondersteuningstroepen is met sectiën met vieren uit de flank, met minstens 25 M. tusschenruimte (zie Inf. Regl. II, punt 273). Dit houdt verband met de mogelijkheid op artillerievuur en met de breedtewerking van de GKT. Wellicht zou het aanbeveling verdienen deze flankcolonne, overeenkomstig Inf. Regl. II, punt 238, Opm., te echelonneren. Zoolang mogelijk blijven de sectiën met vieren uit de flank, omdat leiding en beweging dan gemakkelijker zijn; dwingt het vijandelijk vuur er toe, dan zal men — niettegenstaande de daaraan verbonden bezwaren — er in dit geheel open terrein wel toe moeten overgaan om ook de ondersteuningstroepen te verspreiden.

De compagnie van de tweede linie volgt pelotonsgewijze geëchelonneerd. Het echelonneren met sectiën heeft het bezwaar, dat de pelotonscommandant — officier — veel van zijn invloed verliest. Ingevolge punt 491, Inf. Regl. II, volgt deze compagnie op 300 à 400 M. achter de ondersteuningstroepen. In elk peloton marcheerren de sectiën 25 M. van elkaar.

Het IIe bataljon mag evenmin in gesloten vorm de open heide betreden; daarom zouden de dubbele colonne en de massavorm hier niet doelmatig zijn. Eene colonnelinie met ruime tusschenruimten kan in aanmerking komen, doch met het oog op de wenschelijkheid, om de regeling van het vijandelijk artillerievuur te bemoeilijken, komt eene formatie en échiquier het doelmatigst voor. De compagnieën niet verder uit elkander te brengen, dan dat eene ontwikkeling tot het gevecht nog gemakkelijk kan geschieden. De formatie van figuur 2 is zoodanig gekozen, dat wanneer eene der compagnieën door plotseling artillerievuur wordt getroffen, de andere nog niet dadelijk in eene eventueele moreele depressie behoeven te worden medegesleept. De ontwikkeling rechts of

links voorwaarts van het 1ste bataljon is uit deze formatie gemakkelijk. Elke compagnie zouden wij het liefst houden in flankcolonne met pelotons om aan het artillerievuur smalle doelen te bieden en den invloed der officieren zoolang mogelijk te doen gelden. De tusschenruimte der pelotons te stellen op 50 M. om het overgaan tot eene open flankcolonne met sectiën te vergemakkelijken.

De flankcolonne is in het algemeen gemakkelijker beweegbaar en geeft minder kans op wanorde dan de frontcolonne.

De pioniercompagnie was voor den marsch ingedeeld bij den voortroep, maar aangezien het niet wenschelijk is haar te spoedig als infanterie te gebruiken, zal het goed zijn, dat zij aan den rand van het bedekte terrein wacht en zich aansluit bij de derde gevechtlinie.

De patrooncaissons volgen hunne bataljons, maar de ziekenkarren mogen niet mede in het vuur worden genomen. Die van het voorste bataljon moet dus volgen achter de derde linie.

Eindelijk het peloton cavalerie, wordt aangewezen tot dekking van de rechterflank.

Om misverstand te voorkomen achten wij het wenschelijk er hier de aandacht op te vestigen, dat de boven aangegeven formatiën wel in details zijn aangegeven, doch dat in de bevelen van den voorhoede-commandant en van de bataljonscommandanten, de onderbevelhebbers geheel vrij moeten worden gelaten, om die formatie te kiezen, welke zij met het oog op den aard van het door hen te doorloopen terrein het meest wenschelijk achten. Zoo kan het best voorkomen, dat b.v. bij het IIe Bataljon de 4 compagnieën elk eene andere formatie kiezen en dat heeft geen enkel bezwaar, mits het bataljon geëchelonneerd wordt, zooals de commandant aangeeft.

A. v. G.

Aanteekeningen betreffende den Russisch-Japanschen oorlog.¹⁾

(Ontleend aan RASWJEEDTSCHIK.)

De voorste afdeelingen van het Japansche Zuiderleger stonden den 19^{en} Juni (2 Juli) 14 werst ten N. van Senjoetschen. De lijn der veldwachten, van de zee in O. richting loopende, had eene lengte van ongeveer 35 werst. Eene Russische cavalerie-afdeeling stond bij Saljatsie.

Verder liep de lijn der voorste Japansche afdeelingen over de door hen versterkte passen van Tschipanlin, Oeïdalin—Dalin (met posten op 13 à 14 werst van Simoetschen), Ljaxolin, Koëdalin en Fenchoelin.

De hoofdmacht der Russen stond deels te Xaitschen, deels te Liao-yang.

¹⁾ Aan de divisien van het I. Legerkorps, die naar Oost-Azië vertrekken, worden toegevoegd de 7e en 43ste artilleriebrigade, het 67ste en 71ste lichte artilleriepark en het 1ste sappeurbataljon (Keizerlijk Besluit van 11 (24) Juli).

Eenige troependeelen van de Donsche Kozakken zullen worden gemobiliseerd. (R. Invalide.)

Bij Keizerlijk Besluit van 25 Juni (8 Juli) 1904 is bepaald:

- 1°. dat aan de gemobiliseerd wordende 4^e Donsche Kozakkendivisie (regimenten van de 2^e categorie) zal worden toegevoegd de 3^e Donsche Kozakken-artilleriedivisie, bestaande uit de 2^e en 3^e batterij der Donsche Kozakcentroepen.
- 2°. dat bij bedoelde divisie twee brigadestaven zullen worden opgericht en dat de 1ste brigade zal bestaan uit het 19^e en 24ste en de 2^e brigade uit het 25ste en 26ste Donsche Kozakkenregiment.

Ingevolge Keizerlijke bevelen van den 28sten Mei (10 Juni) en den 19^{en} Juni (2 Juli) 1904 wordt de artillerie van het veldleger in Mandschoerije versterkt door artillerie-afdeelingen van korpsen uit Europeesch Rusland en door reserve-artillerie.

De volgende staat geeft de tijdelijke sterkte aan artillerie bij het 1ste, IIe, IIIe, V^e, XVe en XVIIIe en het V^e en VIe Siberische Legerkorps aan.

- I. Legerkorps. 7e en 43ste artilleriebrigade, elke à 2 divisien (1ste en 2e) van 3 batterijen (1ste $\frac{1}{m}$ 6e). 67ste en 71ste artillerie-parkbrigade, elke bestaande uit 2 parken.
- II. Legerkorps. 72ste (gemengde) artilleriebrigade, bestaande uit de 1ste divisie (26ste artilleriebrigade), samengesteld uit de 1ste, 2e en 4^e batterij, de 2^e divisie uit de 1ste, 2^e en 3^e batterij (de eerste twee van de 26ste, de laatste vier van de 72ste artilleriebrigade).

Den 20sten Juni (3 Juli) had ten Z. van Baositsjao eene schermutse-
ling plaats, waarbij de Japanners op hunne stelling, 6 werst ten N.
van Senjoetschen, terugweken. Tamjarlegoi werd dien dag door hen
ontruimd, de Tschipanlinpas bleef echter bezet.

- 67ste artilleriebrigade, samengesteld uit de 1ste t/m 4^e batterij.
5^e scherpshutters-artilleriedivisie van de 72ste (gemengde)
artilleriebrigade.
2^e rijdende artilleriedivisie.
26ste en 43ste lichte artillerieparken en 5^e lichte scherp-
shutters-artilleriepark.
- III. Legerkorps. 73ste (gemengde) artilleriebrigade, bestaande uit de 1ste di-
visie (28ste artie. brigade), samengesteld uit de 1ste, 2^e en
4^e batterij, de 2^e divisie uit de 1ste, 2^e en 3^e batterij (de
eerste twee van de 28ste, de laatste vier van de 73ste artie.
brigade).
27ste artie. brigade, samengesteld uit de 1ste en 2^e divisie,
elke van 3 batterijen (1ste t/m 6^e).
3^e rijdende artilleriedivisie.
27ste en 28ste lichte artillerieparken.
- V. Legerkorps. 75ste (gemengde) artilleriebrigade, bestaande uit de 1ste
divisie (10^e artie. brigade), samengesteld uit de 1ste, 2^e en
4^e batterij, de 2^e divisie uit de 1^e, 2^e en 3^e batterij (de
eerste twee van de 10de, de laatste vier van de 75ste artie.
brigade).
71ste artilleriebrigade (1ste t/m 4^e batterij).
1ste scherpshutters-artilleriedivisie van de 75ste (gemengde)
artilleriebrigade.
2^e scherpshutters-artilleriedivisie van de 71ste artillerie-
brigade.
14^e rijdende artilleriedivisie.
7^e en 10^e lichte artillerieparken, 1ste en 2^e lichte scherp-
shutters-artillerieparken.
- XV. Legerkorps. 74ste (gemengde) artilleriebrigade, bestaande uit de 1ste
divisie (6e artie. brigade), samengesteld uit de 1ste, 2e en
4e batterij, de 2e divisie uit de 1ste, 2e en 3e batterij (de
eerste twee van de 6e, de laatste vier van de 74ste artie.
brigade).
8ste artilleriebrigade, samengesteld uit de 1ste en 2e divisie,
elke à 3 batterijen (1ste t/m 6e).
6e en 8ste lichte artillerieparken.
- XVIII. Legerkorps. 22ste artilleriebrigade, 1ste en 2e divisie, batterijen 1 t/m 6.
24ste " " " " " "
23ste " 1ste divisie (1ste en 2e batterij),
2e divisie (3e, 4e en 5e batterij), 3e divisie (6e, 7^e en 8ste bat-
terij).
37ste artilleriebrigade, 1ste divisie (1ste en 2^e batterij),
2^e divisie (3^e, 4^e en 5^e batterij), 3^e divisie (6^e, 7^e en
8ste batterij).
1ste rijdende artilleriedivisie.

De hoofdmacht der Japanners bevond zich, voor zoover uit patrouille-berichten bleek, in de omstreken van Wantsjapoedzie en Schixoeio (tusschen Kxansa en Sjoegen).

Dien dag drong eene Russische rasjeesd door de Japansche voorpostenlinie heen en bereikte Pxantsjapoedzie (N.O. van Wantsjapoedzie), waar zij door geweervuur ontvangen werd. Op den terugweg werd Luitenant BOELIGA met 27 minderen afgesneden. Uit deze verkenning bleek, dat de Japansche voorposten noordwaarts waren verplaatst tot het snijpunt van den weg, van Xaitschen over den Pξανlinpas in oostelijke richting loopende, met den weg Sjoegen—Liao-yang en dat de dorpen Namajoe, Manixe, Semagjoe, Sandel en Allotoen bezet waren.

Den 20sten Juni (3 Juli) werd door de voorhoede van het Russische oostdetachement den Jantselinpas bezet. Uit verkenningen bleek, dat in den avond van dien dag eene afdeeling van den vijand, ter sterkte van \pm 1500 man, de dorpen Txawoëan en Makoemensa bezet had en dat zijne hoofdmacht zich bij den Fenschoelin- en Modoelinpas bevond.

Een bataljon trachtte, in de richting van Ljandjasan marcheerende, den Russischen linkervleugel van de stelling bij den Jantselinpas te omtrekken. Om dit te beletten, rukte een Russisch detachement, ter sterkte van 5 compagnieën, 2 bereden jachtcommando's en $\frac{1}{2}$ sotnie Kozakken, hen te ontmoet.

Ten einde de sterkte van de Japansche troepen, welke zich voorwaarts van den Jantselinpas bevonden, uit te vorschen, deed in den nacht van den 21sten Juni (4 Juli) een verkenningsdetachement, ter sterkte van 10 compagnieën, onder bevel van Kolonel LETSCHITSKIE, eene gewelddadige verkenning van Txawoëan en den tempel bij den Sjaokaolinpas (6 werst ten O. van Txawoëan gelegen).

Met demonstratieve bedoelingen en om den terugtochtsweg te verzekeren, moesten 3 compagnieën, onder bevel van Lt. Kolonel GARNITSKIE, over Makoemensa marcheeren naar het kruispunt van de wegen, welke naar den Sinkalin- en Laxolinpas voeren. Beide colonnes marcheerden ten 1¹⁵ v.m. af.

Na 4 uur marcheeren, zonder een schot te lossen, stootte de colonne

22ste, 23ste, 24ste en 37ste lichte artillerieparken.

V. Siberische Legerkorps. 26ste artilleriebrigade, 2^e divisie (3^e, 4^e en 5^e batterij), 3^e divisie (6^e, 7^e en 8ste batterij).

28ste artilleriebrigade, 2^e divisie (3^e, 4^e en 5^e batterij), 3^e divisie (6^e, 7^e en 8ste batterij).

72ste en 73ste artillerie-parkbrigades, elke bestaande uit 2 parken.

VI. Siberische Legerkorps. 6^e artilleriebrigade, 2^e divisie (3^e, 4^e en 5^e batterij), 3^e divisie (6^e, 7^e en 8ste batterij).

10^e artilleriebrigade 2^e divisie (3^e, 4^e en 5^e batterij), 3^e divisie (6^e, 7^e en 8ste batterij).

74ste en 75ste artillerie-parkbrigades, elke bestaande uit 2 parken.

van Kolonel LETSCHITSKIE, welke het dorp Lidjapoeza gepasseerd was, op eene Japansche veldwacht, welke het vuur opende.

Deze veldwacht werd teruggeworpen. Den marsch voortzettende, werden de Russen in front en op de flanken voortdurend beschoten. Zonder dit vuur te beantwoorden, werd de Sjaokaolinpas tot op 150 pas genaderd, waarop de Russen, door snelvuur ontvangen, tot den bajonetaanval overgingen. Na een gevecht met het blanke wapen werden de Japanners uit hunne loopgraven verdreven en werd de bergpas door de Russen bezet. Spoedig echter rukte de vijand met belangrijke strijdkrachten op en besloot Kolonel LETSCHITSKIE, in verband met zijne opdracht, tot den terugtocht.

De rechtercolonne, onder Lt.-Kolonel GARNITSKIE, bereikte, na een bajonetgevecht met eene Japansche compagnie, het hem aangegeven punt. Ten 6 v.m. trok deze afdeeling eveneens terug.

Beide colonnes keerden naar Txawoëan terug. Een aanval, tegen den middag door de Japanners ondernomen, werd afgeslagen.

De verliezen aan Russische zijde bedroegen: gewond 2 hoofd- en 9 subalterne officieren; gedood 1 subaltern officier, terwijl meer dan 200 minderen gedood of gewond werden. De Lt.-Kolonel LETSCHITSKIE kreeg een schampshot.

Dien zelfden dag werd door de Russen eene gewelddadige verkenning in de richting van Senjoetschen ondernomen, waarbij de Japansche voorposten tot op 4 werst van genoemde plaats werden teruggeworpen. De aanwezigheid van vrij belangrijke Japansche strijdkrachten op den linkerover van de Senjoe-xe werd hierbij geconstateerd.

Bij Paljamatsie (aan eene linkerzijrivier van de Bili-xe) werden eveneens talrijke Japansche troepen waargenomen.

Den 22sten Juni (5 Juli) rukten Japansche afdeelingen van Saimatsie tot op 10 werst ten Z. van Sjaosir op, terwijl ongeveer 2 compagnieën met een eskadron van Fantsjapoedzie naar het dal van de Taitsi-xe, tusschen Daodinschan en Tschoëesintai, op 60 werst van Moekden, marcheerden. Na een kort vuurgevecht ging het zwakke Russische bewakingsdetachement op den rechteroever der Taitsi-xe over.

Volgens berichten van Generaal KOEROKI viel dien zelfden dag eene Russische cavalerie-afdeeling, ter sterkte van 1300 paarden (?), de Japanners ten N. van den Fenschoelinpas aan, doch trok terug, nadat zij den tegenstander slechts geringe verliezen had toegebracht.

Sixojan was niet door de Japanners bezet, maar hunne voorposten stonden dicht bij deze plaats en op 12 werst ten Z. van den Joeschoelinpas.

In het algemeen bleek uit verkenningen, dat de lijn der Japansche voorposten door het bergterrein ten O. van den spoorweg van Potaitisie over Schantsoëi naar Schixoejapoeza, (in het dal van eene linkerzijrivier van de Bili-xe) liep. In de omstreken van Janschoefan bevonden zich vooruitgeschoven afdeelingen, ter sterkte van \pm 1000 man infanterie, met een eskadron en 4 stukken, terwijl in het dal van de Tschinston (Bili-xe) bij Jamoelintsie een bataljon, met 12 vuurmonden en een

eskadron cavalerie, stond. Bij Oeänfoesan stonden grootere Japansche afdeelingen. Deze troepen werden, volgens aanwijzingen van Chineezzen, bij Datschoeanxe (60 werst ten Z.W. van Takoeshan) ontscheept.

Op deze wijze was de verbinding tusschen het Japansche Zuiderleger en dat van Takoeshan volkomen tot stand gekomen.

Tamjarlegoi en Madjawaizie waren intusschen door de Japanners ont-reuimd, terwijl de Tschipanlinpas zwak bezet bleef. Den 21sten Juni (4 Juli) werd eene afdeeling Japanners bij Liöetjatirl door de Russen ver-dreven. Hierbij werden 1 kozak gedood, 1 mindere gewond en 3 vermist.

In de richting van Simoetschen—Dalipas hielden de Japanners de voorpostenlinie Lanafan—Soentotsie—Tanagoi bezet.

In den morgen van den 23sten Juni (6 Juli) ving Generaal Okoe met eene divisie infanterie, 2 regimenten cavalerie en 60 vuurmonden den opmarsch in N. richting aan.

Ten 6 uur n.m. van dien dag stonden 3 bataljons met artillerie bij Nantaja, met voorposten in de omstreken van Joelinpoe en Sajoxetsie.

Ten 5 uur n.m. van den 24sten (7 Juli) bevond zich de Japansche cavalerie in de lijn Sjalatsie—Atxaitsie. De voorste infanterie-afdeelingen bevonden zich in de lijn: hoogten bij Baositschao—Joelinpoe. In den avond van dien dag werden Jangoeänkoy (7 werst Z.O. van Gaitschoi) en Loe-amjafotsie door hen bezet. Bij Sajoxetsie werd door de Russische cavalerie een groot bivak waargenomen.

Op den Japanschen rechtervleugel werden zwakke afdeelingen door het dal van de Taitsi-xe tot Sajosir vooruitgeschoven en Tschintschan (ten O. van Sajosir) door 2 compagnieën met 1 eskadron bezet.

In het dal van de Schadsi-xe, in de omstreken van Allotoen, legde xaroensjie SEKRETOF aan een Japansch eskadron eene hinderlaag; hierbij werden 1 officier en 11 minderen gedood of gewond en 1 dragonder gevangen genomen.

Luitenant BOELIGA, die den 20sten Juni (3 Juli) bij Namajoe afgesneden werd, keerde met 1 ochotnik ongedeerd terug.

Den 25sten Juni (8 Juli) ten 5 uur v.m. rukten 2 Japansche divisieën met 1 brigade cavalerie in de richting van Gaitschoi op, doch staakten om 8 uur v.m. de voorwaartsche beweging en begonnen zich in te gra-ven op de hellingen der hoogten, op den linkeroever der Kanta-xe gelegen.

Het Russische detachement bleef den geheelen dag bij het station Gaitschoi met veldwachten op den rechteroever der rivier.

Eene Russische batterij bij den spoorweg opende het vuur op de in het dal verschijnende Japansche verkenningsafdeelingen. Om 12 uur 's middags werd eene Russische compagnie, die de doorwaadbare plaats bij Mindjalono (2 werst ten W. van de spoorlijn) bewaakte, in gevecht gewikkeld; de vijand trok echter terug. Aan Russische zijde werden 6 minderen gewond.

In den avond van dien dag stonden tegenover Gaitschoi, in een front van de zee tot Jangoeankoi, 4 Japansche divisieën en eene cavalerie-brigade, dus strijdkrachten belangrijk grooter dan de Russische afdee-

lingen, die tot het korps van Generaal SHTAKELBERG behoorden. Blijkbaar verwachtten de Japanners eene hardnekkige verdediging van Gaitschoi.

Dien zelfden dag bleek uit Russische verkenningen, dat bij Xontsjapoedzie (12 werst ten N.O. van Kxansa) 1 à 1½ divisie stonden en dat voorhoeden naar den Tschipanlin- en Oeïdalinpas en op de wegen van Kxansa naar Erldagoi en Sandjao waren vooruitgeschoven. Eveneens bleek, dat in de richting Wantsjapoedzie—Dalinpas minstens 2 Japansche divisieën stonden.

Bij het aanbreken van den 26sten Juni (9 Juli) begon het Japansche leger den aanval op de Russische achterhoede bij Gaitschoi, welke ten 6³⁰ v.m. op den, 4 werst noordwaarts gelegen, Schoeanloensiepas terugtrok. Ten 10 uur v.m. trokken de Russen vandaar op eene stelling bij Maxoentsoeitsie en Jaolintsie (5 werst ten N. van den Schoeanloensiepas) terug. Hier werd tot 2 uur n.m. stand gehouden, waarop langzaam op eene derde stelling bij Tschoetsjantsjantsie werd teruggetrokken.

Terwijl de Russische hoofdmacht op Maxoentsoeitsie (Dagapoe) terugtrok, beschoot eene batterij, ondanks het krachtige Japansche artillerievuur, met veel succes den Schoeanloensiepas.

De verliezen aan Russische zijde bedroegen nog geen 200 man, waaronder 5 officieren.

's Avonds versterkten de Japanners zich op de hoogten ten N. van Gaitschoi gelegen.

Het centrum van het Takoeshanleger rukte dien dag eveneens voorwaarts.

In den morgen bemerkte eene Russische rasjeesd, dat in het dal ten Z.O. van den weg van Sjaxotan naar Sjandjan eenige Japansche compagnieën marcheerden. Tegen den middag werd waargenomen, dat een Japansch detachement van 6 compagnieën met 2 stukken ten Z. van de Zwarte bergen, in de omstreken van Sjandjan, marcheerde. Eene brigade infanterie met 2 batterijen rukte concentrisch van den Oeïdalinpas en Erldagoi naar Sjandjan op. Tot 6 uur n.m. werden voortdurend geweerschoten gewisseld, waarna de Russen op een W. gelegen bergpas terugtrokken. Aan hunne zijde werden 2 officieren en 15 minderen gewond en 4 minderen gedood.

In de richting Xaitschen-Sjoejen hadden geen veranderingen plaats.

Bij Sixoan (richting Liao-yang—Saimatsie) viel een Japansch eskadron in eene hinderlaag, door onderjesaoel NIKOLTSEF gelegd en verloor 20 man aan dooden en gewonden en één gevangene.

Bij Port-Arthur trachtten 4 Japansche torpedobooten de haven binnen te dringen. Twee van hen werden door het vuur van de Russische wachtschepen in den grond geboord en eene derde zwaar beschadigd; de vierde wist ongedeerd te ontkomen.

Tot den 20sten Juni (3 Juli) was door de vestingbatterijen nog geen schot op het belegeringskorps gelost.

De „Luitenant BOERAKOF” keerde onbeschadigd uit Inkoy te Port-Arthur terug.

Volgens berichten, bij den opperbevelhebber ingekomen, werden bij Dalnie tot den 19^{en} Juni (2 Juli) ongeveer 20.000 man met 50 kanonnen ontscheept.

Den 20sten en 21sten Juni (3 en 4 Juli) werd hevig gestreden op den rechtervleugel van de Russische verdedigingslinie bij Loenwantjan. Tegen den avond van den 21sten werden de Japanners teruggedreven; vele hunner versterkingen gingen in handen van de Russen over. Beide dagen gingen de kruiser *Nowik*, kanonneerbooten en torpedojagers in zee en namen de vijandelijke stellingen flankerend onder vuur, hetgeen van grooten invloed was op het gunstig resultaat van den tweedaagschen strijd. Aan Russische zijde werden 2 officieren en 35 minderen gedood en 5 officieren en 247 minderen gewond. Het grootste verlies werd aan de Russische troepen door de vijandelijke mitrailleurs (meer dan 20) toegebracht.

De verliezen der Japanners bedroegen, volgens Chineesche berichten, meer dan 2000 man.

Den 23sten Juni (6 Juli) werd door de Russen de voorste berg, welke den Loenwantjanpas beheerscht, genomen. Hierbij werden 2 officieren gedood en 1 officier en 21 minderen gewond.

Na Gaitschoi genomen te hebben, staakte het leger van Generaal OKOE zijn marsch in N. richting. De voorhoede bezette de hoogten, 4 werst ten N. van de stad, tusschen de spoorlijn en de rivier Kanta-xe gelegen.

De voorste afdeelingen van het Takoeshanleger stonden ten N. van den Tschipanlinpas in de omstreken van Sjaxotan en hielden verder den Oeidalinpas en den Dalinpas bezet.

Verder liepen de Japansche voorposten oostwaarts van den Pxanlinpas, over den Koëedalinpas, westwaarts van Sixojan naar de rivier Taitsi-xe, bij Sajosir en Tsantschan.

De sterkte van de Zuidelijke groep der Japansche strijdkrachten (Gaitschoi—Pxanlin) wordt geschat op ongeveer 105.000 man (5 divisien met hunne reservebrigades, 2 zelfstandige artillerie- en 1 zelfstandige cavaleriebrigade), die van de Noordelijke groep (Koëedalin—Tsantschan) op 53.000 man (3 divisien met hunne reservebrigades en eene cavaleriebrigade), makende een totaal van 158.000 man met 672 vuurmonden.

In den morgen van den 27sten Juni (10 Juli) stonden de voorposten van het Japansche Zuiderleger van den spoorweg tot Erdaofanschan, terwijl belangrijke strijdkrachten bij Maolingoi (8 werst ten N. van Gaitschoi) waren samengetrokken. Hunne patrouilles verkenden langs den spoorweg en den landweg, welke naar Daschitsao loopt. Het Russische detachement stond bij Datschapoe, onder dekking van eene achterhoede. Dien dag rukten de Japanners niet noordelijker op, maar legden veldwerken aan tusschen den spoorweg en den landweg Gait-schoi—Daschitsao.

In de omstreken van Semagjoe (op den weg Simoetschen-Finxoeantsjen, 10 werst O.waarts van den Pxanlinpas) werd door Russische patrouilles een vijandelijk bivak van ongeveer 2 bataljons infanterie ontdekt.

Bij Tantsjapoedzie (Z.waarts van den weg Liao-yang—Saimatsie) vond een patrouillegevecht plaats.

Den 28sten Juni (11 Juli) zetten de Japanners de versterking der noordelijke helling van de hoogten tusschen Maalingoi en Pinzai voort, terwijl de heuvels bij Maxoentsoeïtsie en Jaolintsie ontruimd werden. Verkenningen vonden den geheelen dag aan beide zijden plaats.

In de richting Sjoegen—Takoeshan stonden in den avond de Japansche voorposten in de lijn Xoepeijoe—Moegoejoe—Tindjatoen, met den rechtervleugel ongeveer 18 werst van Sajokoeschan (aan den weg Dalinpas—Simoetschen).

Eene Russische afdeeling stond bij Koetjatsie (tusschen Tantschi en Sjaxotan).

De Japansche troepen ten O. van den Pxanlinpas werden versterkt.

Herhaaldelijk pogen de Xoexoezen, blijkbaar door Japanners aangevoerd, de spoorwegverbinding te verbreken. Door de zorgvuldige bewaking hebben deze pogingen echter geen succes.

In den nacht van den 29sten Juni (12 Juli) werd door de Russen eene gewelddadige verkenning in de richting van den Dalinpas ondernomen. Het bleek, dat bij Sajokoeschan betrekkelijk zwakke Japansche afdeelingen stonden en dat bij Soentotsie eene grootere troepenafdeeling was samengetrokken. Een vrij sterk Japansch detachement rukte van Sjaxotan naar Moegoejoe op. Bij den Pxanlinpas vonden geen veranderingen plaats.

In den morgen van den 29sten Juni (12 Juli) deboucheerden Japansche afdeelingen uit Moegoejoe. De Russische stelling bij Koetjatsie werd door artillerie onder vuur genomen.

Ten O. van Liao-yang was het rustig. Eene vooruitgeschoven Japansche afdeeling bezette Tantei (30 werst ten Z. van Txawoëan) op den weg naar Sjoegen.

In het zuidelijk rayon hadden geen veranderingen plaats. Uit verkenningen bleek, dat de dorpen Pinzai, Sangoischie en Tawalga door afdeelingen, uit de drie Wapens bestaande, bezet waren.

De Japansche afdeelingen ten N.W. van Saimatsie gingen van Tsjat-schan en Sajonir terug en bezetten den 29sten Juni (12 Juli) den Fenschoelin- en Sigoöelinpas.

De nacht van den 30sten Juni (13 Juli) ging in het zuidelijk rayon rustig voorbij.

In den morgen van den 30sten Juni (13 Juli) deed een Russisch detachement, onder bevel van Kolonel LESCHA, eene gewelddadige verkenning in het dal van de Tsinsa-xe. In de omstreken van Tsitsjatoen werden 2 Japansche bivaks (5 à 6 bataljons met 5 eskadrons) overvallen. Het artillerievuur en de salvo's van de scherpshutters deden den vijand in wanorde terugwijken door het dal van de Kanta-xe en in de richting

van Gaitschoi. Sotnies, ter vervolging in de lawa uitgezwemd, konden ten gevolge van het zeer bedekte terrein niet aan hunne opdracht voldoen.

In het zuidelijk rayon hadden den 30sten Juni (13 Juli) verschillende kleinere schermutselingen plaats. Bijna het geheele Japansche Zuiderleger deboucheerde uit de bergen in de vlakte; de voorste afdeelingen stonden dien avond 8 à 9 werst ten Z.O. van Tantschi.

In de richting Xaitschen-Dalinpas vonden eveneens onbeteekenende schermutselingen plaats.

In de richting Liao-yang—Saimatsie, 12 werst ten Z. van Mitsie, had een kort, doch hevig gevecht (van 14⁵ n.m. tot 2³⁰ n.m.) plaats, dat met den overhaasten terugtocht der Japanners eindigde. In het begin van het gevecht werd Generaal RENNENKAMPF licht gewond; verder werden Ritmeester TSEDERBERG gedood en de jesaoels POPUWITSKIE en ALLASOF gewond, terwijl 13 kozakken en ochotniks gewond werden, waarvan 5 zwaar.

De nacht van den 1sten (14) Juli ging in het zuidelijk rayon rustig voorbij. Dien dag werden overigens van beide zijden verkenningen verricht, die niet tot belangrijke ontmoetingen aanleiding gaven. Aan Russische zijde werden hierbij 1 mindere gedood en 8 gewond.

In de richting van den Dalinpas vonden geen veranderingen plaats.

De Oefangoeän- en Sajokaolinpas werden door de Japanners versterkt en elk met 1 à 2 bataljons bezet.

In den morgen van den 2^{en} (15) Juli stonden de voorposten van den Japanschen linkervleugel nog in de lijn Maalingoi—Tsinschilipoe—Pinzai—Sangoischi—zoutpannen van Xoentsitschan. Bij Pinzai werden loopgraven aangelegd. Eenige kanonschoten van Russische zijde deden het werk staken. Een Russisch bereden jachtcommando dreef de Japansche veldwacht bij Xoentsitschan terug. Eveneens werden de voorposten in de richting Moegoejoe—Sjaxotan gedwongen op Xoeantoelin (3 werst ten Z. van Sjaxotan) terug te trekken.

De Pxanlinpas werd dien dag door de Japanners bezet, maar in den nacht van den 2^{en} op den 3^{en} Juli weder ontruimd.

In de richting Liao-yang—Saimatsie werden Sixoan en Janligoi door de Japanners ontruimd.

In den morgen van den 3^{en} (16) Juni had bij Jaolintsie (aan den weg Gaitschoi—Daschitschao) eene ontmoeting tusschen Kozakkeninfanterie en 1 Japansch bataljon plaats, welke met den wanordelijken terugtocht van het laatste eindigde.

Den 3^{en} (16) Juli stonden de voorste afdeelingen der Japanners in een boog van ongeveer 160 werst van Gaitschoi tot den Sigoöelinpas.

Uit verkenningen meende men aan Russische zijde te moeten opmaken, dat de hoofdmacht van Generaal KOEROKI zich bij Lansangoëan bevond en dat afdeelingen naar den Sibeilin-, Sajokalin-, Oefangoeän-, Sinkalin-, Laxolin- en Papanlinpas waren vooruitgeschoven. Ten einde hieromtrent meerdere zekerheid te erlangen en de sterkte van de vijandelijke strijd-

krachten uit te vorschen, werd den 4^{en} (17) Juli een aanval tegen de stellingen der Japanners in de richting van Lansangoeän ondernomen.

De Russische troepenmacht stond onder de bevelen van Generaal KELLER. De linkercolonne, 3 bataljons infanterie onder bevel van Kolonel TSIBOELSKIE, moest tegen den Sibeilipas opereeren; de middelste colonne, 14 bataljons met 12 stukken, onder Generaal-Majoor KASCHTALINSKIE, tegen den Sajokaolipas, terwijl de rechtercolonne (1 bataljon) het kruispunt van wegen, naar den Sinkalin- en Laxolipas voerende, moest bezetten. De algemeene reserve bleef te Txawoëan.

Ten 10 uur n.m. van den 3^{en} (16) Juli passeerde het hoofd der colonne Txawoëan en ten 11 uur n.m. werd eene Japansche veldwacht, bij het kruispunt van de wegen naar den Sinkalin- en Laxolipas, door een bataljon van het 22ste Oost-Siberische scherpschuttersregiment met de bajonet teruggeworpen.

Bij het aanbreeken van den dag werden de passen bij den tempel te Sajokaolin door de colonne van Generaal KASCHTALINSKIE bezet, nadat de Japansche wachten waren teruggeworpen.

Ten 4 uur v.m. bezette het detachement van Kolonel TSIBOELSKI den kleinen Sibeilipas en rukte aan op den hoofdpas van dien zelfden naam, welke door lange liniën Japansche infanterie bezet was. De Japanners openden een krachtig geweervuur en gingen tot den aanval over. Ondanks de belangrijke overmacht van den vijand liet Kolonel TSIBOELSKI een tegenaanval uitvoeren, welke echter door de Japanners niet werd afgewacht; zij trokken op de hoofdstelling terug. Ten 7 uur v.m. vielen de Japanners den linkervleugel van de Russische stelling aan, maar werden met zware verliezen teruggeslagen. Een tweede aanval in front slaagde evenmin, waarop zij wederom op de hoofdstelling terugtrokken.

Intusschen hadden de Japanners ten ongeveer 5³⁰ v.m. met eene groote troepenmacht en eene sterke artillerie den Oefangoeänpas en het zuidwaarts gelegen bergmassief bezet. Vanuit hunne stelling openden zij een krachtig infanterie- en artillerievuur op de troepen van Generaal KASCHTALINSKIE, welk vuur gedeeltelijk flankeerend werd afgegeven.

Eene poging, door Generaal KASCHTALINSKIE ondernomen, om zich van het bergmassief meester te maken, mislukte. Generaal KELLER, die van den toren te Txawoëan den loop van het gevecht gevolgd had, begaf zich ten 8 uur v.m. met 3 bataljons van de reserve naar de colonne van Generaal KASCHTALINSKIE. Het bleek hem, dat de strijdkrachten van den vijand belangrijk grooter waren dan die der Russen en dat de stellingen, door deze laatsten ingenomen, slechts geringe voordeelen voor de verdediging opleverden, terwijl voor de veldartillerie geen behoorlijke opstelling kon gevonden worden. Generaal KELLER besloot dan ook den strijd af te breken en zijne reserves niet in het vuur te brengen. Ten 10³⁰ v.m. werd de terugtocht op de oorspronkelijke stellingen bij den Jantselinpas aanvaard, onder dekking van de veldartillerie. De troepen, waaronder ook het detachement van Kolonel TSIBOELSKI, trokken langzaam en in volkomen orde terug.

Ongeveer ten 12 uur middag rukten de Japanners tegen den rechtervleugel der Russische stelling bij den Jantselinpas op. Eene bergbatterij kwam bij Tschoedjapoeza (4 werst ten Z. van Txawoëan) in stelling, maar werd door 34 schoten van de 3^e batterij van de 3^e Oost-Siberische scherpschutters-artilleriebrigade tot zwijgen gebracht.

Ten 3 uur n.m. eindigde de strijd over het geheele front; de Russische troepen keerden naar Txawoëan terug; de Japansche bleven aan de oostzijde van het dal van de Lan-xe. De verliezen aan Russische zijde bedroegen meer dan 1000 man.

Den 5^{en} (18) Juli vermeesterde xaroensjie SCHAXOWITSCH bij Tintejie (25 werst ten Z. van Txawoëan) een Japansch transport.

Dien zelfden dag werd de marsch van belangrijke Japansche strijdkrachten naar Sixojan (weg naar Saimatsie) waargenomen. Na een tweedaagschen strijd trokken de Russen in de richting van Goetsjatsie terug.

In den nacht van den 6^{en} (19) Juli werd eene Japansche veldwacht bij Xoedjonsa (16 w. ten Z.O. van Txawoëan) overrompeld; 21 Japanners werden met de bajonet afgemaakt.

Na den 6^{en} (19) Juli met kozakken in gevecht te zijn geweest, bezetten de Japanners op den 8sten (21) Juli met 3 bataljons infanterie Tajosir (op den weg naar Moekden); zij schoven afdeelingen langs den linker-oever van de Taitsie-xe vooruit.

Uit eene gewelddadige verkenning, op den 8sten (21) en 9^{en} (22) Juli door de Russen ondernomen, bleek, dat de Sajokalin- en Oefangoeënpas slechts door betrekkelijk zwakke afdeelingen bezet waren.

In de omstreken van Bensixoe, aan den linker oever der Taitsie-xe waren de voorste afdeelingen van eene Japansche troepenmacht, ter sterkte van 2 bataljons infanterie met mitrailleurs, gelegerd; in de richting van Sixojan en Fantsjapoedzie stonden vrij belangrijke infanterie-afdeelingen met 30 vuurmonden.

Tot den 9^{en} (22) Juli vielen in het zuidelijk rayon en in de richting van Sjoegen geen bijzonderheden voor. Ten 7 uur n.m. van dien dag werd de Pξανlinpas door de Japanners bezet, na een strijd, die den geheelen dag had geduurd, en waarbij zij ongeveer eene brigade infanterie in het vuur brachten. Aan Russische zijde werden de staf-kapitein MININ en 49 minderen gewond; het aantal dooden is nog onbekend.

Den 10^{en} (23) Juli hadden in deze richting geen veranderingen plaats.

Ten 5³⁰ v.m. van dien zelfden dag opende de Japansche artillerie van af de hoogten ten N. van Gaitschoi een krachtig vuur op de Russische achterhoedestelling, voorwaarts van Datschapoe; spoedig daarop rukte hunne infanterie voorwaarts en ten 9 uur v.m. trokken de Russen op Datschapoe terug. Op deze wijze begon de slag bij Daschitschao.

Omtrent hetgeen te Port-Arthur voorvalt, zijn geen betrouwbare berichten aanwezig.

Te Vladiwostok vielen geen bijzonderheden voor. Het eskader heeft opnieuw zee gekozen.

In het begin van Juli werd de *Malakka* door de Russische kruiser van de vrijwillige vloot *St. Petersburg* in de Roodde Zee aangehouden, terwijl de *Smolensk* den 2^{en} (15) Juli bij Aden de *Prinz Heinrich* aanhield. Verder werden nog de *Skandia* en *Ardowa* aangehouden.

Den 10^{en} (23) Juli stonden de voorste afdeelingen van de zuidelijke groep der Japansche legers in de lijn Pinzai—r. Tsinsa-xe—Dalipas—Pzanlinpas en die van de noordelijke groep in de lijn Papanlinpas—Sajokaolinpas—Jantsjatschoeän—linkeroever van de Taitsie-xe boven Bensixoe. De frontbreedte bedroeg ongeveer 180 werst en de tusschenruimte tusschen de groepen 35 werst.

Dien dag, ten 5 uur v.m., begonnen de Japanners, onder dekking van een hevig artillerievuur, met ongeveer 2 divisiën in de voorste linie, tegen de Russische achterhoedestelling bij Datschapoe op te rukken. Zij namen een front in, dat van de spoorbaan tot aan het dal van de Tsinsa-xe loopt. De divisie, die tusschen de spoorbaan en het dorp Gotsjatoen oprukte, nam hare richting op Datschapoe, terwijl de cavalerie op den linkervleugel de spoorbaan volgde. Het vuur der Japansche batterijen (30 vuurmonden) werd aanvankelijk gericht op de hoogten tusschen Maxoentsoeïtsie en Jaolintsie, welke door de Russische wachten gaandeweg ontruimd werden. Dit vuur werd met succes door de Russische batterijen beantwoord. Tegen de oprukkende Japansche infanterie werd door de scherpshutters van de achterhoede van het 1ste Siberische Legerkorps uit eene stelling tusschen Tschoetsjanoedsie en Potaitsie het vuur geopend. Deze afdeeling, onder bevel van Kolonel LESCH, trok zich daarna terug op eene nieuwe stelling bij Datschapoe. De Russische artillerie, herhaaldelijk van stelling veranderende, bleef den strijd met de artillerie des tegenstanders voortzetten en nam ook de infanteriecolonnen van den vijand onder vuur.

Intusschen, begonnen ten 9³⁰ v.m. van de zijde van Tsielgoi (in het dal van de Tsinsa-xe) 3 Japansche bataljons op te rukken in de richting Jandjatoen—Koesigoi—Pandjapfoesa—Mentsjatoen. Deelen van de 3^e Siberische infanteriedivisie (4^e Siberische Legerkorps) hadden eene, ter verdediging voorbereide, stelling bezet bij Infentschaja, Nandalin en ten Z. van Tsjontschajtsie. Gedurende den loop van den strijd ontwikkelden de Japanners in de richting van Mentsjatoen ongeveer eene brigade infanterie, terwijl een regiment door het dal van de Tsinsa-xe over Schaogopoe naar Tantschi oprukte, ter bedreiging van den Russischen linkervleugel.

Ten 3 uur n.m. hadden de Japanners tusschen Mentsjatoen en Schaogopoe ongeveer eene divisie infanterie ontwikkeld, terwijl ten W. van de spoorbaan eene brigade infanterie werd waargenomen. Op een front van ongeveer 20 werst waren dus van Japansche zijde 2½ divisie in gevecht gebracht.

De Russische achterhoede, welke met een front van 15 à 16 werst op 8 à 9 werst ten Z. van Daschitschao had stelling genomen, stond

onder bevel van den commandant van het 4e Siberische Legerkorps Lt.-Generaal ZAROEBAEF.

Ten 4 uur n.m. werd de voorwaartsche beweging der Japanners gestaakt. In zuidelijke richting stond hunne hoofdmacht bij Maxoentsoeïtsie, terwijl in Z.O. richting hunne afdeelingen in de lijn Tantschi—Mentsjatoen halt hadden gemaakt.

De Russen lieten afdeelingen in hunne versterkte stellingen achter en betrokken bivaks in de rayons, welke hun voor het achterhoedegevecht waren aangewezen.

De verliezen aan Russische zijde waren gering. Ten gevolge van de buitengewone hitte kwamen gevallen van zonnesteek voor.

Bij het invallen van de duisternis werd Tantschi, dat ontruimd was, weder door de Russen bezet.

Dien dag werd eene voorwaartsche beweging van kleine Japansche afdeelingen bij den Pxanlinpas en ten Z.O. van Simoetschen waargenomen.

Ten 8 uur v.m. van den 11^{en} (24) Juli rukten 2 Japansche bataljons infanterie met 4 bergvuurmonden uit het dal Shantsjapoedzie naar Xejoj en Toeschifan op; zij voerden een vuurgevecht met de vooruitgeschoven Russische afdeelingen, terwijl de bergkanonnen een krachtig vuur op de geschutstanden van de, reeds door de Russen verlaten, stelling bij Tadojoj openden.

Ten 10³⁰ v.m. begonnen Japansche colonnes van de zijde van den Pxanlinpas op te rukken en ten 2 uur n.m. werden Xoeägo en Tejoekidsie (ten O. van Simoetschen), na verschillende schermutselingen, waarbij 10 Russen gewond werden, door de Japanners bezet.

Ter zelfder tijd vertoonde zich op den weg naar den Dalinpas, bij Sianlaijir, eene Japansche colonne, ter sterkte van 2 regimenten infanterie, terwijl Patsigoi (op den weg Simoetschen—Tantschi) door 1 bataljon werd bezet.

Vrij belangrijke strijdkrachten werden door de Japanners te Jaotoen (9 werst ten Z. van Simoetschen) samengetrokken.

Op dit front waren de Japanners ongeveer 2 divisien sterk, doch hunne handelingen droegen geen beslissend karakter.

Op het Russische zuidfront ging de nacht van den 11^{en} (24) Juli rustig voorbij. De troepen van Generaal ZAROEBAEF namen bij het aanbreken van den dag stelling bij Nandalin, op de hoogten ten Z. van Tsjantschaitisie en bij Tjantsjatoen—Santsjaitisie.

Op den Russischen linkervleugel werden de voorposten bij Tantschi reeds bij het aanbreken van den dag in gevecht gewikkeld.

Ten 5 uur v.m. opende de Japansche artillerie het vuur op de troepen, welke den rechtere vleugel der Russische stelling bezet hielden, welk vuur gedurende 15 uur bijna onafgebroken werd voortgezet. Ten 6 uur v.m. werd het Japansche artillerievuur eveneens geopend op de Russische troepen bij Tsjantschaitisie—Nandalin, terwijl ten 7 uur v.m. dit vuur in kracht toenam en geconcentreerd werd op de Russische stel-

ling ten Z. van Tsjantschatsie. Uit berichten van de Russische cavalerie bleek, dat van de zijde van Tantschi geen Japansche troepen op de stelling bij Nandalin aanrukten.

Tegen 11 uur v.m. werd het samentrekken van Japansche infanterie in het rayon Mentsjatoen—Jantsaogoi—Dafanschen waargenomen. Twee bataljons begonnen den berg ten N.W. van Dafanschen te bezetten, maar werden spoedig door het artillerievuur der Russen verdreven. In het algemeen had dit vuur dien dag groote uitwerking; van eene poging der Russen om ten 2 uur n.m. tot den aanval op den Japanschen rechtervleugel over te gaan, moest echter worden afgezien, daar de vijand zeer sterke reserves in de lijn Mentsjatoen-Wantschankoy had staan.

Ten 4 uur n.m. gaf de algemeene groepeerling der Japansche strijdkrachten aanleiding tot de onderstelling, dat zij zouden trachten de Russische stelling in de richting van Tsjanschatsie, waar het 12^e Barnaoelskiesche Siberische infanterieregiment stond, te doorbreken.

Ten 7³⁰ n.m. werd het Japansche artillerievuur buitengewoon hevig en bij het invallen van de duisternis ging de Japansche infanterie tot den stormaanval op het Barnaoelskiesche regiment over. Dit laatste, door 3 bataljons versterkt, ging de viermaal herhaalde aanvallen van den vijand, welke alle werden afgeslagen, telken male met de bajonet te gemoet.

Ten 9 uur n.m. zweeg het Japansche artillerievuur; de Russen hadden hunne stellingen over het geheele front weten te handhaven.

Daar gebleken was, dat tegenover de 18 Russische bataljons minstens 2 Japansche divisien stonden en de algemeene toestand in het rayon een langer stand houden minder wenschelijk maakte, besloot Generaal ZAROEBAEF in N. richting terug te trekken.

Tusschen de voorposten van beide legers werden nog tot diep in den nacht geweerschoten gewisseld.

Aan Russische zijde werden ongeveer 20 officieren en 600 man buiten gevecht gesteld. De Japanners verloren, volgens hunne eigen opgave, aan dooden 12 officieren en 136 man; aan gewonden 47 officieren en 848 man.

Ten 2 uur n.m. van den 12^{en} (25) Juli werd na een zwak geschutvuur, Datschitschao door de Japanners bezet en eene divisie op korten afstand noordwaarts langs den weg Datschitschao-Xaitschen, vooruitgeschoven.

Volgens berichten uit Moekden, werd Inkoy dien zelfden dag door eene Japansche cavalerie-afdeeling bezet.

Dat hier Japansche troepen geland zijn, is nog niet bevestigd, hoewel zulks volstrekt niet onwaarschijnlijk geacht kan worden.

Den 12^{en} en 13^{en} (25 en 26) Juli hadden in de richting van den Dalinpas kleinere gevechten plaats.

Den 14^{en} (27) Juli viel eene Japansche verkenningsafdeeling in eene hinderlaag door jachtcommando's en kozakken ten Z.W. van Madja-

poezie (4 werst ten N.O. van Sjaokoeschan) gelegd; 12 Japanners werden gedood, 20 gewond en 2 gevangen gemaakt.

Uit eene verkenning op den 15^{en} (28) Juli door de Russen op het oostfront verricht, bleek, dat ten Z.W. van Sixojan eene Japansche voorhoede, ter sterkte van 3 regimenten infanterie, 5 eskadrons en 18 vuurmonden stond.

Den 16^{en} (29) Juli deden de Japanners eene gewelddadige verkenning van uit Xoetschoeantoen naar Daitsjagoi (beide W. van de spoorbaan op 10 à 12 werst van Daschitschao).

Verder hadden op het zuidfront tot den middag van den 17^{en} (30) Juli geen veranderingen plaats.

Van de zijde van Simoetschen werd de Russische stelling bij Kangoelin door de Japanners verkend.

Omtrent de belegering van Port-Arthur zijn geen betrouwbare gegevens aanwezig. Waarschijnlijk had den 13^{en}, 14^{en} en 15^{en} (26, 27, 28) Juli een hevige strijd te land en ter zee plaats.

Den 7^{en} (20) Juli verlieten de kruisers *Rossija*, *Gromoboi* en *Rjoerik* de haven van Vladiwostok. Na 7 handelsschepen, waaronder de *Night-Commander* en *Teja* in den grond geboord en de *Arawija* buit gemaakt te hebben, keerden de Russische kruisers den 17^{en} (30) naar Vladiwostok terug.

Den 17^{en} (30) Juli stonden de Russische vooruitgeschoven afdeelingen met eene frontbreedte van ongeveer 120 werst op 40 à 50 werst ten O. en 70 à 75 werst ten Z. van Liao-yang.

Het leger van Generaal KOEROKI hield de wegen, die van Liao-yang naar Saimatsie en Finxoeantsjen voeren, bezet; het leger van Generaal OKOE die, van Xaitschen in Z. en O. richting loopende. Tusschen de beide binnenvleugels van deze legers was een afstand van 60 werst. Te Inkoy werden, onder dekking van eenige oorlogsschepen, vrij belangrijke Japansche strijdkrachten (waarschijnlijk de 8ste en 9e divisie) aan land gezet.

De totale sterkte der Japansche legers (9 à 10 divisieën met zelfstandige brigades en reservetroepen) wordt op 180 à 200.000 man geschat.

Den 17^{en} (30) Juli trokken de Japanners tegenover het Russische zuidfront belangrijke strijdkrachten samen. Hunne verkennende afdeelingen werden over het geheele front door het vuur der Russische voorposten tot staan gebracht. De Russische verliezen bedroegen dien dag: 2 officieren en 34 minderen gewond.

Op den 18^{en} (31) Juli rukten niet minder dan 3 Japansche divisieën in het terrein tusschen den spoorweg en Simoetschen tegen de Russische achterhoeden ten Z. van Xaitschen op. De strijd begon met eene hevige beschieting door artillerie van het terrein, aan beide zijden van den spoorweg, tusschen de dorpen Wintsjagoi en Biloesi gelegen. Intusschen gingen de Japanners ten 5 uur v.m. tot den aanval op de Russische

voorposten bij Santschentsi over, wierpen deze aanvankelijk terug, maar werden daarna tot staan gebracht.

Tegen den rechtervleugel der Russen (aan den spoorweg) deden de Japanners geen aanvallen, maar voerden slechts een artilleriestrijd.

Bij Simoetschen had den geheelen dag een hevige strijd plaats, waarbij de Russen met succes de aanvallen van den vijand op het centrum en den rechtervleugel van de achterhoedestelling van Generaal ZASOELITSCH (in de lijn Janschoegoi—Oetoenschoi) tot staan brachten.

Reeds ten 4³⁰ v.m. vielen 2 Japansche bataljons hier den rechtervleugel van de Russische voorpostenstelling aan en bezetten den bergpas tusschen Janschoegoi en Soetsjapoetsie.

Op de hoogten ten O. van Oetoenschoi reden 2 Japansche bergbatterijen op, doch werden spoedig door het vuur van eene Russische batterij op den rechtervleugel van de stelling bij Kangoeanlin tot zwijgen gebracht.

Sterke afdeelingen Japansche infanterie, die op het Russische centrum bij Laoxantsjan aanrukten, werden door het vuur der vijandelijke artillerie en van 6 compagniën onder bevel van Lt.-Kolonel SOLOMKA, die op de hoogten ten Z. van genoemde plaats stelling hadden genomen, tot staan gebracht.

Ten 10 uur v.m. werd een aanval der Japanners op den rechtervleugel der Russen met zware verliezen afgeslagen. Ongeveer te gelijker tijd werd Lt.-Kolonel SOLOMKA gedwongen eenige hoogten te ontruimen; hij wist zich echter in de hoofdstelling te handhaven. Nadat het Russische centrum aanvankelijk door 2 en daarna door 2 $\frac{3}{4}$ bataljon versterkt was, ging het bevel hier op den Kolonel POWITSCH-LIPOWATSO over. Op den rechtervleugel duurde het vuurgevecht intusschen voort. Nadat de Japanners hier nog 2 batterijen in stelling gebracht hadden, drong hunne infanterie ten 3 uur n.m. de Russen (1 regiment) terug. Van hunne batterij waren 4 stukken door het vijandelijk vuur vernield, terwijl later, door gebrek aan paarden, nog 2 stukken, na onbruikbaar te zijn gemaakt, moesten worden achtergelaten.

Ten einde den Russischen rechtervleugel lucht te geven, gaf Generaal ZASOELITSCH ten 5 uur n.m. den Kolonel POWITSCH-LIPOWATSO bevel tot den aanval over te gaan, nadat de troepen hunne ransels hadden afgelegd. Onder dekking van een hevig artillerievuur, waarbij de Japanners zware verliezen leden, rukten de Russische tirailleurliniën snel voorwaarts en wierpen zich van twee zijden met de bajonet op de Japanners, welke eene berggroep bezet hielden. De Japanners weerstonden den aanval niet en ontruimden de door hen bezette stellingen, waarbij velen met de bajonet werden afgemaakt.

Tegen 7 uur n.m. ontving Generaal ZASOELITSCH bevel in de richting van Xaitschen terug te trekken. De troepen betrokken op ongeveer 5 werst van deze plaats nachtkwartier; de Japanners bivakkeerden in hunne stellingen.

Volgens Japansche berichten zouden de Japanners op den 18^{en} (31) Juli ongeveer 860 man, waaronder 194 dooden, verloren hebben.

De Russische verliezen, op den 17^{en} en 18^{en} (30 en 31) Juli geleden, bedragen ongeveer 29 officieren en iets meer dan 1000 man.

Tegenover het Russische oostfront had Generaal KOEROKI den 18^{en} (31) Juli zijne troepen samengetrokken en begon in den morgen den aanval, zoowel in de richting van Txawoëan als van Goetsjatsie.

Bij den aanval op de stelling van Txawoëan trachtten de Japanners den Russischen rechtervleugel te omtrekken, om zodoende het oost-detachement van de andere Russische troepen te scheiden. De strijd duurde tot 6 uur n.m. In den morgen hadden de Japanners de stellingen van de Russische bewakingstroepen bij Txawoëan vermeersterd, doch ontmoetten daarna zoodanigen tegenstand, dat zij niet verder konden oprukken. De Russen behielden hunne stellingen bij den Jantselinpas, maar leden een zwaar verlies door den dood van hun bevelhebber, Generaal KELLER.

Ook de stellingen bij Goetsjatsie wisten de Russen, zij het dan ook ten koste van zware verliezen, dien dag te handhaven.

Volgens berichten van Generaal KOEROKI verloren de Japanners dien dag 40 officieren en ongeveer 900 minderen.

Bij het aanbreken van den dag van den 19^{en} Juli (1 Augustus) trokken de Russen van Goetsjatsie op de hoofdstelling bij Anpinlin terug. De Japanners bezetten Goetsjatsie, doch rukten niet verder op.

Gedurende den nacht hadden de Russen de stelling bij den Jantselinpas ontruimd en waren in de richting van Ljandjasan teruggetrokken. Ten 8 uur v.m. bezetten de Japanners den Jantselinpas.

Op het zuidfront had dien dag slechts een artilleriestrijd op grooten afstand plaats.

Den 20sten Juli (2 Augustus) trokken de Russen van Xaitschen op Anschantschan terug.

Den 21sten Juli (3 Augustus) werd Xaitschen door de Japanners bezet.

Op den 22sten Juli (4 Augustus) stonden de Russische achterhoeden 25 werst ten O. en 30 werst ten Z. van Liao-yang. De lijn der Japansche voorposten, in de richting van Xaitschen, liep 15 werst ten N. van deze plaats. Sterke afdeelingen Japanners trokken door de bergen in de richting van Paxoedzai (17 werst ten Z.W. van Erdaxe). De voorhoede van eene hunner colonnes bereikte dien dag Tankantsie. Op het oostfront stonden sterke Japansche afdeelingen in de omstreken van Xoloengoi, met vooruitgeschoven afdeelingen te Erdaxe en op het bergmassief tusschen Pandjagoi en Sanpoe (oostwaarts van Ljandjasan).

In het rayon Goetsjatsie—Bensixoe—Sixojan waren eveneens belangrijke Japansche strijdkrachten samengetrokken. Eene poging door eene Japansche compagnie ondernomen, om ter hoogte van Bensixoe de Taitsie-xe over te trekken, werd door de Russische voorposten belet.

Den 23sten Juli (5 Augustus) deden de Russen eene verkenning in de richting van Nioe-schwang. Gentschoeantsie (12 werst ten N.O. van Nioe-schwang) werd door de Russische artillerie in brand geschoten. De, zich in deze plaats bevindende, Japanners (2 à 3 eskadrons en eenige

compagnieën) sloegen met achterlating van pakpaarden, trein, enz., op de vlucht. Te gelijker tijd verdreven de kozakken de Japansche cavalerie uit het nabijgelegen Dentsjakoi.

Op het oostfront hadden dien dag geen veranderingen plaats.

Op den 13^{en}, 14^{en} en 15^{en} (26—28) Juli deden de Japanners bij Port-Arthur over het geheele front eene reeks van aanvallen, die alle met ontzettende verliezen werden afgeslagen. Buitengewoon hevig was de strijd op den 14^{en} Juli bij den berg Joepilasoe (18 werst van Port-Arthur), waar de Russen zich echter wisten te handhaven. De verliezen der Russen in dezen driedaagschen slag bedroegen ongeveer 40 officieren en 1500 man, buiten gevecht gesteld. ¹⁾

Volgens berichten van Chineezeeën en gevangenen verloren de Japanners bijna 10.000 man.

Den 17^{en} (30) Juli ten 4 uur v.m. begonnen de Japanners den aanval op de Wolfsbergen (8 werst van Port-Arthur). Aan de Russische troepen werd, in verband met de uitgestrektheid der stelling en de groote overmacht des tegenstanders, bevel gegeven op eene achterliggende stelling terug te trekken.

Onder dekking van artillerievuur; geschiedde deze terugtocht in volkomen orde. De verliezen aan Russische zijde waren niet groot, die aan Japansche zijde zeer belangrijk.

Den 13^{en} (26) Juli verlieten de kruisers *Bayan*, *Askold*, *Pallada* en *Nowik* en de kanonneerbooten de haven om de vijandelijke stellingen te beschieten. Zij werden door de *Tschinijen*, *Itsoekoeshima*, *Matsoeshima*, *Tschiyoda*, 2 kruisers 2^e klasse en 30 torpedobooten aangevallen.

Een 20 cM. granaat van de *Bayan* sprong in den romp van de *Itsoekoeshima*, waarop deze zich verwijderde en alle vijandelijke schepen kort daarop zee kozen. Hierbij stootte de *Tschiyoda* op eene mijn en zette, sterk overhellende, naar Talienwan koers. Eene Japansche kanonneerboot, door een granaat van batterij No. 22 getroffen, moest op sleeptouw genomen worden.

Op verzoek van Generaal STESSEL beschoten op den 14^{en} (27) Juli de *Bayan*, *Retwisan*, *Pallada*, *Askold*, *Otwashnie*, *Gremjaschtschie*, *Giljak*, *Nowik* en 12 torpedobooten van de zijde van Loenwantoen tot 3 uur n.m. de Japansche stellingen, ten einde den Russischen rechtervleugel te ondersteunen.

¹⁾ Officieel zijn de Russische verliezen:

Gedood	7	off ^{n.} ,	248	minderen.
Gewond	35	"	1553	"
Vermist	1	"	83	"
Gevangen	"	"	8	hospitaalsoldaten.

Bedenklijke toestanden.

„Wanneer het getij verloopt, moeten de bakens worden verzet.”

„Het is beter ten halve gekeerd, dan ten volle gedwaald.”

Dit schrijven heeft ten doel, van onze verschillende officierskorpsen de toestanden te schetsen, zooals deze zich hebben voorgedaan in de laatst verlopen *tien* jaren. Om dit zoo volledig mogelijk en tevens beknopt te kunnen doen, zijn hieronder een viertal overzichtstabellen ingelascht, waaruit gemakkelijk zal kunnen worden beoordeeld, in hoeverre het wenschelijk is en het aanbeveling verdient, om het tegenwoordig vigeerend *gescheiden* officierskaderstelsel te bestendigen.

Ten einde den aandachtigen Lezer hierin eenigszins te gemoet te komen, zullen wij achtereenvolgens het Nederlandsche, het West- en het Oost-Indisch officierskorps vermelden en aan de vermelding van de sterktecijfers eenige algemeene opmerkingen vastknoopen, welke meer bijzondere aandacht verdienen. Daarna zal het samengesmolten officierskorps worden behandeld en zal daarbij tevens worden opgegeven, welke voordeelen uit dat stelsel moeten voortvloeien.

A. Het Nederlandsche officierskorps.

De navolgende sterkte-opgave, betreffende opper-, hoofd- en verdere officieren bij de wapens, staven en dienstvakken op 1 Juli 1903, is getrokken uit Bijlage 4, Staat A, door den M. v. O. overgelegd bij zijne begrooting voor het dienstjaar 1904.

Tabel I.

Wapens, staven en dienstvakken.	Generaals.	Hoofd-officieren.	Kapiteins.	Luitenants.	Totalen.	Toe-lichtingen.
Infanterie.....	4	70	248	651	973	Deze opgave betreft niet het Koloniaal Werfdepot, waarvan de sterkte is vermeld bij de begrootingswetten voor Ned.-Indië. Zoo ook zijn de reserve-officieren van gezondheid en de reserve-militaire-apothekers in deze opgave niet opgenomen.
Cavalerie.....	1	13	29	83	126	
Artillerie.....	3	40	120	294	457	
Genie.....	1	12	39	48	100	
Groote-staf.....	4	1	6	6	17	
Generale-staf.....	2	8	17	"	27	
Provinciale-staf.....	"	10	"	"	10	
Plaatselijke-staf.....	"	5	11	7	23	
Intendanten.....	1	7	10	"	18	
Kwartiermeesters.....	"	7	27	80	114	
Hoofden der centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.....	"	"	3	"	3	
Administrateurs van kleeding.	"	"	2	"	2	
Officieren van gezondheid.....	1	18	49	43	111	
Militaire apothekers.....	"	1	12	16	29	
Paardenartsen.....	"	1	18	7	26	
Administrateurs mil. hospitalen.	"	"	4	1	5	
Compagnieën hospitaalsoldaten.	"	"	"	3	3	
Wapen Kon. Marechaussee....	"	4	6	8	18	
Magazijnmeesters der artillerie.	"	2	13	4	19	
Te zamen.....	17	199	614	1251	2081	

Uit dien zelfden Staat A is mede samengesteld de onderstaande „Opgave van het over- en incompleet aan Nederlandsche officieren”.

Tabel II.

Opgave van het over- en incompleet aan opper-, hoofd- en verdere officieren bij de wapens, staven en dienstvakken op 1 Juli 1903.

Wapens, staven en dienstvakken.	Generaals.		Hoofd-officieren.		Kapiteins.		Luitenants.		Totalen.		Toelichtingen.
	Overcompleet.	Incompleet.	Overcompleet.	Incompleet.	Overcompleet.	Incompleet.	Overcompleet.	Incompleet.	Overcompleet.	Incompleet.	
Infanterie	"	"	1	"	"	"	69	"	70		In deze opgave zijn niet opgenomen de mankeerende reserve-officieren van gezondheid. Deze aantallen bedroegen — van 1903 tot en met 1894 — respectievelijk 107, 107, 100, 104, 102, 95, 93, 89, 76 en 84 luitenants. Het totaal incompleet aan officieren bedroeg op 1 Juli van de jaren: 1903..172 off. ⁿ . 1902..168 " 1901..140 " 1900..122 " 1899..159 " 1898..134 " 1897..128 " 1896..115 " 1895..108 " 1894.. 58 "
Cavalerie.....	"	"	"	"	"	"	7	"	7		
Artillerie.....	"	"	"	"	"	"	62	"	62		
Genie.....	"	"	"	"	"	"	16	"	16		
Groote-staf.....	"	"	"	"	2	"	2	"	4		
Generale-staf.....	"	"	"	"	1	"	"	"	1		
Provinciale-staf.....	"	"	"	"	"	"	"	"	4		
Plaatselijke-staf.....	"	"	"	"	4	4	"	4	"		
Intendanten	"	"	"	"	2	"	"	"	2		
Kwartiermeesters.....	"	"	2	"	"	4	"	4	2		
Hoofden der centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.....	"	"	2	"	2	"	2	"	2		
Administrateurs van kleeding	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
Officieren van gezondheid.....	"	"	"	"	"	"	6	"	6		
Militaire apothekers.....	"	"	"	"	"	"	5	"	5		
Paardenartsen.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
Administrateurs mil. hospitalen.	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
Compagnieën hospitaalsoldaten.	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
Wapen der Kon. Marechaussee.	"	"	"	"	"	"	1	"	1		
Magazijnmeesters der artillerie.	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
Te zamen.....	"	"	2	3	11	8	168	10	182	1304	
Totaal generaal.....	"	"							172		Gemiddeld per jaar 130.4 off. ⁿ .

Het in de laatste jaren zeer verminderen der aanvulling van het noodig geoordeeld aantal cadetten voor de Kon. Mil. Academie en voor de Cadettenschool, blijkt uit de volgende „Opgave betreffende de jaarlijksche aanvulling bij die inrichtingen”.

Tabel III.

Jaar.	Onderwijs- inrichting.	Aspiranten, die zich in Ned. hebben opgegeven.	Voor het leger h. t. l.				Voor het O.-I. leger.				Toelichtingen.	
			Beschikbaar gestelde plaatsen.	Voldaan aan het examen.	Geplaatste aspiranten.	Onvervuld gebleven plaatsen.	Beschikbaar gestelde plaatsen.	Voldaan aan het examen.	Geplaatste aspiranten.	Onvervuld gebleven plaatsen.		
1899	Kon. Mil. Academie.	122	59	57	57	2	46	42	42	4	7	<p>In 1899 werden vijf cadetten voor O.-I. meer aangenomen dan het beschikbaar gesteld aantal plaatsen.</p> <p>Ook zij hier vermeld:</p> <p>a. dat eenige der opgegeven aspiranten tevens examen deden voor de Marine en dan voor de zeemacht opteeden; en</p> <p>b. dat verschillende aspiranten, wegens hun verkregen examenummer, bij een ander leger werden ingedeeld, dan hier is opgegeven.</p> <p>Beide redenen zijn oorzaak, dat het aantal geplaatste aspiranten, hier en daar, niet altijd overeenstemt met het aantal, dat aan het examen had voldaan.</p> <p>In deze vijf jaren bedroeg alzoo het gemiddeld aantal onvervuld gebleven cadettenplaatsen $29,6 + 5,2 = 34,8$.</p> <p>In het jaar 1902 zelfs $51 + 13 = 64$ onvervuld gebleven cadettenplaatsen.</p>
	Cadettenschool.	159	28	26	11	17	28	30	33	-5	15	
	Te zamen..	281	87	83	68	19	74	72	75	-1	22	
1900	Kon. Mil. Academie.	123	59	48	48	11	51	49	49	2	2	
	Cadettenschool.	144	35	26	26	9	21	21	21	„	14	
	Te zamen..	267	94	74	74	20	72	70	70	2	16	
1901	Kon. Mil. Academie.	121	54	43	43	11	55	51	51	4	11	
	Cadettenschool.	101	25	18	15	10	32	29	29	3	8	
	Te zamen..	222	79	61	58	21	87	80	80	7	19	
1902	Kon. Mil. Academie.	114	61	33	33	28	49	47	46	3	5	
	Cadettenschool.	121	35	19	12	23	31	27	21	10	11	
	Te zamen..	235	96	52	45	51	80	74	67	13	16	
1903	Kon. Mil. Academie.	100	65	67	42	23	47	42	42	5	6	
	Cadettenschool.	118	40	29	26	14	32	36	32	„	19	
	Te zamen..	218	105	96	68	37	79	78	74	5	25	
Totaal generaal.....		1223	461	366	313	148	392	374	366	26	98	
Gemiddeld per jaar.		244,6	92,2	73,2	62,6	29,6	78,4	74,8	73,2	5,2	19,6	

*Algemeene opmerkingen omtrent het Nederlandsche officierskorps.***Tabel I.**

De organieke sterkte van het Ned.-officierskorps verkeerde — tusschen 1 Juli 1894 tot en met 1 Juli 1903 — nagenoeg in den zelfden toestand.

Tabel II.

Omtrent deze opgave zij vooraf aangeteekend: dat de daarin voorkomende cijfers nog geen veranderingen hadden ondergaan, wegens het in dat jaar (nà 1 Juli) geformeerde 9de regiment infanterie; en ook, dat de nieuwe pensioenwet — waardoor tal van offⁿ., vroeger dan tot nog toe, den mil. dienst *kunnen* of *moeten* verlaten — nog geen merkbaaren invloed had uitgeoefend op de getallen van die Tabel. Verder blijkt uit de „Toelichtingen” van Tabel II:

1°. dat niettegenstaande de organieke sterkte van het Ned. officierskorps vrijwel normaal bleef, het *incompletee* aan offⁿ. daarentegen ieder jaar — op ééne uitzondering na — telkens een *hooger* cijfer aanwees dan het voorafgaande; en zoodoende — in bedoeld tijdsverloop — van 58 tot 172 ontbrekende offⁿ. *steeg*; en

2°. dat het sub 1°. aangeteekende, in de toekomst, nog zeer aanzienlijk zal moeten toenemen: *a.* zoodra het Ned. leger — volgens de nieuwe legerorganisatie — zal zijn uitgebreid met: *één* divisiestaf, *drie* regimenten infanterie, *één* regiment cavalerie, *één* regiment artillerie, en eindelijk met *acht-en-veertig* landweer-districten; *b.* zoodra de nieuwe pensioenwet ten volle hare werking zal doen gevoelen; en *c.* indien het aantal cadetten aan onze mil. onderwijs-inrichtingen, in de volgende jaren, niet *zeer* merkbaar toeneemt.

Tabel III.

Uit deze opgave is op te maken, dat, in de laatste *vijf* jaren, het aantal cadetten, dat aan de Kon. Mil. Academie en aan de Cadetten-school kon worden geplaatst, ver beneden het getal plaatsen bleef, dat door de Regeering beschikbaar was gesteld en door haar als *dringend benoodigd* werd beschouwd.

B. Het West-Indisch officierskorps.

Ingevolge het Kon. besluit van 11 April 1902, N°. 48, moet dat officierskorps bestaan uit: 22 offⁿ. voor Suriname en 9 offⁿ. voor Curaçao; te zamen dus uit: 31 officieren.

Ook bij deze W.-I. landmacht was, op ultimo 1902, een *incompletee* aanwezig. Op dien datum telde het Surinaamsche officierskorps 4 offⁿ. *minder* dan de formatie eischte.

Algemeene opmerkingen omtrent het West-Indisch officierskorps.

Feitelijk is, sedert het jaar 1896, bij de landmacht in W.-I. het officiersfusiestelsel ingevoerd. Het Ned. leger is verplicht in dat officierskader te voorzien. Echter moet er hier op worden gewezen, dat in de

Tabel IV.

Statistisch overzicht betreffende eenige sterktefe

Koloniaal Verslag.	Op Ultimo.	Normale formatie.			Tegenwoordige geldende formatie.			AANWEZIGE STREK				
		Officiersplaatsen.	Te vervullen door:		Officiersplaatsen.	Te vervullen door:		Officiëren.				
			Officiëren.	Adjudanten-onderofficier, d.d. als officier van het wapen der artillerie.		Officiëren.	Adjudanten-onderofficier, d.d. als officier van het wapen der artillerie.	Officiëren.	Aantal officiersplaatsen, dat volgens de geldende formatie niet door officieren kon worden bezet.	Aantal gedetacheerde Ned.-officiëren, begrepen in de cijfers van kolom 9.	Derhalve bedroeg het aantal aanwezige O.-I. officieren:	Alzoo minder O.-I. officieren, dan de geldende formatie vordert:
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1894	1893	1414	1397	17	1430	1412	18	1331	81	39	1292	120
1895	1894	1413	1396	17	1458	1442	16	1360	82	66	1294	148
1896	1895	1413	1396	17	1442	1425	17	1339	86	67	1272	153
1897	1896	1396	1379	17	1487	1469	18	1391	78	94	1297	172
1898	1897	1392	1375	17	1490	1473	17	1330	143	98	1232	241
1899	1898	1390	1373	17	1476	1460	16	1330	130	95	1235	225
1900	1899	1390	1373	17	1450	1433	17	1239	194	65	1174	259
1901	1900	1393	1376	17	1435	1418	17	1254	164	58	1196	222
1902	1901	1353	1336	17	1416	1400	16	1267	133	64	1203	197
1903	1902	1355	1338	17	1432	1415	17	1313	102	66	1247	168
Totalen.....		13909	13739	170	14516	14347	169	13154	1193	712	12442	1905
Gemiddeld per jaar		1390,9	1373,9	17	1451,6	1434,7	16,9	1315,4	119,3	71,2	1244,2	190,5
Hoogste aantal ...		1414	1397	17	1490	1473	18	1391	194	98	1297	259
Laagste aantal. ...		1353	1336	17	1416	1400	16	1239	78	39	1174	120
Verschil in aantal.		61	61	"	74	73	2	152	116	59	123	139

officieren aangaande het Oost-Indisch officierskorps.

E T E.			Aantal boven de formatie gevoerde officieren.						
Officieren d.d. als officier.			Met verlof buiten Ned.-Indië.	Op non-activiteit.	Buiten het leger.		Gedetacheerd buiten Ned.-Indië.	Te zamen.	
Onderluitenant.	Adjutanten-onderofficier, d.d. als officier van het wapen der artillerie.	Onderofficieren van andere wapens of dienstvakken, d.d. als officier.			Bij het leger gevoerd "voor memorie".	Bij het leger gevoerd "a la suite".			
15	16	17	18	19	20	21	22	23	
26	1	27	193	8	7	3	65	276	
26	16	42	224	1	5	4	62	296	
21	16	37	234	5	5	3	65	312	
22	30	75	195	6	7	4	52	264	
21	30	91	221	"	8	3	60	292	
21	30	98	185	4	9	4	60	262	
22	19	106	204	2	10	4	67	287	
21	(a) 19	113	187	2	10	2	63	264	
22	(b) 8	111	175	3	9	2	70	259	
22	(c) 2	103	168	5	8	2	66	249	
22,4	171	803	1986	36	78	31	630	2761	
22,4	17,1	80,3	198,6	3,6	7,8	3,1	63	276,1	
26	30	113	234	8	10	4	70	312	
21	1	27	168	0	5	2	52	249	
5	29	86	66	8	5	2	18	63	

TOELICHTINGEN.

- a. Deze opgave is in den sterktestaat van het Kol. Verslag minder juist opgegeven. De in punt *cc* (zie rubriek „Aanmerkingen”) opgegeven 5 adjudanten-onderofficier-kwartiermeester, d.d. als officier, zijn in deze kolom *niet* opgenomen. Evenzoo komen de apothekers-bedienden, die officiersplaatsen vervulden, in den sterktestaat *niet* voor (zie Kol. Verslag blz. 42 „Aanvulling van het korps officieren”).
- b. De zelfde opmerkingen als sub *a*. Zie sterktestaat punt *dd* en het Kol. Verslag (zie halve bladz. 100).
- c. Als voren sub *a* en *b*. Zie sterktestaat punt *cc* en Kol. Verslag (zie halve bladzijde 112).

laatste drie jaren, twee O.-I. offⁿ. van gezondheid bij die landmacht zijn gedetacheerd geworden; en zulks, niettegenstaande gedurende die jaren bij het O.-I. leger, een overgroot aantal offⁿ. van gezondheid *minder* aanwezig was, dan de „geldende” formatie vorderde. Althans wij lezen in het Kol. Verslag van 1903, in Hoofdstuk D, § 1, de halve blz. 113, regel 29:

„In dezen *ongunstigen* toestand” (van het korps O.-I. offⁿ. van gezondheid) „is getracht verbetering te brengen, door in Indië particuliere „geneesheeren als officier van gezondheid aan te stellen. De daartoe in „de dagbladen gestelde oproepingen bleven echter *zonder* resultaat. „Inmiddels zijn h. t. l. pogingen in het werk gesteld om, door de uitzending van Ned. artsen, als tijdelijke offⁿ. van gezondheid, in de *behoefte* „te voorzien, en toen bleek, dat ook langs dezen weg het verlangde „aantal mil. geneeskundigen *niet spoedig genoeg* beschikbaar kwam, is „nader getracht eenige Duitsche en Oostenrijksche artsen op denzelfden „voet tijdelijk aan den Ind. dienst te verbinden.”

C. Het Oost-Indisch officierskorps.

De sterkte, waaraan het O.-I. leger (dus ook dat officierskorps) moet voldoen, wordt *ieder* jaar opnieuw vastgesteld.

Wat het officierskorps betreft, blijkt die sterkte over de laatst verlopen *tien* jaren uit het volgend statistisch overzicht, dat samengesteld is uit de Koloniale Verslagen (zie Tabel IV hiernaast).

Algemeene opmerkingen omtrent het Oost-Indisch officierskorps.

Tabel IV.

Wekt het reeds eenige bevreemding, dat de formatiecijfers van een leger, zooals het O.-I. — dat ten allen tijde in *slag-* en *strijdvaardigen* toestand moet worden gehouden — *ieder jaar* kunnen veranderen (en ook in de „geldende” formatie *ieder jaar* zijn gewijzigd; zie de kolommen 6 en 7), nog *zonderling*er klinkt het te vernemen, dat voor een dusdanig leger *te gelijk twee* soorten van formatiën bestaan, n.l. de „normale” en de tegenwoordig „geldende” formatie. De voorgeschreven cijfers dier formatiën verschillen soms zeer aanzienlijk van elkander (zie o. a. op ultimo 1897, de kolommen 4 en 7, alwaar de „normale” formatie 98 offⁿ. *minder* vergt, dan de „geldende”).

In het rapport der Staatscommissie ¹⁾ vinden wij omtrent deze quaestie o. m. het volgende vermeld (zie Hoofdstuk I, Bijlage D, blz. 20, regel 2 v. o.):

„Zooals de Commissie mag aannemen, als bekend bij den lezer dezer „memorie, gelden thans voor het leger in Ned.-Indië *twee* formatiën, „respectievelijk bekend als de „normale” en de „tegenwoordige”. De „eerstbedoelde, bij Kon. besluit vastgesteld, „bevat de cijfers van het-

¹⁾ Benoemd bij Kon. besluit van 21 October 1898, N°. 15. In die Commissie had zitting de Chef der Afdeling C. „Militaire zaken” van het Departement van Koloniën.

„geen de Regeering *blijvend* noodig en bereikbaar acht”. Hierop volgt eene noot, luidende :

„Op deze cijfers steunt dus (?) de jaarlijksche oorlogsbegrooting . . . enz.”

Het is ons niet recht duidelijk, hoe het mogelijk is, dat deze, aangenomen, grondslag, bij de becijferingen der O.-I. oorlogsbegrooting een — zelfs bij benadering — *correct* bedrag kan opleveren. Immers, op ultimo 1896 o. a., eischte de „normale” formatie 12 offⁿ. *minder* dan het aantal offⁿ., dat werkelijk bij het O.-I. leger was ingedeeld. Op ultimo 1900 daarentegen bedroeg eerstbedoeld cijfer 122 offⁿ. *meer* dan het aanwezig aantal offⁿ., dat toen in O.-I. dienst deed (vergelijk de kolommen 4 en 9). Het genoemd Staatsrapport luidt dan verder:

„Maar de ervaring heeft geleerd, dat zich in het uitgestrekt gebied „van Ned. Indië telkens — soms zelfs vrij plotseling — omstandigheden „voordoën, die het der Regeering ten plicht maken om, *zoodra mogelijk*, „het effectief van het leger en niet het minst van het officierskorps op „te voeren, *ver boven de cijfers der hooger genoemde „normale” for-* „matie. ¹⁾ Deze cijfers worden dan tijdelijk door den Gouv.-Gen. van „Ned.-Indië, hetzij krachtens Kon. machtiging of wel onder nadere goed- „keuring der Kroon, gewijzigd, en zóó ontstaan nieuwe formatiecijfers, „aan de eischen *van het oogenblik* voldoende, die de „tegenwoordige” „formatie van het leger aangeven.” (Deze cursiveeringen zijn van de S. C.) ²⁾

Kan hetgeen hier te verstaan wordt gegeven, n.l. dat de cijfers van de „tegenwoordige” formatie afhankelijk worden gesteld van den toestand *van het oogenblik* (even als de S. C., cursiveeren wij deze woorden), wel worden beschouwd als te steunen op *gezonde, degelijke* beginselen? Immers, zou het O.-I. leger nog aan zijne taak kunnen beantwoorden, d. w. z. die taak behoorlijk kunnen vervullen, wanneer het, na vele achtereenvolgende jaren van ongestoorde rust, zou zijn teruggebracht tot de *allerkleinste* numerieke sterkte, en het dan plotseling — door onverwacht opkomend oorlogsgevaar — wordt bedreigd?

Men vergeete niet, dat het *kleine* en — op militair gebied — *zwakke* Ned., op 35 à 40 zeedagen reis van O.-I. is verwijderd. Dat ons Rijk daarenboven *geen* Marine bezit — onder de hier aangenomen omstandigheden —, die in staat kan worden geacht om transportschepen — met aanvullings- en versterkingstroepen aan boord — met succes naar O.-I. te convoyeeren, aangenomen, dat zoodanige offⁿ. en troepen alsdan in Ned. beschikbaar zouden zijn.

¹⁾ Wij vragen ons af: Waar moeten die *ver boven de „normale”* formatie op te voeren O.-I offⁿ. *zoodra mogelijk* gevonden worden? Reeds op ultimo 1899 konden 194 (zie kolom 10) en over het, in de tabel IV, behandeld tijdvak 1893 t/m 1902, gemiddeld per jaar 119.3 (zie kolom 10) officiersplaatsen *niet* door offⁿ. worden bezet, niettegenstaande in genoemd jaar en in gemeld tijdvak respectievelijk 65 en gemiddeld 71,2 Ned. offⁿ. reeds het *incompleteet* aan O.-I. offⁿ. hielpen *vermindere*n (zie kolom 11).

²⁾ S. C. = Staatscommissie.

Ware het dan niet plicht geweest — van het tijdvak af, toen men nog steeds kon beschikken over een overgroot aantal adspiranten-cadet, dat aan het gevorderde toelatingsexamen voldeed, (zie ons hoofdartikel in het „Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage” van 8 October 1896, N°. 238) — om te zorgen, dat *ten minste* het officierskader in O.-I. — *de hartader van elk leger* — zoo compleet mogelijk bleef (zie kolom 13)?

Kan het dan verantwoord zijn — alleen ter wille van eene snellere promotie ¹⁾ in het O.-I. officierskorps — dat, gedurende dien tijd, dat (in O.-I. dienstdoende) korps op stelselmatige wijze *in* compleet werd gehouden?

Kolommen 7, 12 en 13.

Zooals in kolom 12 is aangegeven, bedroeg het dienstdoende O.-I. officierskader in de jaren 1893 t/m 1902 gemiddeld 1244,2 O.-I. offⁿ., terwijl uit kolom 7 blijkt, dat de „geldende” formatie er gemiddeld 1434,7 eischt. ²⁾ Alzoo gemiddeld $1434,7 - 1244,2 = 190,5$ *minder* dan de „geldende” formatie voorschrijft (zie kolom 13).

Dit mankeerend aantal O.-I. offⁿ. betrof bijna uitsluitend den *luitenant*srang (zie de graphische voorstelling A I, door de S. C. aan haar rapport toegevoegd).

In *geen enkel* jaar, heeft deze categorie van O.-I. offⁿ., n.l. de *luitenant*s, zelfs op *lange na niet*, het door de „geldende” of zelfs het door de „normale” formatie geëischte aantal *kunnen* bereiken. (Let wel, dat de S. C. in de graphische voorstelling onder deze soort offⁿ. tevens de *onderluitenant*s heeft opgenomen.)

In den *kapiteins*rang kwamen slechts *enkele* jaren voor, waarin het voorgeschreven aantal kapiteins niet kon worden aangevuld; en dan nog waren dit betrekkelijk *geringe* verschillen. In 7 onderscheidene jaren daarentegen bedroeg het aantal kapiteins een *gelijk* of zelfs een *hooger* cijfer dan de „geldende” formatie aangeeft.

In 13 van de 18 opgegeven hoeveelheden opper- en hoofdoffⁿ. (de S. C. heeft deze categorieën offⁿ. te zamen gevoegd) bedroeg dit aantal een *gelijk* of zelfs een *hooger* getal dan dat der „geldende” formatie. Het te *kort* aan deze soort offⁿ. kwam slechts *vijf* malen voor, te weten: *driemaal één* officier, en *éénmaal twee* en *drie* offⁿ.

Uit het overgroot gebrek aan luitenanten zal men gemakkelijk kunnen

¹⁾ Dat „*tooverwoord*” in Indië, zooals de O.-I. Kolonel PENNING NIEUWLAND zich uitlaat (zie rapport der S. C., Hoofdstuk I, Bijlage A, blz. 28, alinea 5).

²⁾ Volgens het nog vigeerend artikel 3, van het Kon. besluit van 18 Aug^o. 1871, N°. 10 (Ind. Staatsblad N°. 176), *mag* slechts een *gelijk* aantal offⁿ. van het Ned. en O.-I. leger over en weêr worden gedetacheerd. Sedert 1893 is echter *geen enkel* O.-I. officier meer bij een der Ned. *korpsen* of *dienstvakken* gedetacheerd geworden. De gemiddeld 71,2 gedetacheerde Ned. offⁿ. (zie kolom 11) hadden dus eigenlijk — volgens dat Kon. besluit — gedurende 1893 t/m 1902 *niet* naar O.-I. *mogen* worden gezonden.

afleiden, dat de promotie ¹⁾ van het O.-I. officierskorps, daardoor zeer aanzienlijk werd bevorderd, m. a. w. dat *alle* hogere rangen in *kortere* tijd werden verkregen, dan het geval zou zijn geweest, bij een *voltallig* O.-I. luitenants-officierskorps.

Kolom 14.

Alhoewel het Besluit, verleende de bevoegdheid om onderluitenanten aan te stellen, reeds in het Ind. Staatsblad van 1893 verscheen, werd deze maatregel eerst in 1896 toegepast. ²⁾

Verder kan uit deze kolom worden geconstateerd, dat, *tot op heden*, het aantal van *honderd* onderluitenanten, *nooit* is kunnen worden bereikt. De oorzaken hiervan moeten hoofdzakelijk worden toegeschreven:

1°. aan het groot *incompleteet* van het minder gegradueerd kader, dat bij het O.-I. leger wordt aangetroffen (zie Ind. Mil. Tijdschrift 1902, Deel II, blz. 1. Een uittreksel van dat opstel is opgenomen in onze brochure „Quo Vadis” op blz. 8, alinea 2 v. o.); en

2°. aan het gering aantal O.-I. onderofficieren, dat aan de gestelde eischen kon voldoen.

In „Quo Vadis” werd opgemerkt (zie blz. 8, laatste alinea): „dat door de creatie van dezen nieuwen graad, het ontzaglijk *incompleteet* aan minder gegradueerd kader in O.-I. nog aanmerkelijk is toegenomen”.

Welke waarde de O.-I. Kolonel van den Gen.-staf W. C. NIEUWENHUIJZEN, de O.-I. majoor G. NIJPELS, en de Java-Bode (om geen verdere schrijvers te noemen) hechten aan de hier genoemde onderluitenanten, kan men vinden in ons opstel van „De(n) Ind. Gids” 1904, op blz. 240, alinea 3 v. o.

Op grond van hetgeen is vermeld in de stukken, waarnaar boven werd verwezen, mag gevraagd worden:

Kan het nieuw bedacht instituut der onderluitenanten wel worden beschouwd, als de *weerkracht* van het O.-I. leger te hebben *verhoogd*?

Kolommen 15 en 16.

Het gezamenlijk aantal onderofficieren dd. als officier, van deze kolommen (dus *zonder* de onderluitenanten), bedroeg gemiddeld 39,5 onderoffⁿ., of gemiddeld 22,6 *meer* dan de „geldende” formatie toelaat (gemiddeld 16,9; zie kolom 8). Ook deze onderoffⁿ. *vermindere*n het benooidigd aantal minder gegradueerd kader, dat bij het O.-I. leger dienst moet doen.

¹⁾ Zie noot 1 op blz. 739.

²⁾ § 59 van het Ind. Staatsblad 1893, N°. 91, luidt: „De Gouv-Gen. van Ned. Indië is bevoegd honderd 2de luitenantsplaatsen, overeenkomstig nader te „stellen regelen” (examen, enz.) „te doen vervullen door adjudanten-onderofficier dd. offⁿ., die als zoodanig eene vaste aanstelling verkrijgen als onderluitenanten” (zie hieromtrent onze beschouwingen in den Ind. Gids 1904, blz. 237, alinea 1 vgg.).

Kolom 17.

Deze kolom geeft aan, dat er bij het O.-I. leger gemiddeld 80,3 O.-I. onderoffⁿ. zijn, die diensten presteerden, welke in werkelijkheid voor offⁿ. waren bestemd. Dit gezamenlijk aantal kon het *onbezet gebleven* aantal officiersplaatsen *niet* aanvullen, zelfs *op verre na niet* (zie de kolommen 10 en 13).

Wanneer nu nog in aanmerking wordt genomen, dat noch de onderluitnants, noch de overige O.-I. onderofficieren, die als dd. officieren optreden, *alle* diensten kunnen vervullen, die van offⁿ. worden gevorderd, dan vermeenen wij recht te hebben om te betwijfelen: of de invoering van deze categorie O.-I. onderoffⁿ. — eene invoering, welke een noodwendig gevolg is, en van het op stelselmatige wijze *incompleet* houden van het O.-I. *luitnantskorps*, en van het *gescheiden* officierskaderstelsel (dat gemiddeld 306 offⁿ. *sterker* is dan ons fusiekorps; zie blz. 743 hieronder) — wel eene *gelukkige* innovatie is geweest?

Een leger, zooals het O.-I. — dat voortdurend *slag- en strijdvaardig* dient te zijn — moet n. w. v. in de allereerste plaats voorzien zijn van een, zooveel mogelijk, *voltallig* officierskader. Deze stelling zal wel *geen* betoog behoeven. Aan haren eisch zal kunnen worden voldaan door de invoering van ons voorgesteld officiers-*fusi*estelsel. Wij zullen trachten dit laatste straks duidelijk te maken.

Kolommen 18 tot en met 22.

Het vigeerend *gescheiden* officierskaderstelsel brengt mede, dat het O.-I. officierskorps wordt verdeeld in een *actief dienend*- en in een *boven de formatie* gevoerd korps. De tot de laatste categorie behorende O.-I. offⁿ. kunnen in ons fusiestelsel *niet meer voorkomen*.

Officiersverloven en officiersdetacheeringen naar Ned. komen alsdan te *vervallen*, omdat — in dat stelsel — het gevorderd achtereenvolgend verblijf in de Koloniën (*vijf* jaar voor *subalterne*- en *drie* jaar voor *opper-* en *hoofdofficieren*) te *kort* is.

De op *non-activiteitstelling* kan niet meer plaats hebben, omdat *geen* officier uit Ned. alsdan naar de Koloniën zal worden gedirigeerd, wanneer zijne detacheeringsplaats aldaar niet *vacant* is, enz. enz.

Kolom 23.

Deze kolom bevat de totalen van de cijfers, die in de vorige *vijf* kolommen zijn vermeld. Die hoeveelheden vormen echter de uitkomst van een *geheel onvoltallig gescheiden* officierskaderstelsel (vergelijk de kolommen 7 en 12). Indien dat officierskorps — gedurende de opgegeven jaren — aan de „geldende” formatie had beantwoord, dan zouden die totalen *hooger* zijn geweest; althans zou dit zeker het geval zijn geweest met de cijfers, die in de kolommen 18 en 19 voorkomen.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat o. a. het aantal O.-I. officieren-verlofgangers moet *vermeerderen*, wanneer het getal in de Koloniën

ingedeelde O.-I. offⁿ. *grooter* wordt. Zoo ook zal de kans van op non-activiteit te moeten worden gevoerd, voor de van verlof en van detachering terugkeerende O.-I. offⁿ. en voor hen, die nieuw bij dat leger worden geplaatst, *verhoogen*, naarmate het in O.-I. dienend officierspersoneel *meer compleet* zal zijn.

De beide hier besproken categorieën van offⁿ. bedroegen, in het 10-jarig tijdvak, behandeld in Tabel IV, gemiddeld $198,6 + 3,6 = 202,2$ offⁿ. (zie de kolommen 18 en 19). Zoo echter het O.-I. officierskorps aan de „geldende” formatie had voldaan, d. w. z. uit gemiddeld 190,5 offⁿ. meer had bestaan (zie kolom 13), dan zou het aantal O.-I. offⁿ.-verlofgangers *plus* de op non-activiteit gevoerde O.-I. offⁿ. — berekend naar de zelfde verhouding — met gemiddeld 29,2 offⁿ. zijn *vermeerderd*.¹⁾ Daardoor zou alsdan het aantal *boven* de formatie gestelde O.-I. offⁿ. zijn *gestegen* tot: gemiddeld $276,1$ (zie kolom 23) + $29,2 = 305,3$ O.-I. offⁿ.

Het gezamenlijk O.-I. officierskorps, dat beantwoord had aan de eischen van de „geldende” formatie, zou alzoo — in het tijdvak 1893 tot en met 1902 — zijn samengesteld geweest uit gemiddeld: $1434,7$ (zie kolom 7) + $276,1$ (zie kolom 23) + $29,2$ (zie noot 1, de gevonden waarde van x) = 1740 O.-I. officieren.

D. Het samengesmolten officierskorps.

Indien sedert het jaar 1893 onze verschillende officierskaders tot *een enkel* officierskorps waren gefusioneerd geweest, en reeds van toen af in den *normalen*, d. w. z. in een *voltalligen* toestand hadden verkeerd, dan zou de gemiddelde sterkte van dat korps — gedurende 1893 tot en met 1902 — hebben bestaan uit:

In Nederland (zie Tabel I) 2081 offⁿ.

In West-Indië (zie Hoofdstuk B hiervoren. 31 „

In Oost-Indië (zie Tabel IV, kolom 7) . . . 1434 „

Te zamen . . . 3546 officieren.

In het *gescheiden* officierskaderstelsel hadden die officierskorpsen — in den *completeen* toestand verkeerende — hebben moeten tellen gemiddeld:

¹⁾ In genoemd tijdvak bestond het gezamenlijk O.-I. officierskorps uit gemiddeld 1244,2 officieren, die *in* de formatie waren begrepen (zie kolom 12), en uit gemiddeld 276,1 officieren, die *boven* de formatie waren gevoerd (zie kolom 23); te zamen alzoo uit gemiddeld 1520,3 O.-I. officieren. Hieronder zijn dus begrepen de 202,2 O.-I. officieren en met verlof afwezig, en op non-activiteit gesteld. Hoeveel O.-I. officieren *meer* tot deze genoemde categorieën van officieren zouden hebben behoord, indien bedoeld officierskorps aan de „geldende” formatie had beantwoord, d. w. z. gemiddeld 190,5 officieren *sterker* was geweest (zie kolom 13), kan gevonden worden door de volgende vergelijking: $1520,3 : 190,5 + x$ (verlofgangers en op non-activiteit gestelde offⁿ.) = $202,2 : x$.
 $x = 29,2$ O.-I. offⁿ. *meer* met verlof en op non-activiteit.

In Nederland (zie Tabel I)	2081 off ⁿ .
In West-Indië (zie Hoofdstuk B)	31 „
In Oost-Indië (zie Hoofdstuk C, de laatste alinea) 1740 „	„

Te zamen . . . 3852 officieren.

Alzoo 3852—3546 = 306 offⁿ. *minder* in ons fusiestelsel.

Uit de vorenstaande becijfering blijkt, dat, zoo ons fusiestelsel tusschen de jaren 1893 t/m 1902 reeds in den *normalen* toestand had verkeerd, alsdan zoodanig fusiekorps *geheel voltallig* had kunnen worden gehouden, ja, zelfs met 306 offⁿ. *minder*, dan voor het *gescheiden* officierskaderstelsel benoodigd wordt geoordeeld. Onder deze 306 telt men offⁿ. van *alle* rangen, o. a. gemiddeld 305 O.-I. offⁿ. (zie Hoofdstuk C, de voorlaatste alinea), die *boven* de formatie zijn gevoerd en in ons fusiestelsel *niet meer kunnen* voorkomen (zie onze „Opmerkingen” omtrent de kolommen 18 t/m 22 van Tabel IV).

Gaat men nu na, hoeveel Rijksbesparingen — o. m. aan opleidingskosten, aan uitrustingsgratificatiën, aan traktementen, aan minder *talrijke* pensioenen, enz., enz. — moeten voortvloeien uit de omstandigheid, dat het *fusie*-officierskorps 306 offⁿ. *minder* zal tellen dan het *gescheiden* officierskorps; en houdt men tevens in het oog, dat door de *geringere* getalsterkte van ons *fusie*korps, ook het *compleet* houden van dat korps *gemakkelijker* zal kunnen plaats hebben, dan voor het 306 *sterkere* *gescheiden* officierskorps, dan vermeenen wij, dat de vragen gewettigd zijn :

Mogen zulke belangrijke *verbeteringen*, die in den toestand van de tegenwoordige officierskorpsen kunnen worden aangebracht, nog langer worden *uitgesteld*? en

Is het wel *verantwoord*, dat aan den Staat nog langer de *zware* financiële lasten worden *opgelegd*, gevorderd door zulke aanzienlijke *onnoodige* uitgaven?

Algemeene opmerkingen omtrent het samengesmolten officierskorps.

Niettegenstaande het *fusie*vraagstuk reeds sedert het jaar 1836 op de O.-I. agenda voorkomt (zie R. d. S. C. ¹⁾), Hoofdstuk I, Bijlage A, blz. 3, alinea 1); niettegenstaande — sedert het jaar 1895 — de leden der Staten-Generaal, in bijna *ieder* hunner Voorloopige Verslagen, aan de Regeering de vraag stelden: in welk stadium die *fusie*quaestie verkeerde (waarop steeds een ontwijkend antwoord volgde); niettegenstaande eene S. C., sedert 15 Juni 1901, omtrent deze samensmelting reeds haar rapport heeft ingediend (onmiddellijk na de verschijning van dat rapport, werden — zoowel in Ned. als in O.-I. — tegen tal van voorstellen dier Commissie ernstige protesten uitgebracht); niettegenstaande dat alles, wacht dat belangrijk militaire vraagstuk — waarbij het Staatsbelang zoo zeer is betrokken — nog steeds op eene eindbeslissing.

¹⁾ R. d. S. C. = Rapport der Staatscommissie.

Onder de eerste ontwerpers van het fusiedenbeeld behoorde Neerlands held van Quatre-Bras, Z. M. Koning Willem II.

Het kan *geen* bevreemding wekken, dat het — aan den Luitenant-Generaal B^{ox}. DE KOCK in 1842 — gevraagd advies — of eene fusie van de beide legers *gewenscht* en *mogelijk* was — *ongunstig* luidde.

Om dit duidelijk te maken, moeten wij er, in de eerste plaats, op wijzen, dat het toen *niet* betrof: eene samensmelting der beide *officiers-korpsen*, maar van de beide *legers*; en, in de tweede plaats, dat er *toen*, tal en tal van bezwaren tegen eene zoodanige fusie bestonden, die nu *geheel*, althans *grootendeels*, zijn verdwenen. Men denke slechts: aan den tijd, die *toen* werd, en *nu* wordt gevorderd, om personen of benoedigdheden naar of van O.-I. over te brengen (*toen* plm. vier maanden en *nu* nog *geen* veertig dagen); aan den tijd, die *toen* werd, en *nu* wordt vereischt, om antwoord te ontvangen op eene *dringende* inlichting uit O.-I. of uit Ned. (*toen* minstens *twee-derde* jaar en *nu* — per telegraaf — slechts *enkele uren*); enz., enz.

Daarenboven, wanneer men het R. d. S. C., n.l. „Het historisch overzicht”, ernstig bestudeert, dan zal men gemakkelijk kunnen constateeren, dat de daar vermelde bezwaren *niet* kunnen gelden voor een *fusiestelsel*, zooals door ons is voorgesteld. Die bedenkingen, welke hoofdzakelijk de bevorderingsquaestie betroffen ¹⁾, golden voornamelijk overwegingen, die betrekking hadden op twee *legers*, welke grootendeels *toch* geheel van elkander *gescheiden bleven*, en waarbij de bevordering in de hoogere rangen desniettemin in beide legers *gelijkelijk* zou rouleeren.

Omtrent de *wenschelijkheid* van eene *samensmelting*, laten de rapporten van de Generaals GRAAF VAN DEN BOSCH, BARON VAN GEEN en H. J. J. L. RIDDER DE STUERS, *niet den minsten twijfel*. Dezen hoogen mil. autoriteiten werd — evenals BARON DE KOCK — verzocht, ook *hun* oordeel uit te spreken, omtrent het denkbeeld: om de beide *legers* te fusionneeren.

Dat er, ten opzichte der *wenschelijkheid* van eene zoodanige fusie, bij deze Generaals hoegenaamd *geen twijfel* bestond, valt af te leiden uit het vermelde op blz. 4, van bedoeld „Historisch overzicht”, alwaar staat opgeteekend:

„Uit hunne, nog in hetzelfde jaar (1842) uitgebrachte rapporten blijkt, „dat zij de bedoelde vereeniging *zeer wenschelijk achtten*, doch dat ver- „schillende bezwaren” (even als wij hiervoren hebben doen opmerken) „eene *geheele* uitvoering er van in den weg stonden.”

Zulks was ook het geval met verscheidene andere, in dat „Historisch overzicht”, genoemde O.-I. militaire autoriteiten, die over deze quaestie hun gevoelen moesten kenbaar maken.

Volgt uit het vorenstaande niet duidelijk: dat — destijds — alle, althans verreweg de *meeste* O.-I. offⁿ., eene zoodanige samensmelting *begeerden*? Het is immers niet aan te nemen, dat al deze militaire autoriteiten — alvorens hunne adviezen uit te brengen — niet te rade

1) Zie noot 1 op blz. 765, hiervoren.

zouden zijn gegaan met de *belangen* en zelfs met de *gevoelens* van hunne ondergeschikten?

Wij worden in die meening versterkt, omdat ook in latere jaren zoo menig ander hooggeplaatst en tot oordeelen alleszins bevoegd O.-I. officier (waaronder zelfs een Luitenant-Generaal, commandant van het O.-I. leger) zoodanig *fusie*-officiersstelsel niet alleen heeft *aanbevolen*, maar ook heeft ontworpen en *voorgesteld* (zie Mil. Spect. 1902, blz. 114, alinea 3 v. o.; en Mil. Spect. 1904, het opstel „Een wederwoord,” blz. 308, alinea 2 v. o.).

Moet het dan geen bevreemding wekken, dat de categorie van offⁿ., die destijds als de *ware aanhangers* van een *fusieden*keeld moesten worden beschouwd, n.l. de O.-I. offⁿ., *nu* behooren tot de *eenige* tegenstanders en bestrijders van dat weder (in 1895) aanhangig gemaakt fusievoorstel, thans uitgaande, *niet* van uit Indië, maar van uit Nederland?

Zwaar, zelfs *zeer zwaar* klinken de woorden der protesten, die tegenwoordig — door een betrekkelijk groot aantal O.-I. offⁿ. — tegen het door ons aanbevolen *fusiestelsel* worden ingebracht. Doch *licht*, ja *bijzonder licht* wegen de motieven, waarop die — alles doodende — bedenkingen steunen.

Die bezwaren berusten n.l. *enkel en alleen* op geheel *persoonlijke* vermoedens en inzichten van die O.-I. offⁿ.

Zoo hebben, niet lang geleden, een gepensionneerd O.-I. Kolonel en een in het vorig jaar benoemd O.-I. Majoor de stelling verkondigd, dat volgens hunne vaste *persoonlijke* overtuiging:

„het als eene onmogelijkheid moet worden beschouwd om offⁿ. te kweeken, „die te gelijk geschikt zouden zijn voor de diensten in beide legers.”

Hoogst eigenaardig is de wijze, waarop deze *beide* O.-I. offⁿ. hunne hier genoemde stelling verdedigden. Beiden *begonnen* dat betoog met de *gelijkluidende* verklaring:

„Dat de” (dus *alle*) „Ned. offⁿ., die bij het Ind. leger werden gedetacheerd, over het *algemeen*” (deze cursiveering is van den O.-I. Kolonel) „daar *zeer goede diensten hebben bewezen* en *velen ook te velde hebben uitgemunt*” (de laatste cursiveeringen zijn van ons).

Indien deze openlijke erkenning werkelijk op *juiste* en *onwederlegbare* gegevens berust, dan vragen wij: wat blijft er dan nog over van de door *hen* vooropgestelde stelling?

Immers het staat vast — en zulks mag niet uit het oog worden verloren —, dat juist de hier bedoelde, in O.-I. *gedetacheerde* Ned. offⁿ., *geen van allen* vooraf waren opgeleid voor den O. I. dienst; *geen van allen* van te voren noch op de hoogte waren van de Ind. talen, noch eene bepaalde opleiding hadden ontvangen in de land- en volkenkunde enz., enz. van Indië; hetgeen daarentegen in een *fusiestelsel* — men vergeete dat niet — *wel* het geval zal zijn.

Duidelijk is ons de redeneering van den oud-Kolonel niet, want terwijl naar zijne meening *de niet* speciaal opgeleide *gedetacheerde* Ned. offⁿ. bij het Ind. leger *zeer goede diensten* hebben bewezen en *velen*

ook te velde hebben *uitgemunt*, zou het *onmogelijk* zijn om *fusie-offⁿ*. op te leiden op zoodanige wijze, dat zij *geschikt* zouden zijn voor beide legers; en terwijl *geenszins* door dien oud-officier is *bewezen*, dat thans *alle* O.-I. offⁿ. — zonder uitzondering — voor den *Ind.* dienst *voldoen* (eene onbeantwoord gebleven vraag, die wij in den *Ind. Gids* 1904 stelden op blz. 242, alinea 4, naar aanleiding van de hiervolgende conclusie van dien hoofdofficier), wordt door hem gezegd, dat het niet aangaat te concludeeren: „dat *alle* fusie-offⁿ. in *Ind.* dienst goed zullen voldoen” (zie *Ind. Gids* 1903, blz. 1689, alinea 4 v. o.). Alsof, *alleen* voor het *fusiestelsel*, de eisch zou *mogen* worden gesteld, dat zonder uitzondering *elk* officier in *alle* opzichten geschikt zou moeten zijn voor dien dienst.

Terwijl de practische bruikbaarheid van de tot dusver *gedetacheerde* Ned. offⁿ. is moeten worden *erkend*, schrijft en herhaalt deze O.-I. Kolonel toch:

„De zoo verschillende samenstelling van beide legers (militie en vrij-
„willigers, Nederlanders en inlandsche troepen), hun verschillende
„werkkring en verpleging en ten deele ook verschillende bewapening
„en uitrusting, *maken het niet mogelijk*, dat offⁿ. bij beide legers *even*
„goed zouden kunnen dienen.”

Dit laatste zou een schijn van *waarheid* bevatten, indien de practische bruikbaarheid van de *gedetacheerde* Ned. offⁿ. ware *ontkend*. Nu het omgekeerde het geval is, kan aan het door den Kolonel aangevoerde *geen* waarde worden gehecht als argument *tegen de fusie*. Het schijnt ons eene phrase toe, strijdende met zijn eigen premisse.

Daar de *gedetacheerden* der pl. m. laatste halve eeuw slechts de *subalterne* rangen omvatten, moest, naar het schijnt, een ander argument dienst doen, — door de *hoogere* rangen er bij te halen. Althans ons wordt tegengevoerd:

„Voor al in de *hoogere* rangen zoude de mindere bruikbaarheid van
„het *amphibie* al spoedig blijken, niet het minst bij de speciale wapens
„en diensten. Een hoofdofficier — zelfs een kapitein — van den gene-
„ralen staf” (en van alle mogelijke wapens en dienstvakken)
„zoude o. i. geruimen tijd noodig hebben na zijne indeeling bij het Ned.
„of *Ind.* leger, alvorens daar even geschikt te zijn als zijne ranggenoo-
„ten, reeds bij die legers dienende, en menigeen zoude wellicht zulks
„nimmer worden.”

Wat de *subalterne* offⁿ. betreft, zij door ons verwezen naar het hooger aangevoerde, en omtrent de *hoogere* rangen mag worden gewezen op de ondervinding, opgedaan gedurende het tijdvak, toen niet alleen Ned. maar ook Belgische opper- en hoofdoffⁿ. in O.-I. werden in dienst gesteld.

Wanneer Z.H.E.G. het O.-I. *Krijgsgeschiedenisboek* had geraadpleegd, dan zou hij bemerkt hebben, dat de namen van de *meeste* dezer categorie van offⁿ. met *gulden letters* de bladzijden van dat boek versieren.

Het vorenstaande strekke tevens als antwoord op de beschouwingen, door *beide* bedoelde O.-I. offⁿ. gegeven, omtrent eene *tweede* door hen verkondigde stelling, luidende:

„Dat voor hogere rangen in het Ind. leger worden vereischt offⁿ., die hun geheele carrière of althans verreweg het grootste gedeelte daarvan, in dienst van dat leger volbrengen.”

Het zij ons overigens veroorloofd hieraan toe te voegen, dat de *persoonlijke* meening van deze beide O.-I. offⁿ., omtrent de hier vermelde *tweede* stelling, *hemelsbreed* verschilt met die, welke door den Luitenant-Generaal, Minister van Staat, commandant van het leger en de Ind. troepen, BARON DE KOCK werd gegeven. Althans uit het R. d. S. C. blijkt (zie Hoofdstuk I, Bijlage A, blz. 4, regel 22 v. o.), dat deze legercommandant — al verwierp hij de fusie van de beide legers — omtrent de *hoofdoffⁿ.* van het Ned. en van het Ind. leger van oordeel was, dat men ze — de *hoofdoffⁿ.* van gelijken rang — *kan doen rouleeren*.

Vele bestrijders van ons fusiéstelsel beweren nog:

„Dat bedoeld stelsel het aantal adspiranten-cadet zal doen *vermindere*n.”

Ook deze stelling berust enkel en alleen op geheel *persoonlijke* inzichten en op *persoonlijke* vaste overtuigingen van deze anti-fusianen. Motieven voor die „inzichten” en „overtuigingen” worden niet aangevoerd.

De gronden, waarom wij vermoeden, dat het opgegeven bezwaar hoegenaamd niet opgaat, steunen hoofdzakelijk op het volgende:

Zooals uit Tabel III is op te maken, is de toeloop van adspiranten-cadet naar onze onderwijs-inrichtingen in de laatste jaren — dus vóór de invoering van ons fusiéstelsel — steeds achteruitgaande.

De Regeering — eenige jaren geleden omtrent de oorzaken ervan ondervraagd — schreef zulks voornamelijk toe: *a.* aan de *slechte* bezoldiging, vooral in de lagere officiersrang; *b.* aan de *geringe* vooruitzichten; en *c.* aan de *onvoldoende* pensioenen in de toekomst.

Aan het bezwaar sub *a.* is reeds — op bescheiden wijze — te gemoet gekomen door de nieuwe bevorderingswet van 1902 en de laatste traktementsregeling bij Kon. besluit van 16 Maart 1904, N°. 7.

In de toekomst moet ook het bezwaar sub *b.* zeer aanzienlijk *vermindere*n. Niet alleen door de uitbreiding, die het leger alsdan zal hebben ondergaan (zie onze opmerkingen op Tabel II, sub 2^a), maar ook omdat, te gelijk met die uitbreiding, zal zijn tot stand gebracht: eene *betere* en *meer gunstige* verhouding tusschen het aantal plaatsen voor den luitenant-rang en voor de hogere officiersrang (twee in plaats van drie luitenanten per compagnie; terwijl het aantal opper- en hoofdoffⁿ., alsmede het aantal kapiteins, — volgens de nieuwe organisatie — niet onbelangrijk is *vermeerderd*). Daarenboven moeten wij er op wijzen, dat bij eene eventueele invoering van ons fusiéstelsel, vooral door de *meerdere* mutatiën, die alsdan in dat officierskorps zullen voorkomen — zooals uit het Marine-officierskorps blijkt —, de hier bedoelde *betere* vooruitzichten voor de offⁿ., nog *meer* zullen toenemen. En ook de nieuwe pensioenwet (waardoor tal van offⁿ., vroeger dan tot nog toe, den militairen dienst *kunnen* en *moeten* verlaten) zal — zoo-

dra zij ten volle haren invloed zal hebben doen gevoelen — eene *beduidende* verbetering aanbrengen in de vooruitzichten van de overgebleven offⁿ.

In ons *fusi*estelsel zal ook het sub c. aangevoerde bezwaar worden opgeheven. De officierspensioenen — zelfs, op zeer enkele uitzonderingen na, ook de Ind. (zie onze brochure van 1895, blz. 23, Tabel c) — zullen, wegens de verhooging der pensioenen met f 75 voor ieder jaar in de tropen doorgebracht, alsdan aanmerkelijk *hooger* zijn dan thans.

Wij zien uit het vorenstaande, dat zoo ons *fusi*estelsel wordt ingevoerd, *alle* bezwaren, waaraan de Regeering den *minderen* toeloop naar onze onderwijsinrichtingen toeschreef, in dat stelsel *geheel*, althans *grootendeels*, zullen *verdwijnen*.

De gronden, waarop de *persoonlijke* inzichten en overtuigingen van onze bestrijders berusten, kunnen dan ook n. o. m. onmogelijk noch op rationeele, noch op aanneembare argumenten steunen.

Doch er zijn nog andere redenen, waarom zich tegenwoordig *minder* adspiranten-cadet aanmelden, o. a. voor den kolonialen dienst.

Vele ouders van adspiranten-officier zien er nu tegen op, aan hunne zoons de vereischte toestemming te verleenen, om zich voor den *kolonialen* dienst te verbinden; en wel, omdat die kinderen alsdan gedurende hunnen *geheel* dienstdtijd (telkens gedurende ten minste *tien* achtereenvolgende jaren) zullen zijn blootgesteld aan de *schadelijke* invloeden van dat verzengende en afmattende tropische klimaat.

Deze overwegende bezwaren der ouders moeten in ons *fusi*estelsel zeer aanmerkelijk *vermindere*n, aangezien het *achtereenvolgend* verblijf in de Koloniën, in *ons* stelsel, slechts gedurende een maximum van *vijf* jaren wordt gevorderd. Telkens na die *vijf* jaren ¹⁾ zullen — neen *moeten* — die kinderen gedurende *vele* jaren ²⁾ h. t. l. in dienst worden gesteld. Daardoor moeten die zoons niet alleen *minder* kans hebben het slachtoffer te worden van dat afmattende klimaat (zie Mil. Spect. 1902, blz. 118, § 6), maar ook zullen zij zich, bij terugkeer in het Moederland, *geheel* kunnen restaureeren gedurende hun langdurig verblijf in Ned., na hunnen betrekkelijk *korten* dienst in de tropen.

Al deze motieven moeten de tegenwoordige bedenkingen der bedoelde ouders dan *vermindere*n.

Dus ook om deze redenen kunnen n. o. m. de *persoonlijke* „vermoedens” van onze tegenstanders *niet opgaan*.

Nog heeft menig O.-I. officier het *persoonlijk* gevoelen geuit:

„Dat de *persoonlijke* belangen der O.-I. offⁿ. door de *samen*smelting der *verschillende* officierskorpsen zullen worden *benadeeld*”.

¹⁾ In de hoofd- en opperofficiersrangen wordt deze termijn tot *drie* jaren teruggebracht.

²⁾ In het *gescheiden* officierskaderstelsel, kunnen zij — na *tien* achtereenvolgende jaren in de tropen te hebben gediend — slechts *één* jaar verlof naar Nederland bekomen.

De *onhoudbaarheid* van deze stelling is niet moeilijk aan te toonen.

Indien de Regeering, na bekomen machtiging, overgaat tot eene geleidelijke invoering van meergenoemd stelsel, dan moeten er, voor onze beide officierskorpsen, twee perioden worden onderscheiden (W.-I. blijft hier buiten beschouwing, omdat aldaar de fusie reeds bestaat). De *eerste* periode omvat den *overgangs-*, de *tweede* den *normalen* toestand, welke *laatste* niet eerder intreedt, dan nadat de *overgangstoestand* is afgelopen. In den *overgangstoestand* zijn de, bij het in werking treden der *eerste fusie*-maatregelen, in dienst zijnde offⁿ. en aspiranten-officier *bevoegd*, doch *niet verplicht*, om tot het *fusie*-korps toe te treden. De *nieuw* benoemden (na het fusie-invoeringstijdstip) zullen *niet meer* tot het specifiek Ned. of O.-I. korps, maar tot het samengesmolten, d. w. z. het *fusiekorps* behooren. Eerst nadat de thans in functie zijnden — voor zoover zij zich *niet* bij het vereenigd korps hebben aangesloten — zullen zijn ontvallen aan het Ned. en aan het Ind. leger, eerst dan treedt de *tweede*, de *blijvende* periode, de *normale* toestand in.

In overeenstemming hiermede en om te voorkomen, dat, bij den *overgangstoestand*, de reeds dienende offⁿ. der beide legers *ook slechts de minste* schade zouden kunnen lijden, is in ons fusie-ontwerp zeer uitdrukkelijk bepaald:

a. dat *geen* reeds *dienend* officier — van welk leger ook — *gedwongen* kan worden, tot bedoeld stelsel toe te treden; en met nadruk is hieraan toegevoegd:

b. dat *ieder* officier, die *niet* tot het bewuste stelsel *geheel vrijwillig* is overgegaan, *ook* gedurende zijn verderen diensttijd, *alle* rechten en voordeelen behoudt, die aan hem — bij zijne benoeming tot officier — in uitzicht zijn gesteld.

Worden deze bepalingen door de Regeering *gesanctionneerd* en tevens *streng* toegepast, dan is het n. o. m. alleszins duidelijk, dat de thans in functie zijnde offⁿ. *niet het minste* nadeel kunnen ondervinden bij eene eventueele invoering van ons stelsel.

Ziet hier — geachte Lezers — de hoofd- en voornaamste bezwaren, die door de anti-fusianen tegen ons stelsel zijn ingebracht.

Aan U wordt vol vertrouwen overgelaten te beslissen, in hoeverre de *persoonlijke* inzichten van deze opposanten van ons *fusiestelsel* mogen leiden tot eene *verwerping* van ons denkbeeld.

E. Overgangsbepalingen naar het fusiestelsel.

Zoodra tot de invoering van ons fusiestelsel mocht worden besloten, zullen de te nemen maatregelen op de volgende wijze kunnen worden geregeld:

1°. Het tijdstip, waarop de samensmelting der officierskorpsen zal aanvangen, dus de *overgangstoestand* (zie hierboven) zal intreden, wordt

voor iederen rang en voor ieder wapen en dienstvak, op *een zelfde* tijdstip, vastgesteld.

2°. De reeds *dienende* offⁿ., die zich vóór dat tijdstip aanmelden om tot zoodanig fusiëstelsel toe te treden, zullen, van den eersten dag af, waarop het stelsel in werking treedt, worden beschouwd als tot het *fusië*korps te behooren.

3°. Van het besluit tot invoering af, moet de candidaat, om als aspirant-officier bij eene der onderwijs-inrichtingen te kunnen worden geplaatst, zich vooraf *verbinden*, om bij zijne benoeming tot officier, zoowel voor den dienst in Ned. als voor dien in de Koloniën beschikbaar te blijven.

4°. Ieder *subaltern fusië*-officier, die vijf ¹⁾, en ieder *fusië*-hoofd- en opperofficier, die *drie* achtereenvolgende jaren in eene der Koloniën heeft gediend, *moet* bij het leger h. t. l. worden teruggeplaatst.

Om *zeer overwegende* redenen kan de hier genoemde termijn door de Regeering worden *verkort* of *verlengd*.

5°. Ter vervanging van de sub 4 bedoelde offⁿ., wordt van uit Ned. een *gelijk* aantal offⁿ. (van den zelfden rang, wapen of dienstvak) ter detachering naar de Koloniën uitgezonden.

6°. Voor eene zoodanige detachering komen het *eerst* in aanmerking: de offⁿ. van iederen rang en van ieder wapen of dienstvak, die achter-eenvolgend: *a.* het *minste* aantal jaren in de Koloniën hebben gediend; en onder deze *b.* in hunnen, op dat oogenblik bekleeden rang, het *laatst* zijn aangesteld, doch tevens voldoen aan de bepaling sub 7 hieronder en, in alle opzichten, *physiek* en *practisch*, geschikt zijn beoordeeld voor den *kolonialen* dienst.

Om *zeer overwegende* redenen kan de detachering van een zoodanig officier door de Regeering worden *vervroegd* of *vertraagd*.

7°. Luitenants, die geen *twee* jaren, en kapiteins en majoors, die geen *vol* jaar in dien rang h. t. l. hebben gediend, alsmede de offⁿ., die reeds als *ongeschikt* voor bevordering zijn beoordeeld, komen voor eene detachering naar de Koloniën *niet* in aanmerking.

8°. Onderlinge vrijwillige *ruiling*, bij terugplaatsing h. t. l., of bij detachering naar de Koloniën, wordt *nimmer* toegestaan.

9°. Alle offⁿ. van onze verschillende officierskorpsen zullen — zoodra tot de invoering van het fusiëstelsel is besloten — naar billijkheid gerangschikt, op een en *de zelfde* ranglijst worden geplaatst.

Redenen, waarop de overgangsbepalingen steunen.

Sub 1°. Om de invoering van het fusiëstelsel op *billijke* en *niet vexatoire* wijze te kunnen doen plaats hebben.

¹⁾ Indien de verhouding tusschen het voorgeschreven aantal dienende offⁿ., in sommige Wapens of dienstvakken van het Ned. en O.-I. leger, zulks *noodzakelijk* maakt, kan het hier opgegeven aantal jaren van *vijf*, tot *drie* worden *verkort* (evenals bij de Marine).

Sub 2° en 3°. Om de geheele invoering van het fusiëstelsel zooveel mogelijk te bespoedigen.

Sub 4°, eerste alinea, 5° en 6°, eerste alinea. Om de maatregelen aan te geven, die — zoowel in het belang van den officier als in dat van den Staat — in acht moeten worden genomen bij de omwisseling van offⁿ. Hierbij moet nog worden aangeteekend, dat de terugkeer uit en het vertrek naar de Koloniën van offⁿ. zal plaats hebben met de eerstkomende scheepsgelegenheid van eene der Ned. stoomvaartmaatschappijen.

Sub 4°, alinea 1. Om den termijn van detachering in de Koloniën standvastig te doen zijn. Deze is door ons op slechts *vijf* jaar vastgesteld (de S. C. stelde voor: zes jaar), niet alleen in het belang van den gezondheidstoestand van de gedetacheerde offⁿ. en hunne gezinnen (zie Mil. Spect. 1902, blz. 118, § 6), maar ook om van de voordeelen, die het fusiëstelsel aanbiedt, zoo menigvuldig mogelijk te kunnen partij trekken. Op het laatste motief steunt ook de bepaling sub 8°.

Sub 4°, alinea 2 en sub 6°, alinea 2. Om te voorzien in zoodanige gevallen, waarbij *uitzonderingsmaatregelen* moeten worden genomen, wegens bijzondere *persoonlijke* of bestaande *Staatsbelangen*.

Sub 6^b. Om zooveel mogelijk te voorkomen — ongeacht de bevoegdheid in punt 6°, alinea 2, gegeven —, dat gedetacheerde offⁿ., gedurende hun koloniale dienstdtijd, in hooger rang worden bevorderd en alzoo (zie sub 7°) naar Ned. zouden moeten terugkeeren.

Sub 7°. Om *geschikter* offⁿ. bij de koloniale troepen in te deelen. Offⁿ., die in de genoemde rangen vooraf h. t. l. hebben gediend, zullen in de Koloniën *beter* en *vollediger* hunne taak kunnen volbrengen. En wat de offⁿ. betreft, die reeds *ongeschikt* voor bevordering zijn beoordeeld, voor hen zou het daarenboven n. o. m. *niet* verantwoord zijn de hooge bedragen uit te geven, die eene detachering naar de Koloniën aan het Rijk kost.

Sub 9°. Om de bevordering in hooger rang te kunnen regelen, ook van de *niet* tot het fusiëstelsel togetreden officieren.

F. De voordeelen van ons fusiëstelsel.

Wanneer alle officierskaders van onze beide legers en van de landmacht in W.-I. tot een *enkel* officierskorps zouden worden samengesmolten, dan zullen uit die transformatie de navolgende voordeelen moeten voortvloeien:

1°. Onze overzeesche bezittingen zullen dan door een *veel* grooter aantal Nederlanders worden bezocht, gekend en gewaardeerd. Daardoor moet niet alleen de belangstelling voor die Koloniën *vermeerderen*, maar ook zal het hier en daar nog bestaande vooroordeel tegen die schoone en rijke gewesten *vermindern* en eindelijk *geheel* *verdwijnen*.

2°. Ongewenschte, ja zelfs stuitende verhoudingen en toestanden, die zich nu bij detacheringen van Ned. offⁿ. naar O.-I. herhaaldelijk voordoen, en die vóór 1893 ook voorkwamen bij de detachering van O.-I.

offⁿ. naar Ned. korpsen of dienstvakken, kunnen dan *niet meer* worden ondervonden.

3°. Door het *korter* verplicht achtereenvolgend verblijf in de tropen (in ons fusiestelsel maximum *vijf* jaren voor subalterne en *drie* jaren voor opper- en hoofdoffⁿ.; zie punt 4° van hoofdstuk E) moet niet alleen in den gezondheidstoestand van de offⁿ. van dat korps, maar ook in dien van hunne gezinnen, eene zeer aanmerkelijke *verbetering* worden gebracht.

4°. De *onderlinge band* tusschen de offⁿ. van een en *het zelfde* officierskorps (het *fusie*korps) zal dan oneindig *nauwer* kunnen worden toegehaald, dan die tusschen geheel van elkander *gescheiden* officierskorpsen.

5°. De *kansen*, om den opper- en hoofdofficiersrang te kunnen verkrijgen, voor de offⁿ., die thans *uitsluitend* voor den dienst in O.-I. zijn bestemd, moeten dan *grooter* worden.

6°. Het in den *normalen* (voltalligen) toestand *brengen* en *houden* van onze verschillende officierskorpsen moet dan op *meer gemakkelijke* en *meer volledige* wijze kunnen worden tot stand gebracht.

7°. De *weerkracht* van onze verschillende krijgsmachten moet dan (wegens sub 6°) aanmerkelijk *grooter* worden.

8°. De *grootere* (gewichtiger) dienstafwisseling, die door den ingevoerden maatregel moet ontstaan, zal de belangstelling in en de toewijding voor den dienst *meer* dan thans *bevorderen*.

9°. De *uitgebreider* omwisselende dienst in O.-I. en in Ned. moet ten gevolge hebben, dat de *bekwaamheid* (het gehalte) en de algemeene *bruikbaarheid* der offⁿ. alsdan *hooger* zullen kunnen worden opgevoerd.

10°. De nog bij velen bestaande meening, dat in O.-I. eene *specifiek* Ind. tactiek moet worden gevolgd, zal dan *spoedig* tot het *verledene* behooren.

11°. De toekomstige *financieele vooruitzichten* der fusie-offⁿ. moeten dan aanmerkelijk *beter* worden.

12°. De *uitgaven*, die het Rijk voor een zoodanig *fusie*-officierskaderstelsel zal hebben te dragen, moeten dan *oneindig geringer* worden.

Toelichtingen op Hoofdstuk F.

Sub 1°. In Hoofdstuk D is aangetoond, dat een *normaal* (voltallig) *fusie*-officierskorps moet bestaan uit 3546 offⁿ. Nadat de nieuwe Ned. legerorganisatie geheel zal zijn tot stand gebracht, zal dit aantal nog *grooter* worden (zie Hoofdstuk A, de opmerkingen omtrent Tabel II, sub 2^a). Deze offⁿ. zullen dan *allen* — om beurten — gedurende *vijf* of *drie* jaren naar onze Koloniën worden gedirigeerd.

Hoofdstuk C geeft aan, dat in een *compleet gescheiden* officierskaderstelsel het O.-I. officierskorps (tusschen 1893 t/m 1902) moest tellen gemiddeld 1740 offⁿ. (zie laatste alinea).

In Tabel IV, kolom 11, is berekend, dat in het tijdvak 1893 t/m 1902 gemiddeld 71 Ned. offⁿ. in die Kolonie werden gedetacheerd.

Het *meerder* aantal Nederlanders, dat dus in ons *fusiestelsel*, gedu-

rende vijf jaren, naar O.-I. zou zijn gezonden, zou hebben bedragen gemiddeld: $3546 - (1740 + 71) = 1735$ Nederlanders *meer*.

Dit voordeel mag niet *gering* worden geschat. Immers, hoe meer de onontgonnen schatten, die nog *in* den grond van onze rijke Koloniën verborgen zijn of *boven* den grond braak liggen, zullen bekend worden, des te meer zal de ondernemingsgeest der Nederlanders worden wakker geschud. Bijgevolg zullen de daardoor te verkrijgen winsten — *minder* dan tot nog toe — in *vreemde* beurzen behoeven te vloeien.

Het is hoofdzakelijk aan die omstandigheid te wijten, dat in Engeland zulke onnoemlijke kapitalen de landskinderen zijn komen verrijken. Voor Nederland kon dat evenzoo zijn.

Sub 2°. Ned. offⁿ. komen, bij eene detachering in O.-I. in het *gescheiden* officierskaderstelsel, meermalen onder de bevelen van chiefs, die — hoewel zij *minder* jaren officier zijn geweest — een rang bekleeden, welke *één*, soms *twéé* rangen *hooger* is, dan die der eerstgenoemden.

Ook is het herhaaldelijk voorgekomen, dat Ned. offⁿ. — door *hernieuwde* of *verlengde* detacheringen in de Koloniën — in sommige rangen een pensioen bekwamen, dat *hooger* was dan dat van hunne Ind. ranggenooten, niettegenstaande laatstbedoelde offⁿ. hunnen *geheelen* diensttijd in de tropen hadden doorgebracht, dus *meer* koloniale dienstjaren telden.

Alle O.-I. offⁿ., die — vóór 1893 — bij Ned. *korpsen* of *dienstvakken* werden gedetacheerd, genoten — door hunne Ind. toelagen (zie Kol. besluit van 25 Nov. 1866, N°. 14) — *de helft meer* traktement dan hunne Ned. ranggenooten, niettegenstaande die O.-I. offⁿ., met hun geheele gezin, op Rijkskosten in hun nieuw garnizoen waren overgebracht en niettegenstaande de te presteeren diensten voor deze beide categorieën van offⁿ. de zelfde waren.

Bij detacheringen van Ned. offⁿ. naar de Koloniën worden zoodanige vergoedingen echter *niet* uitgekeerd.

Al deze nadeelige toestanden en verhoudingen komen in ons *fusiestelsel* te *vervallen*.

Sub 3°. De zeer overwegende redenen, die ons gecomoveerd hebben, om den detacheringstermijn in de Koloniën op *maximum vijf* en *drie* jaren te stellen (zie Hoofdstuk E, punt 4°), zijn te vinden in den Mil. Spec. 1902, op blz. 118, § 6. De S. C. had voorgesteld om dien detacheringstermijn op *zes* jaar te bepalen; zelfs met bevoegdheid, om dien termijn tot *acht* te verlengen.

Sub 4°. Het hier opgegeven voordeel behoeft n. o. m. *geen* betoog. Te minder *niet*, omdat in het tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel meermalen weinig waardeerende uitingen van en uit O.-I. in opstellen worden opgenomen, die het vermoeden doen ontstaan, dat de onderlinge band tusschen onze verschillende — d. w. z. Ned. en Ind. — officierskorpsen wel eens te wenschen overlaat.

Sub 5°. De verhouding tusschen het aantal opper- en hoofdoffⁿ. en het aantal subalterne offⁿ. is in het Ned. leger *gunstiger* dan in het

O.-I. leger. Uit Tabel I blijkt, dat bij het Ned. leger moeten aanwezig zijn 2081 offⁿ., en wel $17 + 199 = 216$ opper- en hoofdoffⁿ. en $614 + 1251 = 1865$ subalterne offⁿ. Alzoo één opper- en hoofdofficier op 8,63 subalterne offⁿ. Zoodra echter de nieuwe Ned. legerorganisatie geheel zal zijn doorgevoerd, d. w. z. in den *normalen* (voltalligen) toestand zal verkeeren (zie blz. 752 hiervoren, sub 1°), zal deze verhouding nog belangrijk *gunstiger* worden.

De Kol. Verslagen van 1900 tot en met 1903 geven *geen* gespecificeerde staten meer aan, van het aantal O.-I. offⁿ. in de verschillende rangen. Waarom, is ons niet recht duidelijk. Ter beoordeeling van het aanhangig gemaakt *fusieden*beeld waren juist *nu* die staten zeer gewenscht geweest, vooral voor de volksvertegenwoordigers.

Om nu op *meer officieel berustende cijfers* de verhouding van het O.-I. officierskorps te kunnen opgeven, zijn wij verplicht ons tevreden te stellen met de ondervolgende opgaven.

Tabel V.

Statistisch overzicht, betreffende de cijfers der tegenwoordige „geldende” formatie van het O.-I. officierskorps.

Koloniaal Verslag.	Op Ultimo.	Tegenwoordige „geldende” formatie.		
		Aantal officiers-plaatsen.	Te vervullen door:	
			Opper- en Hoofd-officieren.	Subalterne off ⁿ .
1894	1893	1412	110	1302
1895	1894	1442	113	1329
1896	1895	1425	113	1314
1897	1896	1469	116	1353
1898	1897	1473	112	1361
1899	1898	1460	113	1347
Te zamen....		8681	675	8006
Gemiddeld per jaar.		1446,83	112,5	1334,33

Deze opgave toont aan, dat bij het O.-I. leger van 1893 tot en met 1898 moesten aanwezig zijn, gemiddeld 1446 offⁿ. Onder dit aantal bevonden zich dan gemiddeld 112 opper- en hoofdoffⁿ. en 1334 subalterne offⁿ. Alzoo één opper- en hoofdofficier op bijna 12 O.-I. subalterne offⁿ.

Uit een en ander volgt, dat voor de benoeming van één opper- of hoofdofficier bij het Ned. leger slechts benooidigd zijn 8, terwijl bij het O.-I. leger daarvoor worden geeischt 12 subalterne officieren.

Sub 6°. Uit de omstandigheid, dat in ons *fusiestelsel* 306 offⁿ. *minder* benooidigd zijn dan in het tegenwoordig vigeerend *gescheiden* officierskaderstelsel (zie Hoofdstuk D), volgt vanzelf, dat ons officierskorps *gemakkelijker* en *eerder* in den gevorderden *normalen* toestand zal kunnen worden gebracht, dan in het bestaande *gescheiden* officierskaderstelsel.

Sub 7°. Het officierskorps is „*de hoofdfactor*” (hiervoren noemden wij het „*de hartader*”) van elk leger. De *weerkraft* van eene krijgsmacht moet dus *winnen*, naarmate die factor *meer volledig* beantwoordt aan de daarvoor voorgeschreven organisatie of formatie. Volgens punt 6° zal dit *eerder* en *vollediger* kunnen plaats hebben in ons *fusie*- dan in het *gescheiden* officierskaderstelsel.

Sub 8°. Het soms langdurig verblijf — zoowel *in* als *buiten* Ned. — van offⁿ. in kleine, ver afgelegen garnizoenen of posten, alwaar een *gering* aantal troepen aanwezig is, en in welke plaatsen ook de hulpbronnen tot studie *moelijk* of *schaars* zijn te bekomen, moet de opgewektheid voor den dienst langzamerhand doen verslappen. Door de *meer* voorkomende omwisselingen van offⁿ. in ons *fusiestelsel* zal in dien toestand *verbetering* worden gebracht.

Sub 9°. Volgens de organieke sterkte van het Ned. leger, moeten 2081 offⁿ. (zie Tabel I) bij dat leger worden ingedeeld. En in Tabel IV (zie kolom 11) is aangegeven, dat gedurende de jaren 1893 tot en met 1902 onder deze offⁿ. slechts gemiddeld 71 Ned. offⁿ. in O.-I. werden gedetacheerd. In het tegenwoordige *gescheiden* officierskaderstelsel bleven er dus 2081—71 = 2010 Ned. offⁿ. over, aan wie de gelegenheid werd onthouden, om (voor het opdoen van practische krijgskundige kennis) in 'onze zoo leerrijke O.-I. bezittingen, *daadwerkelijke* oorlogs-ondervinding te vergaren.

Verder is het ontegenzeggelijk waar, dat de hulpbronnen — voor het opdoen van wetenschappelijke en technische militaire kennis — in de meeste Ned. garnizoensplaatsen *overvloediger* aanwezig of te bekomen zijn dan in die van O.-I.

Nog moet worden aangeteekend, dat de gelegenheid tot studie — en door het gunstiger klimaat, en door de *menigvuldiger* en *betere* inrichtingen, die alhier worden aangetroffen — in Ned. oneindig *gunstiger* is dan in O.-I.

Gedurende het tijdvak 1893 t/m 1902 waren er slechts gemiddeld 63 O.-I. offⁿ., welke van die *meer gunstige* en die *betere* gelegenheden konden gebruik maken (zie Tabel IV, kolom 22).

In ons *fusiestelsel* zal een en ander ten goede komen aan 3546 officieren.

Kan er dan nog aan getwijfeld worden, welken zegenrijken invloed de bepaling sub 9° zal uitoefenen?

Wat de verhouding aangaat van het aantal offⁿ. in Moederland en Koloniën, verkeert *geen* Rijk op den geheelen aardbodem in een toestand, die zoo bijzonder *gunstig* is voor de invoering van een dergelijk *fusië*stelsel, als juist Nederland.

Sub 10°. Wanneer onze belangstellende Lezers kennis nemen van het logisch beredeneerd opstel van „Senda” (zie „Ind. Mil. Tijdschrift” 1896, N°. 9, op blz. 211), getiteld „*Militaire bespiegelingen*”, dan zou het ons ten zeerste bevreemden, indien niet *al* die Lezers *conform* gingen met dien schrijver, die beweert: „dat *Ind. tactiek*” synoniem is met „*in het geheel geen tactiek*”. Wie alsdan nog mocht twijfelen, leze het volgende, wat de tegenwoordige O.-I. Luitenant-Kolonel K. VAN DER MAATEN schreef in „Het Ind. Mil. Tijdschrift” van 1897, N°. 6, op blz. 466: „Ikzelf behoorde *vroeger* tot degenen, die beweerden, dat onze „*z.g. Ind. tactiek*” een *geheel andere* is dan die in Europa. Sinds ik door mijn betrekking te Kampen in de gelegenheid geweest ben eene vergelijkende studie van de „*z.g. Europeesche*” en de „*z.g. Ind. tactiek*” te maken, heb ik het *onjuiste* van deze bewering *ingezien*”.

Trouwens, het moet voor *een ieder* duidelijk zijn, dat het *moeilijk aanneembaar* is, dat eene tactiek, die er op geschoeid is, om onder alle hemelstreken met succes *goed* geoefende, *uistekend* bewapende, *practisch* geleide, enz. troepen te beoorlogen, dat (alleen in O.-I.) eene zoodanige tactiek *totaal fiasco* zou moeten maken, wanneer deze aldaar werd toegepast tegenover strijders, die *geen* militaire opleiding hebben genoten, die *slecht*, zelfs hoogst *primitief* zijn bewapend, die *geen* onderlegde aanvoerders hebben, die daarenboven over *geen* cavalerie, bereden artillerie, munitie- of transporttreinen, enz. kunnen beschikken, die ook *missen* het gebruik van telegraaf, telefoon, versnelde middelen van vervoer en nog tal en tal van andere hulpmiddelen, die Westersche legers ten dienste staan.

Bij de samensmelting der officierskorpsen moeten n. o. m. *alle* fusie-officieren, althans voor zooverre zij aanhangers waren van de „*z.g. Ind. tactiek*”, *spoedig* overtuigd zijn van het juiste inzicht van den O.-I. Luitenant-Kolonel K. VAN DER MAATEN.

Eene *ernstige* vergelijkende bestudeering van deze quaestie moet er toe leiden, dat de hier bedoelde offⁿ. weldra tot het besef zullen komen, dat de vroeger door hen verdedigde stelling op een *dwaalbegrip* berustte.

Wilt Ge een voorbeeld, dat op de *practijk* berust — geachte Lezers —, wendt dan de oogen naar het verre Oosten.

Na de nederlagen, die Japan in 1863 bij Simonoseki en bij Satsoema heeft ondervonden — zegt de Japansche gezant AOKI van 1896 te Berlijn (zie ons opstel in den Mil. Spect. van 1896, op blz. 562, regel 11) —: „heeft onze verstandige Keizer dadelijk begrepen, dat de Europeesche beschaving in ons Rijk moest worden ingevoerd en dat wij van het buitenland moesten leeren en het goede overnemen”.

Van dat tijdstip af werden voortdurend hunne meest intelligente offⁿ.

naar de beste Europeesche legers en vloten gezonden om militaire kennis en wetenschap op te doen en die in hun Rijk over te brengen. Zelfs hoogst ontwikkelde Europeesche offⁿ. werden naar Japan gelokt, om aldaar het leger en de vloot te reorganiseeren en te oefenen.

Heeft het beoefenen en in practijk brengen van de *Westersche tactiek*, in Korea en in Mandschoerije heden ten dage bewezen, dat Japan een verkeerden maatregel heeft genomen?

Sub 11°. De redenen, waarom de financieele vooruitzichten van fusie-offⁿ. *beter* zullen worden dan in het *gescheiden* officierskaderstelsel, kunnen voldoende worden afgeleid uit onze aantekeningen op blz. 747, regel 31 vgg. hiervoren. Wij gaan daarop thans niet verder in.

Sub. 12°. Omtrent enkele Rijksbesparingen, die uit ons fusiestelsel moeten voortvloeien, diene het volgende:

a. volgens Hoofdstuk D zal ons *fusiestelsel* 306 offⁿ. *minder* tellen dan het *gescheiden* stelsel. Hierdoor zullen ook de opleidingskosten tot officier (door het *geringer* aantal adspiranten-officier) belangrijk moeten *vermindere*n ¹⁾;

b. de traktementen, die in het *gescheiden* stelsel aan deze 306 offⁿ. (waaronder offⁿ. van alle rangen) jaarlijks moeten worden uitbetaald, komen in ons *fusiestelsel* te *vervallen*;

c. indien de gratificatiën voor uitrusting aan de naar de Koloniën te detachereen offⁿ. *alleen* voor de *eerste* detachering worden toegekend ²⁾, zooals wij, met opgave van redenen, in den Mil. Spect. 1902 hebben voorgesteld (zie blz. 122, § 10), dan zal daaruit eene zeer aanzienlijke Rijksbezuiniging moeten voortvloeien;

d. in de punten 12 en 13 van haar Schema heeft de S. C. voorgesteld, dat de koloniale *diensttijd* en het Ind. *activiteits*traktement zal aanvangen: *van en met den eersten der maand, waarin de officier de reis naar de Kolonie zal aanvaarden*, en zal worden bestendigd: *tot en met den laatsten der maand, waarin hij in Ned. zal zijn teruggekeerd*. Wij daarentegen hebben aanbevolen om die tijdstippen te doen aanvangen en eindigen: *van en met den dag, waarop zoodanig officier in de Kolonie wordt ontscheept, tot en met den dag, waarop hij zich embarkeert om naar Ned. terug te keeren*. En aan die bepaling hebben wij toegevoegd: *dat voor de offⁿ., die op de heen- of terugreis bij detachementen zijn ingedeeld* (dus werkelijke koloniale diensten presteeren), *de Ind. diensttijd en de koloniale bezoldiging zullen aanvangen bij hunne inscheping naar, en ophouden bij hunne ontscheping uit de Kolonie* (zie Mil. Spect. 1902. blz. 134, § 25). Deze n.o.m. *meer rationeele* en *bilijker* bepalingen, zullen eene Rijksbesparing doen ontstaan van *minstens één ton gouds*;

¹⁾ Een cadet aan de Kon. Mil. Academie kost aan den Staat plm. f1500, aan de Cadettenschool ± f1300 per jaar.

²⁾ De S.C. heeft voorgesteld, dat zulke gratificatiën zullen bedragen f1000 voor de *eerste* en f600 voor *iedere volgende* detachering.

e. daar in ons *fusi*estelsel *geen* buitenlandsche verloven *noch* detacheringen van uit de Koloniën naar Ned. meer *kunnen* voorkomen (zie onze opmerkingen op Tabel IV, ad de kolommen 18 t/m 22, alinea 2) zullen komen te vervallen: 1°. de uitgaven voor de overtochtskosten van *deze* offⁿ. en hunne gezinnen (ad f1425 voor de heen- en terugreis per persoon); 2°. de O.-I. verlofstraktemeten (die *hooger* zijn dan de *activiteit*straktemeten der Ned. *ranggenooten*); en 3°. de detacheringsbezoldigingen plus de *zeer* *hooge* Ind. toelagen aan *deze* O.-I. offⁿ. in Ned. toegekend (die te zamen oneindig *meer* bedragen dan die, welke worden genoten door hunne Ned. collega's van den zelfden rang).

Alleen de O.-I. militaire verlofstraktemeten, die tusschen 1893 t/m. 1902 werden uitbetaald — dus in een tijdvak waarin het O.-I. officierskorps *geheel onvoltallig* was —, bedroegen gemiddeld per jaar f 399.691,09;

f. non-activiteitsbezoldigingen in de Koloniën zijn volgens ons *fusi*estelsel *niet* *meer* verschuldigd, omdat er *geen* non-activiteit bestaat. Zij zullen dus in dat officiersstelsel worden *bespaard* (zie onze opmerkingen omtrent Tabel IV, ad de kolommen 18 t/m 22, alinea 3);

g. het zal voor een ieder duidelijk zijn, dat de omstandigheid, dat ons *fusi*e-officierskorps 306 offⁿ. *minder* *telt* dan de gezamenlijke officierskorpsen van het *gescheiden* stelsel, tot gevolg *moet* hebben, dat het *aantal* jaarlijks te pensionneeren offⁿ. *geringer* zal zijn dan thans;

h. tegenwoordig verleent de Staat aan ieder officier van de land- en zeemacht, die in de Koloniën diensten heeft gepresteerd, eene toelage, boven het pensioen, van f 75 voor ieder koloniaal dienstjaar. Met *deze* pensioenverhooging zijn *alle* offⁿ. — *zonder uitzondering* — meer dan voldaan (zie Mil. Spect. 1902, blz. 135, § 27). Daarom hebben wij aangebevolen om *deze* bepaling in een *fusi*estelsel te *bestendigen*.

De S. C. daarentegen heeft voorgesteld die toelagen zeer aanzienlijk te *verhoogen*; zelfs zoodanig, dat *deze* vergoeding in den opperofficiersrang f 150 zou bedragen.

Wordt ons voorstel aangenomen, dan zal ook op *dezen* post eene belangrijke en blijvende Rijksbezuiniging worden verkregen.

i. er is slechts *een enkele* post, die in ons *fusi*estelsel eene *hoogere* uitgave van den Staat zal vorderen; n.l. de overtochtskosten voor de *periodieke* omwisseling van offⁿ. in dat stelsel.

Nemen wij de cijfers van Tabel V tot grondslag aan, dan zouden jaarlijks naar Ned. moeten terugkeeren en naar de Koloniën moeten worden uitgezonden:

$$\frac{112}{3} \text{ opper- en hoofdoffⁿ.} + \frac{1334}{5} \text{ subalterne offⁿ.} = 304 \text{ offⁿ. per jaar.}$$

Stelt men nu — met het oog op de offⁿ., die wegens ziekte, enz. *vroeger* moeten repatrieeren — dit aantal op 350 offⁿ. *per jaar*, dan zouden die overtochtsuitgaven in ons *normaal* (voltallig) stelsel bedragen:

$$350 \times f 1425 = f 498.750 \text{ per jaar.}$$

Het gemiddeld bedrag voor het *voltallig* gescheiden stelsel zal — naar

onze becijfering — plm. drie ton eischen; dus ongeveer *f*200.000 minder dan in ons stelsel. ¹⁾

Zooals men ziet een *verschil*, dat op verre na *niet zoo hoog is* als de tegenwoordige O.-I. verlofstraktementen, die uitbetaald worden in het geheel *incomplete* O.-I. *gescheiden* officierskaderstelsel (zie punt e. hiervoren), en die in ons *fusi*estelsel *bespaard* zullen kunnen worden (*f* 399.691,09).

Overigens kan er vrij stellig op worden gerekend, dat het aantal leden der gezinnen van de te detachereen offⁿ., welke naar de Koloniën vertrekken, in ons *fusi*estelsel, aanzienlijk *minder* zal zijn dan in het *gescheiden* stelsel; zulks niet alleen omdat in ons stelsel het achtereen-

¹⁾ In het R. d. S. C. (zie Hoofdstuk I, Bijlage E, blzn. 46 en 47) komt eene opgave voor van de overtochtsuitgaven, die gedurende de jaren 1891 t/m 1895 (in het *geheel incomplete* gescheiden stelsel) zouden zijn uitbetaald. De gegevens in dien staat verschillen echter zoo aanzienlijk van de overeenkomstige rubrieken, die in den Winst- en Verliesstaat van het Kol. Verslag van 1896 voorkomen, dat het ons gewaagd voorkomt, om op dien grondslag onze becijferingen te maken. Zoo vinden wij o. m. vermeld:

Tabel VI.

O.-I. off ⁿ . van buitenlandsch verlof teruggekeerd.						
Staat van het	1891	1892	1893	1894	1895	Toelichtingen.
Koloniaal Verslag	64	57	67	85	85	
Rapport der Staatscommissie.	39	41	35	67	50	
Verschil.....	25	16	32	18	35	
Ned. off ⁿ . gedetacheerd bij het O.-I. leger.						
Koloniaal Verslag.....	9	6	6	39	17	
Rapport der Staatscommissie.	„	„	3	35	6	
Verschil.....	9	6	3	4	11	
O.-I. off ⁿ . met buitenlandsch verlof vertrokken.						
Koloniaal Verslag.....	85	107	91	133	129	
Rapport der Staatscommissie.	46	54	44	78	66	
Verschil.....	39	53	47	55	63	
Ned. off ⁿ . terug van detachering bij het O.-I. leger.						
Koloniaal Verslag	14	7	5	9	14	
Rapport der Staatscommissie.	5	„	„	6	4	
Verschil.....	9	7	5	3	10	

Zoo de gegevens van het Kol. Verslag juist zijn dan die van het R. d. S. C., dan heeft de S. C. hare begroo-
ting voor de overtochtsuitgaven van het jaar 1895 —
alleen op deze enkele posten en *zonder* de gezinnen
daaronder mede te rekenen —
(35 + 11) × *f*700 + (63 + 10) × *f*725 = *f*85.125 te laag
geraamd.

volgens verblijf aldaar *korter* is, maar ook omdat er in het nieuwe stelsel — voor *luitnants* (het 0,7 gedeelte der om te wisselen off^r.) — *veel minder* reden zal zijn voor het *vroegtijdig* sluiten van huwelijken, dan thans het geval is.

Ten slotte meenen wij de conclusie te mogen trekken, dat de *nadeelen*, welke volgens onze tegenstanders ons *fusiestelsel* aankleven, in het niet zinken tegenover de hoogst belangrijke *voordeelen*, welke daaruit zullen *moeten* voortvloeien, zoodat *uitstel* of *niet-invoering* van de fusie onverantwoordelijk zou zijn en niet te verdedigen is.

Van NAPOLEON wordt verhaald, dat, toen hij bij zijne overbrenging naar St. Helena het eerste stoomschip zag passeeren, hij zou gezegd hebben: „Toen ik FULTON afwees, verspeelde ik mijn Keizerrijk”.

En met reden! De groote, scherpzinnige veldheer kwam *te laat* tot het besef, dat hij destijds de hooge waarde niet had ingezien van FULTON's denkbeeld, waardoor de Fransche vloot de *beste* en de *machtigste* zou zijn geworden van de geheele wereld.

Dat men zich hieraan spiegele en zorg drage, dat het nageslacht zich niet in dergelijken zin zal behoeven te uiten, door eene *niet* of *niet-tijdige* aanvaarding van de *fusie*.

„*Qui habet aures audiendi audiat.*”

DE SCHRIJVER DER BROCHURE.

NASCHRIFT.

Reeds geruimen tijd was vorenstaande copie aan den Heer Hoofdredacteur van den Mil. Spectator toegezonden, toen de M. v. O. zijn „Overzicht der Ontwerp-organisatie enz. van het Ned.-leger” inzond.

Aangezien in dat Staatsstuk belangrijke gegevens voorkomen, die van invloed zullen zijn bij de beoordeeling: „of de invoering van ons fusiestelsel werkelijk *gewenscht* en practisch *uitvoerbaar* is”, zijn aan vorenstaand opstel alsnog deze regelen toegevoegd.

Uit de „Nota van toelichting” (zie blz. 7 vgg.) blijkt, dat bij de invoering van de ontworpen organisatie het Ned. Officierskorps de navolgende wijzigingen zal moeten ondergaan:

Tabel VII.

Staven, Wapens en dienstvakken.	Generaals.		Kolonnels.		Luit ^t -Kols. of Majoors.		Kapiteins.		Luitenaants.		Te zamen.		Toelichtingen.
	Meer.	Minder.	Meer.	Minder.	Meer.	Minder.	Meer.	Minder.	Meer.	Minder.	Meer.	Minder.	
	Divisie-staf	1	"	"	"	1	"	2	"	"	"	4	
Infanterie.....	"	"	3	"	6	"	39	"	"	"	48	"	
Cavalerie.....	"	"	1	"	"	"	1	2	"	"	3	1	
Veldartillerie.....	"	"	1	"	2	"	10	"	36	"	49	"	
Pontonniers en Torpedisten.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1	
Genietroepen.....	"	"	(a.) 1	"	"	"	1	1	2	3	4	4	
Intendanten.....	"	"	"	"	2	"	2	"	"	"	4	"	
Kwartiermeesters.....	"	"	"	"	1	"	7	"	2	"	10	"	
Administratietroepen.....	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1	"	
Officieren van gezondheid..	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	3	"	
Paardenartsen.....	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	3	"	
Hospitaalsoldaten.....	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1	"	
Totaal.....	1	"	6	"	12	"	67	2	44	4	130	6	
Totaal officieren meer.....	1		6		12		65		40		(b) 124		

Algemeene opmerkingen omtrent Tabel VII.

Uit de Staten A, die de M. v. O. gedurende de laatste tien jaren aan zijne oorlogsbegrotingen heeft toegevoegd, is op te maken, dat in bedoeld tijdvak gemiddeld 130 Ned. offⁿ. mankeerden (zie Tabel II hiervoren; rubriek „Toelichtingen”). In dat tijdsverloop waren echter gemiddeld 71 Ned. offⁿ. gedetacheerd in O.-I. (zie Tabel IV, kolom 11). Het werkelijk *in* compleet bedroeg dus gemiddeld $130 - 71 = 59$ Ned. offⁿ. ¹⁾

In dat zelfde tijdvak telde het O.-I. officierskorps gemiddeld 1244 actief dienende + 276 boven de formatie gevoerde = 1520 O.-I. offⁿ. (zie Tabel IV, de kolommen 12 en 23). Indien echter dat officierskorps aan de „geldende” formatie had beantwoord, dan zou die gemiddelde sterkte hebben bedragen 1740 O.-I. offⁿ. (zie Hoofdstuk C, de laatste alinea). Er was alzoo een gemiddeld *tekort* van $1740 - 1520 = 220$ O.I. offⁿ.

Uit het voorgaande blijkt dus, dat tusschen 1893 t/m 1902 het gezamenlijk *in* compleet bij beide legers bedroeg $59 + 220 = 279$ offⁿ. En nà de

¹⁾ Deze becijfering heeft plaats, omdat bij de volgende berekening van het O.-I. officierskorps deze gedetacheerde Ned. offⁿ. *niet* in aanmerking zijn genomen.

invoering van de ontwerp-organisatie (zie Tabel VII) zal dat aantal moeten stijgen tot $279+124=403$ offⁿ.

Blijft het *gescheiden* officierskaderstelsel in de toekomst *bestendig*, dan zal spoedig blijken, dat zelfs eene aanvulling met 403 offⁿ. *onvolgende* zal zijn om onze verschillende officierskorpsen *voltallig* te maken; want op de vermelde sterktecijfers (tot Ultimo 1902) hadden zich nog niet doen gelden: *a.* het geschetste in Tabel II; *b.* de gevolgen van de nieuwe Pensioenwet ¹⁾; *c.* de invloed, die de invoering der landweer zal uitoefenen (zie onze Opmerkingen omtrent Tabel IX, hiervonder); enz. Al deze omstandigheden moeten in de toekomst het *incompleteet* aan offⁿ. zeer aanzienlijk doen *toenemen*.

Wij vragen ons dan ook af, hoe het ooit mogelijk zal zijn, om — in een *gescheiden* officierskaderstelsel — onze verschillende officierskorpsen te kunnen *completeeren*.

In ons *fusiestelsel* daarentegen, wordt die toestand geheel anders. In dat stelsel bedraagt het gezamenlijk benoodigd aantal offⁿ. 306 offⁿ. *minder* dan in het *gescheiden* stelsel (zie Hoofdstuk D). Niet alleen zal daardoor, het hiervoren (ter completeering der officierskorpsen) opgegeven aantal offⁿ. tot $403-306=97$ offⁿ. kunnen *vermindere*n, maar ook is het te verwachten, dat, wegens de groote voordeelen, die ons *fusie*-stelsel aan zijne offⁿ. aanbiedt (zie Hoofdstuk F, o. m. de punten 2, 3,

¹⁾ Tabel VIII. Aantal Ned. offⁿ., die op pensioen werden gesteld.

Van en met 1 Juli tot en met 30 Juni.	Voortdu- rend.	Tijdelijk of voorloopig.	Te zamen.	Toelichtingen.
1897—1898	33	3	36	<i>a)</i> In het jaar 1902 werden eenige op pensioenstellingen aangehouden tot na de in werking treding van de nieuwe Pensioenwet.
1898—1899	43	1	44	
1899—1900	40	"	40	
1900—1901	43	1	44	
1901—1902	46	"	46	
1897—1902	205	5	210	
Gemiddeld per jaar.	41	1	42	
1902—1903	104	1	(<i>a</i>) 105	
1903—1904	69	"	69	
1902—1904	173	1	174	
Gemiddeld per jaar.	86,5	0,5	87	
Gemiddeld verschil.	+ 45,5'	— 0,5	+ 45	

5, 8, 9 en 11), de vrijwillige dienstneming van adspiranten-officier zeer zal *toenemen*. Bewaarheidt zich die onderstelling, dan moet het laatstgenoemd aantal van 97 ontbrekende offⁿ. *geringer* worden.

Bewijst al het vorenstaande niet duidelijk, geachte Lezers, dat, terwijl het *gescheiden* stelsel in de toekomst hoe langer hoe meer *onhoudbaar* moet worden, ons *fusiestelsel* daarentegen tal en tal van *ongunstige* toestanden zal *verbeteren*, ja, zelfs grootendeels zal doen *verdwijnen*?

Door de oprichting van de landweer zullen de toestanden van het Ned. officierskorps er niet beter op worden.

In punt 20 van het „*Overzicht der ontwerp-organisatie van het Ned.-leger*” vermeldt de M. v. O.: „dat de landweer bestaat uit: 48 bataljons infanterie, 44 compagnieën vestingartillerie, 4 compagnieën genietroepen, 2 compagnieën pontonniers, 1 compagnie administratietroepen en 4 compagnieën hospitaalsoldaten”. En uit Bijlage VII van dat overzicht is op te maken, dat deze verschillende landweerafdelingen moeten worden geëncadreerd door het navolgende aantal offⁿ.:

Tabel IX.

Wapens en dienstvakken.	Hoofdoff ⁿ .	Kapiteins.	Luitenants.	Te samen.	Toelichtingen.
Infanterie.....	48	192	240	480	Kwartiermeesters, officieren van gezondheid en hospitaalsoldaten, tot de staven der bataljons en compagnieën infanterie van de landweer behoorende, zijn in dezen Staat niet vermeld (zie Bijlage VII, blz. 53, laatste alinea).
Vestingartillerie.....	„	44	44	88	
Genietroepen.....	„	4	4	8	
Pontonniers.....	„	2	2	4	
Administratietroepen.	„	1	1	2	
Hospitaalsoldaten....	„	4	4	8	
Totaal.....	48	247	295	590	

Algemeene opmerkingen omtrent Tabel IX.

Als districtscommandanten en zelfs als kapiteins bij de landweeronderdeelen (dit aantal bedraagt reeds 295 offⁿ.) zullen u. o. m. steeds beroeps-offⁿ. moeten optreden; slechts in hoogst zeldzame gevallen zal men o. i. die plaatsen kunnen toevertrouwen aan niet-gewezen *beroeps-offⁿ*. De taak toch, die eerstbedoelden wacht — vooral in vele eerstvolgende jaren — kan niet als eene sinecure worden beschouwd. Dat hebben o. m. de offⁿ. van het Dept. van Oorlog en de Provinciale adju-

danten ondervonden, die de voorbereidende maatregelen voor de landweer moesten treffen.

Verder is het te voorzien, dat menig actief dienend officier — hetzij, omdat hij voor den dienst bij het veldleger *minder geschikt* is geworden, hetzij omdat zijne kansen om bij het actieve leger zijne positie te verbeteren *gering* zijn — zal aanvragen om bij de landweer over te gaan. Dat heeft het jaar 1904 reeds bewezen.

Het gevolg hiervan zal zijn, dat ook daardoor het eventueel bestaande *incompleet* aan Ned. offⁿ. zal moeten *toenemen*.

Wanneer al de in ons opstel en in dit naschrift opgegeven aantekeningen ernstig worden overwogen, dan vragen wij ons af, geachte Lezers:

Kan het verantwoord zijn — vooral met het oog op de *ongunstige* toestanden van onze financiën — om in onze legers noodeloos een officierskaderstelsel te *bestendigen* (het *gescheiden* stelsel), dat *ruim* 300 offⁿ. *meer* vordert dan ons *fusiestelsel*?

Die vraag klemt te meer, niet alleen omdat zoowel in het eene als in het andere der beide bedoelde officierskaderstelsels het *actief optredende aantal offⁿ. even groot zal blijven* — dus de weerkracht dier krijgsmachten *niet zal verminderen*, maar voornamelijk omdat, bij eene eventueele invoering van ons *fusiestelsel*, tevens zal worden verkregen: *a.* eene *verbetering* in den gezondheidstoestand van gemiddeld 1740 O.-I. offⁿ. *met hunne gezinnen* (zie Hoofdstuk C, de laatste alinea); *b.* het *voltallig* houden van *alle* officierskorpsen, op eene meer gemakkelijke wijze dan in het *gescheiden* stelsel; *c.* wegens de meerdere dienstafwisseling, eene *verhoogde* belangstelling in de dienstverrichtingen; en dan verder *d.* dat *alle* onze offⁿ. niet alleen daadwerkelijke *oorlogsondervinding* zullen kunnen opdoen, maar ook *blijvend* in de gelegenheid zullen zijn om op zekerder en betere wijze hunne wetenschappelijke en technische militaire kennis te *onderhouden* en te *verruimen*; *e.* dat aan *al* die offⁿ. *gunstiger* vooruitzichten zullen worden *verzekerd*; *f.* dat aan den Staat tal van tonnen gouds zullen worden *bespaard*, enz. enz. (zie Hoofdstuk F).

Deze, voor de offⁿ. *gunstiger* en voor het Rijk *voordeeliger* toestanden, kunnen in het *gescheiden* stelsel *niet* worden verkregen.

Onwrikbaar blijft dan ook onze overtuiging, dat het wenschelijk is ons *fusiestelsel*, hoe eerder hoe beter, in te voeren.

Sept. 1904.

DE SCHRIJVER DER BROCHURE.

Korte mededeelingen omtrent militaire zaken in verschillende landen.

BELGIË.

Nadat men op het punt gestaan heeft een *snellaad*-veldmaterieel aan te nemen, heeft de verdere voortzetting der proeven er toe geleid in beginsel *snelvuur*-materieel aan te nemen. Eene batterij van KRUPP en eene van ST. CHAMOND worden, ter nadere vergelijkende beproeving, aangeschaft. (Rev. d'A., Juli.)

DUITSCHLAND.

De geneeskundige statistiek van het Deutsche leger (Beijeren niet inbegrepen) van 1 Oct. 1900—30 Sept. 1901 loopt over 528.489 personen. Hiervan zijn geweest: kwartierziek 206.440 of 390 ‰; verpleegd in hospitalen 136.733 of 258 ‰; te zamen 343.173 of 649 ‰. Het aantal gestorvenen (waarvan 166 ten gevolge van ongevallen en 224 wegens zelfmoord) bedroeg 1183 of 2.2 ‰. (B. d. l. P., No. 485.)

1 Kolonel, 1 Luitenant-Kolonel, 5 Majoor, 11 Kapiteins en 32 Luitenant, behoorende tot den Generalen Staf, het korps Ingenieurs, de infanterie, cavalerie en artillerie, worden gedurende de vloot-manoeuvres aan boord der oorlogsschepen gedetacheerd, om hen voor eene eventueele samenwerking met de marine in tijd van oorlog voor te bereiden.

§ 551 van het Velddienstvoorschrift is in dier voege gewijzigd, dat voortaan van elk regiment vestingartillerie, niet alleen één hoofdofficier en 2 kapiteins, maar ook de korpscommandant aan de groote manoeuvres zal deelnemen. Wel een bewijs voor de waarde, die men aan het optreden van de artillerie te voet in den veldslag hecht. (Rev. mil., Arm. étr., Aug.)

De tweede Deutsche transatlantische kabel verbindt Emden via de Azoren met New-York.

In Mil. Echo geeft N. M. B., No. 6, eene bespreking van het onlangs verschenen werk van v. HOFFBAUER: Schwebende Feldartilleriefragen.

Het zelfde No. geeft een overzicht der marinebegrootingen 1904 van de groote zeemogendheden; o.m. vindt men daarin de volgende cijfers (*mill. mark*): Engeland .. 856.8. Rusland ... 245.4. Oost.-Hong. 42.5.

Amerika ... 404.6. Duitschland 215.4.
Frankrijk .. 250.3. Italië 101.8.

FRANKRIJK.

Bij decreet van 29 Juli l.l. is eene commissie voor de onderzeesche scheepvaart bij het Min. v. Marine ingesteld. (M. Woch., No. 97.)

De Generaal LANGLOIS is wegens het bereiken van de ouderdomsgrens in de reserve overgegaan. Dank zij zijne geschriften (waaronder: „Enseignements de deux guerres récentes”), zijne voordrachten, zijn invloed en zijn hoog aanzien is men tot meer gezonde en verstandige opvattingen teruggekeerd en is de anarchie op tactisch gebied bezworen geworden. (M. Woch., No. 97.)

Nieuw uitgekomen is een Voorschrift op het in- en uitladen van troepen, paarden en militaire voertuigen.

Het Bulletin officiel van 25 Juli, No. 28, behelst o.a. eene instructie ter uitvoering van het decreet van 15 Maart 1901, betreffende het opmaken der bevorderingslijsten.

Het aantal sterfgevallen in het leger bedroeg in 1901: 4.51‰ der vredessterkte; typhus en tuberculose vormden de hoofdoorzaken. Met inbegrip van hen, die wegens invaliditeit ontslagen werden, bedroeg het verlies, dat het leger ten gevolge van tuberculose geleden heeft, 7.89 ‰.

Op 2175 sterfgevallen kwamen voor: 96 zelfmoorden in Frankrijk en 27 in Afrika.

Bij circulaire van 21 Januari l.l. is bij de bereden korpsen ingevoerd eene inrichting (collier antidélicoteur), bestaande uit een ijzeren halsband, welke aan het stalhalster bevestigd, den paarden belet zich van het laatste te ontdoen. (Bull. officiel, 1 Aug., No. 29.)

Het zelfde Bulletin behelst de instructie op de organisatie en de werking der schiet- en gymnastiekverenigingen van 21 Juni l.l.

Een internationale raid voor bereden of aangespannen paarden tusschen Bordeaux en Parijs, d.i. over een afstand van 800 KM., zal van af 9 Oct. a.s. gehouden worden. De deelnemers worden geheel vrijgelaten in de wijze van uitvoering; zij moeten alleen hunne aankomst op bepaalde plaatsen doen constateeren, terwijl eene rust van 65 uren gedurende den raid verplichtend is. Het gewicht van den ruiter, met inbegrip van het harnachement, mag niet minder zijn dan 67 KG., dat van het voertuig voor paarden boven 1.55 M. niet minder dan 220 KG. en voor paarden beneden deze maat niet minder dan 160 KG. Bij aankomst zal een bepaalde afstand in vloten gang afgelegd moeten worden. *Doping* is verboden. (Rev. d'A., Juli.)

Bij de lichte cavie. is een nieuw hoofddeksel in beproeving, veel gelijkende op dat, hetwelk bij de artie in beproeving is; het is lichter en beschut beter den nek. (M. Woch., No. 96.)

Alg. Schw. M. Z., No. 34, geeft een vrij uitvoerig bericht omtrent de met 517 tegen 43 stemmen aangenomen nieuwe legerwet (met 2-jarigen dienstdienst).

GRIEKENLAND.

Streffl., Aug., geeft een overzicht van het ontwerp voor de reorganisatie van het leger.

ITALIË.

De geneeskundige statistiek over 1901 loopt over 189.848 personen. Hiervan zijn 146.397 of 771 ‰ opgenomen geweest in geneeskundige inrichtingen en wel 730 ‰ ter behandeling en 71 ‰ ter observatie. Van de ter behandeling opgenomenen zijn 570 ‰ in hospitalen en 430 ‰ in regimenten-infirmarieën verpleegd. Het aantal overledenen bedroeg 667 (waaronder 69 ten gevolge van ongevallen en 64 ten gevolge van zelfmoord) of 3,5 ‰.

JAPAN.

Het oorlogsration der Japansche troepen bestaat, als hoofdvoedsel, uit $\frac{3}{4}$ L. rijst. Als nevenspijzen dienen:

150 G. versch of geconserveerd vleesch.	11 $\frac{1}{4}$ G. zout.
112 $\frac{1}{2}$ G. groenten.	11 $\frac{1}{4}$ G. suiker.
37 $\frac{1}{2}$ G. pickles.	3 $\frac{3}{4}$ G. thee.
17 $\frac{3}{4}$ G. saus (soja of dergelijke).	

Bovendien éénmaal per week $\frac{1}{4}$ L. sake, $\frac{1}{20}$ L. alcohol, 112 $\frac{1}{2}$ G. koek en 20 sigaretten.

OOSTENRIJK-HONGARIË.

Het gemis aan chemische stabiliteit der langs scheikundigen weg be-reide buskruitsoorten en springstoffen, heeft er toe geleid om, nadat reeds het ecrasiet en verschillende schietkatoen- en nitroglycerine-kruitsoorten ingevoerd waren, weder terug te keeren tot de mechanisch gemengde kruitsoorten en springstoffen, in hoofdzaak bestaande uit ammoniumnitraat. Deze zijn het: „Ammonpulver” en het „Ammonal”. Beide zijn moeilijk ontvlambaar en zeer hygroscopisch; de gasdrukken nemen echter zeer regelmatig met de snelheden toe. (Rev. d'A., Juli.)

PORTUGAL.

De voor de nieuwe bewapening der veldartillerie bij SCHNEIDER-CANET bestelde 36 batterijen bestaan uit 4 stukken en 8 caissons. (Int. Rev., Aug.)

RUSLAND.

In Mil. Echo geeft N. M. B., No. 7, een aan de Kr. Ztg. ontleend artikel over de Russische vrijwillige vloot. Tevens in deze rubriek een aan de Magdeb. Ztg. ontleend artikel over het vraagstuk van de scheeps-pantsering bij de groote zeemogendheden.

Streffleur, Aug., geeft een uitvoerig overzicht van de nieuwe organisatie der technische troepen in O.-Azië.

ZWITSERLAND.

De Wet van 24 Juni 1904, welke ten doel heeft te beletten, dat vreemdelingen zich voorbereiden om in oorlogstijd eene verbinding,

door middel van postduiven, tusschen Zwitserland en hun eigen land te scheppen, verbiedt, behoudens daartoe verleende vergunning, den invoer van vreemde postduiven binnen het bondsgebied, alsmede het entaineeren van postduiven tusschen Zwitserland en het buitenland en vice versa. Dit entaineeren kan ook in Zwitserland zelf verboden worden, als het met de politieke of militaire belangen des lands strijdig geacht wordt. (Rev. mil., Arm. étr., Aug.)

Ten einde de indeeling der recruten bij de verschillende Wapens en diensten te vergemakkelijken en den graad van ontwikkeling der jongelieden in onderscheidene deelen des lands te leeren kennen, wordt voor de indeeling der lichte een schooexamen gehouden. In den vervolge zal bij dit examen tevens een onderzoek naar de lichamelijke geoeffendheid der a.s. recruten plaats hebben, omvattende: breedtesprongen, het behandelen van halters van 17 KG. en een snelloop over een afstand van 80 M. Alle ingeschrevenen voor de militie zullen hieraan deelnemen, met uitzondering van hen, die, ten gevolge van een geneeskundig onderzoek of ten gevolge van lichaamsgebreken, daartoe ongeschikt geoordeeld worden. (B. d. I. P., No. 485.)

B. f. K., No. 8, geeft een uitgebreid artikel over het nieuwe korps „Proviandoffizieren”, ontleend aan D. A. Z.

BOEKAANKONDIGING.

Nieuwe banen. Moderne legerbeschouwingen door F. A. G. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Bibliothecaris van het Departement van Oorlog. *Baarn*, 1904. HOLLANDIA-DRUKKERIJ.

Wanneer men over een onderwerp, waaromtrent gewoonlijk alleen sterk polemisch getinte artikelen het licht zien, een keurig gestyleerd, wél overwogen, bezadigd opstel te lezen krijgt, van de hand van iemand, dien het noch om het maken van propaganda, noch om het maken van reclame te doen is, doch die van een filosofisch standpunt het door hem behandelde vraagstuk bespreekt, dan doet de lezing van zulk eene studie ongetwijfeld weldadig aan. Men ondervindt ongeveer den indruk, welken men verkrijgt, wanneer, na dagen van verzengende hitte, het aardrijk eindelijk door een milden regen verfrischt en daaraan, als het ware, nieuw leven ingeblazen wordt.

Deze indruk was de onze, bij en na de lezing van de brochure van den Heer BEELAERTS VAN BLOKLAND, waarvan wij den titel hierboven vermeldden, en wij juichten het van harte toe, dat iemand, toegerust met de gaven, waarover de S. beschikt, het vraagstuk der moderne legerbeschouwingen op die wijze behandeld had.

„Bij en na de *lezing*” is eigenlijk niet juist uitgedrukt; wij hadden veeleer moeten schrijven „na de bestudeering”, want, hoe helder ook geschreven, eene eenvoudige lezing geeft ons niet dat inzicht in S.'s overwegingen, hetwelk tot goed begrip van zijne denkbeelden noodzakelijk is. Ja, wij zijn niet vreemd aan de gedachte, dat sommige der tegen zijne denkbeelden ontwikkelde critieken, mank gingen aan het euvel, dat de schrijvers daarvan vermeend hadden met de lezing, misschien zelfs met de vluchtige lezing dezer brochure te kunnen volstaan, om zich een oordeel over den inhoud daarvan te kunnen vormen.

Bij zijne bespreking neemt de S. een volkomen onpartijdig standpunt in. Hoewel *in* de beweging staande, heeft hij getracht zich vrij te maken van elken invloed, die hem in het juist en scherp oordeelen zou kunnen belemmeren; daartoe verheft hij zich boven die beweging, en beziet van een hoog standpunt, wat hij onder zich waarneemt.

Dit standpunt is ongetwijfeld het eenige absoluut juiste; zij het ook uiterst moeilijk te bereiken en te handhaven. Dat het des te moeilijker wordt dit standpunt in te nemen, naarmate men, meer in de beweging zijnde en daaraan deelnemende, zich moeilijker aan die storende invloe-

den kan onttrekken, is niet tegen te spreken, maar zelfs als zij, die tot deze categorie behooren, daarin niet geheel slagen, of, zich partij gevoelende, dan ook hun partijdig oordeel willen doen kennen, kan dit toch groote waarde hebben, wanneer, bij het vormen daarvan, op den voorgrond staat de oprechte wensch om het goede en het ware te zoeken; wanneer zij, die zich tot oordeelen geroepen gevoelen, zich door hunne partijdigheid niet laten verblinden, zoodat zij, daardoor bevooroordeeld, niet in staat zijn de van verschillende zijden aangevoerde argumenten zuiver tegen elkander op te wegen.

Deze categorie van personen — wier goed recht van bestaan wij hiermede in het licht willen stellen — is wellicht over het hoofd gezien, waar de S. tegenover het onpartijdige standpunt alleen plaatst: dat der onwetendheid, der onverschilligheid of der boosheid, welke zeker geen van alle in staat stellen om tot een vruchtbrend oordeel te geraken.

Waar de S. de moderne legerbeschouwingen tegen elkander over stelt, onderscheidt hij zeer scherp van elkander de jongeren (als verzamelwoord), de mannen der evolutie, en de ouderen, de mannen der, als ik het zoo noemen mag, contra-revolutie, d.z. zij, die de denkbeelden der eerste groep betitelen als: revolutie, onzinnig idealisme, en deze samenvatten onder den uitroep: „alle verandering is nog geen verbetering”.

Met deze indeeling kunnen wij ons niet geheel vereenigen; misschien wel, omdat wij — in verband met de nadere aanduiding, welke beide richtingen ondervinden — ons noch aan de eene, noch aan de andere zijde zouden willen scharen. En wat meer is, wanneer de geachte S. weder van zijn onpartijdig, beschouwend, standpunt is afgedaald en zijne plaats in de beweging weder heeft ingenomen, zou *hij* zeer stellig noch het eene, noch het andere wenschen.

Daar er toch, bij eene juiste klasse-indeeling, voor elkeen eene plaats moet zijn, wijst dit o.i. op eene onvolledigheid in het aantal aangegenomen klassen en zouden wij willen vragen, of eene andere indeeling wellicht niet de voorkeur zou hebben verdiend. Wij toch, zouden willen onderscheiden:

1°. hen, die uit vasthoudendheid, gemakzucht, ontoegankelijkheid voor ideële begrippen, of uit welke andere oorzaak ook — want dit kunnen er zeer vele zijn — aan het bestaande vasthouden, die voor elke wijziging in het van oudsher gebruikelijke terugdeinzen, die den vasten bodem van het tegenwoordige tot geen prijs willen verlaten om, in welke richting dan ook, den voet op onbekend en dus onzeker terrein te wagen. Nemen zij hunne taak ernstig op, dan trachten zij het bestaande wel *zoo goed mogelijk* te behouden, doch zij vergeten, dat stilstand noodwendig achteruitgang is, vooral in een tijd, waarin op elk gebied de vooruitgang hoogtij viert.

2°. hen, die zich een min of meer bestemd ideaal, ver over het bestaande heenreikende, gesteld hebben en zonder rekening te houden

met het tegenwoordige, noch met de noodzakelijkheid van overgangen, recht op dat ideaal aangaan, onverbiddelijk vertredende alles, wat hun den meest rechtstreekschen weg daarheen verspert. Zij zien voorbij de leer, welke de wereldgeschiedenis ons op elke harer bladzijden geeft, dat alles wat met groote schokken, door revolutie, tot stand komt, onvermijdelijk weder aan de reactie ten offer valt.

3°. hen, die een open oog hebbende, zoowel voor de onvolkomenheden of voor de gebreken van het tegenwoordige als voor de eischen der toekomst, hun streven onafgebroken richten op verbetering van het bestaande; die daarbij intusschen den weg der realiteit niet voor ver verwijderde en misschien daardoor alleen schoon schijnende idealen wenschen te verlaten, en geen steen uit het bestaande gebouw willen wegbreken, zonder zich nauwgezet rekenschap te hebben gegeven van de gevolgen, welke daaruit zullen voortvloeien, of van de voorzieningen, welke daardoor vereischt worden, en die zich daarbij volkomen bewust zijn, dat, wil het bestaande niet ineensstorten, men bij elke wijziging, zoowel met de constructie van het bestaande gebouw als met de wenschelijk geachte inrichting van het gebouw der toekomst rekening moet houden. Zij zijn ervan doordrongen, dat de door hen gevolgde weg der evolutie nimmer met sprongen, doch slechts langs lijnen van geleidelijkheid tot het doel voert; zij staan echter vast in het vertrouwen, dat hetgeen eenmaal door hen verworven is, niet licht weder verloren zal gaan en dus blijvende waarde heeft.

Natuurlijk wordt bij de vorenstaande indeeling uitgegaan van het denkbeeld, dat men te doen heeft met ernstige menschen; reclame-zoekenden, marktschreeuwers, enz., die wellicht mochten worden aange troffen, mogen hier buiten beschouwing blijven, omdat bij hen ontbreekt, wat het kenmerk is van alle overigen: de goede trouw.

Is nu deze classificatie volledig, d.w.z. kunnen allen in eene dezer rubrieken worden ondergebracht? Neen, natuurlijk niet; er bestaan nu eenmaal geen scherpe afscheidingen, maar haast onmerkbaar vloeit de eene categorie in de andere. Tusschen deze drie groepen bewegen zich dus andere, meer of minder talrijke, die zich door grensverschillen van de aangegeven typen onderscheiden, doch niet in die mate, of de hoofdbeginselen, welke hun doen en laten beheerschen, zullen toch daaronder gerangschikt kunnen worden.

Wij gelooven, dat voor een goed begrip en dus voor eene juiste waardeering van de bestaande legerbeschouwingen (moderne en andere) deze klassen-indeeling de voorkeur verdient boven die, welke de geachte S. ons gegeven heeft.

Waar de Heer BEELAERTS het een zegen noemt, dat het leger niet langer eene afzonderlijke kaste vormt, maar midden in den stroom des tijds geplaatst, van alle zijden den invloed en de critiek van den tijdgeest ondervindt, staan wij geheel aan zijne zijde, mits binnen zekere grenzen. Want te ontkennen valt het, helaas, niet, dat de cri-

tiek niet alleen niet altijd billijk — wat te overkomen ware — maar ook niet altijd zaakkundig is, wat wij een des te grooter euvel achten, omdat daardoor onze legerinstellingen vaak zonder eenigen redelijken grond in de oogen der leeken in discredit gebracht worden. ¹⁾ Op de schade, die daardoor aan de nationale

¹⁾ Tot deze rubriek behoort bijv. een artikel in het Sociaal Weekblad van 27 Aug. 1904, N°. 69, getiteld: „Tweeërlei maat in het leger” en geschreven door iemand, die zich A. Q. noemt. In dit artikel wordt niet meer of minder beweerd, dan dat het rechtsgevoel van het Nederlandsche volk geschokt wordt, door de kwetsende ongelijkheid, die men in het leger handhaaft, ten aanzien van de verdeeling van lusten en lasten, alsmede van de voeding en het logies; het geheele betoog (?) bovendien doorspekt met allerhande onware voorstellingen en opruiende termen, welke een fatsoenlijk blad o. i. beter deed niet op te nemen.

Eenigszins nader beschouwd, komen de grieven van den schrijver hierop neder, dat op marsch door de officieren slechts eene musette, „waarin een boterhammetje en een veldflesch”, wordt medegevoerd, terwijl de troep (kader en manschappen) alsdan den gepakten ransel draagt; dat de onderofficieren in de kazerne „ander — en fijner — eten” gebruiken dan de manschappen en dat het officierslogies in de kazerne beter gemeubeld en ingericht is dan dat der soldaten.

Nu zou men deze, bijzonder sterk gekruide, grieven op rekening kunnen stellen van een overdreven gelijkheidszin en er daarom dezen te laat geboren Spartaan nog geen zoo ernstig verwijt van behoeven te maken, indien hij niet duidelijk blijk gaf tegen beter weten in te spreken. Hijzelf toch, zegt woordelijk: „Het is volkomen te rechtvaardigen, dat de meerdere studie en inspanning, die vereischt worden om de bekwaamheid te verwerven voor een hooger graad, met hooger salaris worden beloond; het spreekt vanzelf dat de hooger bezoldigde voor dit geld zich al de genoegens verschaffen kan, die het hem lust te genieten, en dat dus, om duidelijker te spreken, een officier op kamers wonend van fijner tafel en weelderiger verblijf geniet dan een soldaat”.

Kan men het nu in gemoede aan iets anders dan aan kwaadwilligheid toeschrijven, wanneer iemand, die uit eigen beweging deze stelling neerschrijft, die zelf spreekt van „natuurlijke ongelijkheid in levenswijs”, een paar regels verder eene grief smeedt uit het feit, dat de onderofficier, die zich toch ook meerdere studie en inspanning voor het verwerven van zijn graad heeft moeten getroosten, zijne daardoor verkregen hoogere bezoldiging ten deele gebruikt om zich een „fijneren” maaltijd te doen bereiden, dan de Staat aan den soldaat verschaft? En moet het zelfde oordeel niet geveld worden over de voorstelling, alsof het ter bevrediging van het rechtsgevoel noodzakelijk zou zijn, dat de hooger geplaatste *in den dienst* zich geen enkel voorrecht zou mogen toegekend zien: dat de officier den ransel zou moeten dragen, omdat de soldaat zulks. allereerst in zijn eigen belang, moet doen? Ziet men daarbij niet moedwillig over het hoofd, dat verschil van positie — en die bestaat juist op grond van hetgeen de schrijver zelf aanvoert — eene verschillende behandeling volkomen rechtvaardigt, om nog niet eens te spreken van de noodzakelijkheid om de krachten van den officier te sparen, daar dezen na den marsch nog tal van beslommeringen wachten, waarmede de soldaat, die alles voor zich

weerkraft wordt toegebracht, is reeds te vaak gewezen, dan dat het noodig zou zijn daarbij hier nog langer stil te staan.

Doch ook een heilzaam gevolg kan dit overigens betreurenswaardige feit hebben, doordien de wetenschap, dat eene onwelwillende critiek ten allen tijde gereed staat om elke onzer daden te bespreken, ons een prikkel zal moeten zijn, om met de grootst mogelijke nauwgezetheid ons steeds rekenschap te geven van alles, wat wij doen of laten, opdat al onze handelingen den toets van elke critiek — ook der minst welwillende — zullen kunnen doorstaan en nooit iets anders zullen blijken te beoogen dan het welzijn van de personen en de instellingen, welke aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Daardoor wordt ongetwijfeld onze taak verzaamd; de liefde, welke wij het leger toedragen, waarvan wij vrijwillig deel uitmaken, de vaste wil die instelling te maken tot het beste, wat wij vermogen te bereiken, zal ons die taak intusschen helpen verlichten en tot een goed einde doen brengen.

Bij het streven naar eene juiste waardeering der verschillende legerbeschouwingen hoede men zich bovendien voor *sophismen en valsche leuzen*.

Wie overtuigd is, dat orde, regelmaat, stiptheid onontbeerlijke eigenschappen zijn voor den soldaat, belemmere het aankweken daarvan niet, door te velde te trekken tegen *te veel orde* of *onnoodige orde*. Een volkomen ordelijk man (en naar volkomenheid moeten wij toch streven) is ordelijk — een zuiver afgebakend begrip — in alle dingen, groot en klein, terwijl wie gaat onderscheiden tusschen gevallen, waarin orde noodig dan wel onnoodig is, of waarin met meer of minder orde volstaan kan worden, noodwendig wanorde oogsten zal. Slechts de onachtzamen of de tragen zullen zich bij eene dergelijke onderscheiding gebaat kunnen achten.

Wie overtuigd is, dat onder alle omstandigheden elke meerdere op de gehoorzaamheid, d. i. het getrouwelijk uitvoeren van een gegeven bevel, van zijne ondergeschikten moet kunnen rekenen, eische gehoor-

voorbereid vindt, zich niet behoeft te vermoeien, en de officier, behalve zijn fysieken arbeid, nog — en vaak in niet geringe mate — geestelijken arbeid te verrichten heeft?

Wij kunnen aan dit geschrijf dan ook geen ander dan een uitsluitend tot verzet aanhitsend, tweedracht zaaïend karakter toeschrijven. De eischen, die hier, als noodzakelijk om het rechtsgevoel te bevredigen, gesteld worden, bestaan nergens in de gewone samenleving, zoodat wij geen enkelen grond kunnen ontdekken, waarop men hunne doorvoering in het leger zou kunnen bepleiten. En wanneer de schrijver meent, dat, ten gevolge van de door hem beweerde ongelijkheid, de geest in het leger vergiftigd wordt, dan zouden wij willen vragen of dergelijk geschrijf niet in veel hoogere mate hiertoe zou bijdragen, dan de natuurlijke, en om velerlei redenen noodzakelijke, ongelijkheid, welke ten aanzien van de aangevoerde zaken in het leger heerscht en in elk leger heerschen zal.

zaamheid in den vollen, voor elkeen duidelijken zin, maar trachte zich geen achterdeur te openen door *beleidvolle* gehoorzaamheid beter te achten dan *onvoorwaardelijke* of *lijdelijke*. Want dit is werkelijk niet anders dan een scherm met woorden. Wie *lijdelijk* gehoorzaam is, d. w. z. wie gehoorzaamt, *zonder verzet*, ja, zelfs *zonder gedachte aan verzet*; wie *onvoorwaardelijk* gehoorzaam is, d. w. z. wie gehoorzaamt, *zonder eenig voorbehoud ten behoeve van het eigen ik*, geeft daarom nog volstrekt zijne zelfstandigheid niet prijs of legt een gepast initiatief aan banden. Waartoe zou men aan de opvoeding van den soldaat zoo veel moeite besteden, wanneer men beoogde een willoos, gedachteloos werktuig van hem te maken? Dat wil dan ook niemand, en zij die beweren, dat dit wel het geval is, maken zich aan eene onjuistheid schuldig, tegen beter weten in. Want terwijl onze reglementen onvoorwaardelijke gehoorzaamheid eischen, verleent het Velddienstvoorschrift in § 3, voor elkeen duidelijk, de bevoegdheid om, *zoo dit noodig mocht blijken*, van een gegeven bevel af te wijken. Schrijft men iets dergelijks in de voorschriften, als men willooze werktuigen wenscht?

Wie zelf, tot staving van zijn betoog, Fransche citaten bezigt, verwijte dengene, die een Duitsch citaat aanbrengt, niet dat hij vergiftigd is met denkbeelden van vreemden bodem, maar begrijpe, dat iedereen tracht, en trachten moet, zijn voordeel te doen met de ervaring van anderen, vooral wanneer die anderen zijn mannen, die door hun werken getoond hebben, wat zij zijn. Men neme het goede, waar men het vinden kan, maar men onderscheide wel, alvorens hetgeen *hier* goed is, ook voor *ginds* aan te bevelen, in hoeverre de omstandigheden veroorloven, dan wel mogelijk maken, zulks te doen. Een citaat worde nooit eene machtspreuk.

Wie overtuigd is van de noodzakelijkheid, dat in de gewone samenleving de eerbied, dien men voor elkander koestert, zich in zichtbare vormen uit, en dus ook inziet, dat in de militaire maatschappij gelijksoortige vormen door de minderen tegenover hunne meerderen in acht genomen moeten worden, zal gemakkelijk begrijpen, dat zulks dan ook in alle opzichten moet geschieden. Hij spreke dus niet van *holle vormen*, *zinledige vormen* of *doodde vormen*, want al deze vormen hebben hunne groote waarde, als uiterlijke teekenen van den eerbied, dien men aan zijne hooger geplaatsten verschuldigd is.

Wie overtuigd is, dat vrijheid, welke geen breidel kent, in bande loosheid ontaart, en wie daarbij erkent, dat door eene collectiviteit *geen* gemeenschappelijk doel bereikt kan worden, wanneer niet elkeen bereid is zooveel van zijne individueele vrijheid op te offeren, als tot de bereiking van dat doel noodig geoordeeld wordt, voere niet, waar het vragen van militairen aard geldt, den werkelijken of vermeenden Nederlandschen vrijheidszin ten tooneele, om op grond daarvan de, hier vooral *zoo noodzakelijke beperking der individueele vrijheid te bestrijden*.

Werkelijk, wanneer men deze verschillende punten met een koel

hoofd overweegt en wanneer men daarbij onder woorden tracht te brengen — nu niet in algemeenheden, maar in juist en stellig omschreven termen —, wat men in den bestaanden toestand gewijzigd zou wenschen te zien, dan zal, naar wij gelooven, al zeer spoedig blijken, dat de afwijkingen, van hetgeen tegenwoordig regel is, allermint van die soort zijn, dat van eene bijzondere richting, eene nieuwe school, sprake zou mogen wezen. Maar juist die scherp geformuleerde omschrijving ontbreekt vooralsnog en, daarmede het logisch doordachte systeem, waarvan de Heer BEELAERTS gewaagt.

Dit is te meer te betreuren, omdat alleen het daartoe onontbeerlijke ernstige doordenken van alle vraagstukken, welke de legervorming aaraken, er toe zou kunnen leiden, om hen, in wie men thans à tort et à travers tegenstanders wil zien, meer te leeren waardeeren, alsmede om de overtuiging te vestigen, dat ongeacht verschil van inzicht, omtrent bijzondere punten, alleen het eendrachtige streven om onze legerinstellingen te maken, tot hetgeen er bij mogelijkheid van te maken is, tot eenig resultaat kan leiden, terwijl daarentegen tweedracht en verguizing van andersdenkenden, noodwendig moeten leiden ten verderve van onze weerkracht, waaraan dan toch elk voor zich, naar wij mogen verwachten, bereid is zijne beste krachten te geven.

Hierop met nadruk de aandacht gevestigd te hebben, is stellig niet de geringste verdienste van de brochure, welke wij hier bespraken.

De Militiewet. Maandblad, ten dienste van allen, die belang hebben bij de wetten op de Nationale Militie, het Reservekader en de Landweer, onder Hoofdredactie van J. TERSTEEG, 1ste Luit. Inf. o. n.-a. *Amsterdam*. EDUARD, H. SIKKEN.

Dit Maandblad stelt zich voor eene vraagbaak te zijn, in allerlei moeilijke gevallen, die zich voor den toekomstigen militair bij de voorbereiding tot zijn dienstdag voordoen, en hem gedurende dien tijd een betrouwbare leidsman te wezen door den doolhof van militaire wetten en bepalingen.

In verband hiermede zal elke jaargang een geregelden cursus vormen, welke den dienstplichtige van het begin tot het einde van zijn militieplicht volledig op de hoogte houdt, en zal de inhoud zoodanig worden gekozen, dat elk nummer juist datgene bevat, wat op het tijdstip van verschijnen voor den lezer het meest belangrijk is. Volgende jaargangen zullen telkens verbeterde, gewijzigde en vermeerderde uitgaven van de voorgaande zijn.

Ter aankondiging ontvangen:

Revue de Belgique. *Bruxelles*. P. WEISSENBRUCH.

De Militiewet. Maandblad, ten dienste van allen, die belang hebben bij de wetten op de Nationale Militie, het Reservekader en de Landweer. *Amsterdam*. EDUARD, H. SIKKEN.

Nieuwe banen. Moderne legerbeschouwingen door F. A. G. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Bibliothecaris van het Departement van Oorlog. *Baarn*, 1904. HOLLANDIA-DRUKKERIJ.

Militaire Jurisprudentie. Gedrukt en uitgegeven op last van de Departementen van Marine en van Oorlog. Dl. II, Aflevering 1. *'s-Gravenhage*, Juli 1904. MOUTON & Co.
